

Oslo kommune
Bydel Østensjø
Bydelsadministrasjonen

Vedleggshefte

Møte: Oppvekstkomite
Møtested: Christinedal kunst- og kulturbarnhage
Møtetid: Mandag 09. november 2009 kl. 18.00
Sekretariat: Torunn Nyrnes, tlf 23438561

Saksnr	Sakstittel- Dokumentbeskrivelse	Dokumentnr
Sak 60 /09	Brukerundersøkelse barnehagene 2009	200900690-1
	- Sammenstillingbrukerunder2008	
	- Sammenstilling brukerunder 2009	
	- Sammenstillingbrukerunder 2007	
	- Sammenligning mellom barnehagene 2008 - 2009	
Sak 63 /09	Brukerundersøkelse / dialogkonferanse - Fagsenter barn og unge	200800590-12
	- Invitasjon open space 19.05. 09	
	- Open Space - oppsummering med handlingsplan	
Sak 64 /09	Fosterhjemsundersøkelsen i Oslo 2008	200900585-2
	- Rapport. - Fosterhjemsundersøkelsen i Oslo 2008	
Sak 65 /09	Ruspolitisk handlingsplan 2010-2013	200400057-15
	- Ruspolitisk handlingsplan 2010 - 2013	
Sak 66 /09	Bølerlia 73 B	200800809-5
	Reguleringsforslag til forhåndsuttalelse	
	- Reguleringsforslag t	
	- Reguleringsforslag til forhåndsuttelelse	
	- Bølerlia 73B	
	Reguleringsforslag til forhåndsuttelelse	

ØVK 60/09

SAMMENSTILLING - BRUKERUNDERSØKELSE 2008

Laveste score er 1, og høyeste score er 6

	Bydelens kommunale barnehager	Bydelens private barnehager	Bydelens familie- barnehager	Bydelens barnehager totalt 2007	Bydelens barnehager totalt 2008	Lands gjennomsnittet	Høyest kommune	Lavest kommune
Tot. antall barnehager	31	11	20	58	62			
Antall planlagte svar	1671	406	138	1917	2215			
Antall svar	928	210	63	937	1201			
Svarprosent	55 %	51 %	45 %	59 %	54 %			
Resultat for brukerne	4,6	5	4,7	4,6	4,7	4,8	5,4	3,4
Trivsel	5	5,2	5	4,9	5	5	5,7	4
Brukermedvirkning	4,4	4,9	4,4	4,3	4,5	4,4	4,9	3,1
Respektfull behandling	5,2	5,4	5,2	5,1	5,2	5,2	5,5	4,3
Tilgjengelighet	5,2	5,2	4,2	5,1	4,6	4,2	5,8	3,2
Informasjon	4,5	4,9	4,8	3,9	4,6	4,8	5,1	3,3
Fysisk miljø	3,8	4,8	4,1	3,9	4	4,1	5,1	2,8
Generelt	4,8	5,3	4,8	4,7	4,9	4,8	5,4	3
Snitt	4,7	5,1	4,6	4,7	4,7	4,6	5,4	3,4

Kommune barnehager
1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Abildsø barnehage	Bakkehavn barnehage	Bogerud gård barnehage	Bogerudsletta barnehage	Bøler barnehage	Bøler Sentrum barnehage	Eftasåsen inkl. Friluft barnehage
Antall planlagte svar	36	72	61	52	58	52	66
Antall svar	12	50	30	27	31	35	50
Svarprosent	33 %	69 %	49 %	51 %	53 %	67 %	75 %
Resultat for brukerne	3,8	4,5	4,6	4,6	4,5	4,6	4,8
Trivsel	4,5	4,7	4,9	4,8	4,9	5	5,1
Bruker- medvirkning	3,6	4,1	4,2	4,2	4	4,4	4,7
Respektfull behandling	4,7	4,9	4,9	5	5	5,1	5,2
Til- gjengelighet	5,3	4,9	5,5	4,9	5	4,7	5
Informasjon	3,4	4,4	4,6	4,4	4,2	5	4,8
Fysisk miljø	2,8	4,1	4,1	3,6	4	4	4,4
Generelt	3,8	4,7	4,8	4,6	4,7	5,1	5,1
Snitt totalt:	4	4,5	4,6	4,5	4,6	4,7	4,9

Kommune barnehager

1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Fuglemyra barnehage	Gollaskogen barnehage	Haraløkka paviljong barnehage	Havnehagan friluftss- barnehage	Holten barnehage	Høyehall barnehage	Langerud barnehage	Lille Langerud barnehage	Manglerud barnehage
Antall planlagte svar	71	55	55	16	96	17	38	22	62
Antall svar	43	24	24	6	91	11	14	12	22
Svarprosent	60 %	43 %	44 %	37 %	94 %	64 %	36 %	54 %	35 %
Resultat for brukerne	4,6	4,4	4,6	4,4	4,8	4,9	4,8	4,4	4,2
Trivsel	4,9	5	5,1	5	5,2	5,1	5,2	5,2	4,8
Bruker- medvirkning	4,3	4,2	4,5	4,1	4,5	4,6	4,2	4,1	4,1
Respektfull behandling	5,1	5,1	5,2	4,9	5,4	5,2	5,3	5,2	4,9
Til- gjengelighet	4,7	5,1	5,2	4,2	5,7	4,9	4,6	5,2	5,1
Informasjon	4,6	4,2	4,7	4,3	4,6	4,9	4,6	4,7	4,1
Fysisk miljø	3,2	4,6	3,5	3,9	4,1	4,1	3,4	3,1	4,3
Generelt	4,6	4,5	4,7	4,8	5	4,9	5	4,5	4,5
Snitt totalt:	4,5	4,6	4,7	4,4	4,9	4,8	4,6	4,5	4,5

Kommune barnehager

1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Lopperud barnehage	Myrvoll barnehage	Nøklevann inkl. Friluftss- barnehage	Oppsal Samfunnshus- barnehage	Oppsaltunet barnehage	Rustad Friluftss- barnehage	Rustad barnehage - avventill	Rønningjordet barnehage	Solfrid- bakken barnehage
Antall planlagte svar	54	62	80	62	120	12	26	67	58
Antall svar	19	46	31	23	78	5	7	25	30
Svarprosent	35 %	75 %	38 %	37 %	65 %	41 %	26 %	37 %	51 %
Resultat for brukerne	4,2	4,8	4,3	4,6	5	4,8	4,1	4,6	5,3
Trivsel	4,5	5,2	4,8	4,8	5,3	4,9	4,4	5	5,4
Bruker- medvirkning	3,7	4,6	4	4,2	4,9	4,6	3,5	4	5,1
Respektfull behandling	4,7	5,4	4,6	5,2	5,6	5,1	4,5	5,2	5,6
Til- gjengelighet	4,9	5,2	5,2	4,8	5,5	5,6	5,3	5,4	5,2
Informasjon	4	4,5	3,8	4	5	4,9	3,7	4	5,3
Fysisk miljø	2,8	3,7	3,2	3,6	4,4	4,1	4,6	2	4,6
Generelt	4,1	5,1	4,3	4,6	5,4	4,8	4,2	4,4	5,6
Snitt totalt:	4,1	4,8	4,3	4,5	5,1	4,9	4,3	4,4	5,2

Kommune barnehager
1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Storgården barnehage	Søndre Skøyen barnehage	Tallberget barnehage	Treskeveien barnehage	Tveteråsen inkl. Friluftss barnehage	Vassenga barnehage
Antall planlagte svar	81	14	19	84	60	42
Antall svar	40	10	13	47	45	26
Svarprosent	49 %	71 %	68 %	55 %	75 %	61 %
Resultat for brukerne	4,5	4,2	4,3	4,6	5	3,8
Trivsel	4,9	4,3	4,8	5	5,1	4,4
Bruker- medvirkning	4,4	4,1	4,3	4,3	4,7	3,5
Respektfull behandling	5	4,9	5,5	5,2	5,5	4,5
Til- gjengelighet	5,3	5,1	5,4	5	5,6	5,3
Informasjon	4,5	4,2	4,3	4,3	5	3,2
Fysisk miljø	3,3	3,6	3,1	4,6	3,9	2,7
Generelt	4,6	4,2	3,9	5	5,2	3,5
Snitt totalt:	4,6	4,3	4,5	4,7	5	3,9

Private barnehager
1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Bøler Menighets- barnehage	Godlia Private barnehage	Gårdstunet barnehage	Mangelberget barnehage	Nordre Skøyen barnehage	Rustadsaga barnehage	Skullerudhøgda Foreldre- relags- barnehage
Antall planlagte svar	18	36	50	30	16	57	58
Antall svar	13	18	31	20	15	34	21
Svarprosent	72 %	50 %	62 %	66 %	93 %	59 %	36 %
Resultat for brukerne	5,4	4,3	5,3	4,8	5,2	5,3	4,9
Trivsel	5,8	4,8	5,3	5	5,4	5,5	5,2
Bruker- medvirkning	5,5	4,4	5	4,8	5,3	5,2	4,5
Respekthfull behandling	6	4,9	5,5	5,3	5,8	5,5	5,2
Til- gjengelighet	5,1	5,1	4,8	5,2	4,4	5,6	5,3
Informasjon	5,6	3,9	5,2	4,9	5,3	5,3	4,6
Fysisk miljø	4,3	4,6	4,9	4,5	5	5,5	4,7
Generelt	5,8	4,6	5,5	5,2	5,6	5,7	5
Snitt totalt:	5,4	4,5	5,2	4,9	5,2	5,4	4,9

Private barnehager
1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Soltoppen private barnehage	Vetlandsveien Private barnehage	Østensjø (Kanvas) barnehage	Østensjøstua Foreldrelags- barnehage	
Antall planlagte svar	17	18	58	48	
Antall svar	6	7	28	17	
Svarprosent	35 %	38 %	48 %	38 %	
Resultat for brukerne	5	5,1	4,8	5,1	
Trivsel	5,4	5,4	5,2	5,1	
Bruker- medvirkning	5	5,3	4,4	4,7	
Respektfull behandling	5,8	5,6	5,4	5,4	
Til- gjengelighet	3,7	4,8	5,7	5,9	
Informasjon	5,1	4,6	4,3	4,6	
Fysisk miljø	4,2	4,6	4,4	4,5	
Generelt	5,4	5,6	5	5,5	
Snitt totalt:	5	5,1	4,9	5,1	

SAMMENSTILLING - BRUKERUNDERSØKELSE FOR BARNEHAGENE 2009

Laveste score er 1, og høyeste score er 6

	Bydelens kommunale barnehager	Bydelens ikke-kommunale barnehager	Bydelens familie-barnehager	Bydelens barnehager totalt		Lands-gjennomsnittet	Høyest kommune	Lavest kommune
				2007	2008	2009		
Tot. antall barnehager	31	11	3	58	62	44		
Antall planlagte svar	1754	407	24	1917	2215	2185		
Antall svar	772	141	8	937	1201	921		
Svarprosent	44 %	34 %	33 %	59 %	54 %	42 %		
Resultat for brukerne	4,6	5	4,8	4,6	4,7	4,7	4,8	5,9
Trivsel	4,9	5,2	5,3	4,9	5	5	5	5,7
Brukermedvirkning	4,3	5,4	4,6	4,3	4,5	4,4	4,4	5,4
Respektfull behandling	5,1	5,4	5,6	5,1	5,2	5,2	5,1	5,9
Tilgjengelighet	5,1	4,9	3,3	5,1	5,1	5,1	5,2	6
Informasjon	4,5	4,9	4,7	3,9	4,6	4,6	4,5	5,2
Fysisk miljø	4,1	4,7	4	3,9	4	4,2	4,4	5,6
Generelt	4,8	5,4	5,1	4,7	4,9	4,9	4,9	5,5
Snitt	4,7	5	4,7	4,7	4,7	4,7	4,8	5,7

OK
60/09

SAMMENSTILLING - OVERSIKT SVARSKÅR FOR BARNEHAGER FELLES

Laveste score er 1, og høyeste score er 6

	Bydelens kommunale barnehager	Bydelens private barnehager	Bydelens familie-barnehager	Oslo kommune's gjennomsnitt	Lands gjennomsnitt	Høyest kommune	Lavest kommune
Tot. antall barnehager	31	11	16				
Antall planlagte svar	2010	308	94				
Antall svar	937	162	38				
Svarprosent	59 %	42 %	40 %				
Resultat for brukerne	4,6	4,9	4,2	4,7	4,8	5,3	3,9
Trivsel	4,9	5,2	4,7	5	5,1	5,5	4,3
Brukermedvirkning	4,3	4,7	3,8	4,4	4,5	5,1	3,2
Respektfull behandling	5,1	5,3	4,8	5,2	5,2	5,8	4,3
Tilgjengelighet	5,1	4,9	3,9	5	5,1	5,8	3,8
Informasjon	3,9	4,9	4,1	4,6	4,6	5,4	2,9
Fysisk miljø	3,9	4,7	3,7	4,2	4,4	5,2	3,6
Generelt	4,7	5,2	4,3	4,9	5	5,6	3,9
Snitt	4,7	5	4,2	4,8	4,9	4,8	3,9

Kommune barnehager

1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Abildsø midlertidige barnehage	Abildsø barnehage	Bakkehavn barnehage	Bogerud gård barnehage	Bogerudsløtta barnehage	Bøler barnehage	Bøler Sentrum barnehage	Eftasåsen inkl. Friluft barnehage
Antall planlagte svar	36	19	64	61	52	61	56	64
Antall svar	18	8	34	35	20	26	21	49
Svarprosent	50 %	42 %	53 %	57 %	38 %	42 %	37 %	74 %
Resultat for brukerne	4,6	4,2	4,5	4,7	4,8	4,4	4,6	4,7
Trivsel	4,8	4,8	4,8	5	4,9	4,7	5	5,1
Bruker- medvirkning	4,3	3,1	4	4,6	4,5	4	4,4	4,3
Respektfull behandling	5,3	4,6	5	5,2	5,1	4,9	5,2	5,2
Til- gjengelighet	5,6	5,3	4,6	5,7	5,4	4,1	4,8	5
Informasjon	4,7	3,5	4,3	5	5	4,2	4,8	4,6
Fysisk miljø	3,8	3,1	4,1	4,3	3,9	3,6	4	4,4
Generelt	4,6	3,4	4,9	5,2	5	4,4	5	5
Snitt totalt:	4,7	4	4,5	5	4,8	4,3	4,7	4,8

Kommune barnehager
1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Fuglemyra barnehage	Goliaskogen barnehage	Havnehagan friluft- barnehage	Holtet barnehage	Høyehall barnehage	Langerud barnehage	Lille Langerud barnehage	Manglerud barnehage
Antall planlagte svar	70	42	16	76	17	33	19	62
Antall svar	34	22	9	51	6	16	8	19
Svarprosent	47 %	52 %	56 %	67 %	35 %	48 %	42 %	30 %
Resultat for brukerne	4,6	4,3	4,4	4,7	4,7	4,9	3,4	4,1
Trivsel	4,9	4,6	4,9	5	4,9	4,9	3,5	4,8
Bruker- medvirkning	4,4	3,9	4	4,5	4	4,3	3,1	4,1
Respektfull behandling	5,1	4,7	5,1	5,3	4,8	5,4	3,8	4,7
Til- gjengelighet	4,3	4,8	4,8	5,6	5,2	4,8	4,5	5,1
Informasjon	4,7	3,7	4,4	4,6	4,3	4,6	3,1	4,3
Fysisk miljø	3,4	4	4	4,1	3,5	3,1	2,8	4,3
Generelt	4,9	4,5	4,9	4,9	4,2	5,3	3,3	4,5
Snitt totalt:	4,5	4,3	4,6	4,8	4,4	4,7	3,4	4,5

Kommune barnehager

1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Myrvooll barnehage	Nøklevann inkl. Friluftss- barnehage	Oppsal Samfunnshus- barnehage	Oppsaltunet barnehage	Rustad Friluftss- barnehage	Rustad barnehage	Rønningjordet barnehage	Solfrid- bakken barnehage
Antall planlagte svar	59	79	60	124	12	26	72	59
Antall svar	21	38	16	88	4	7	27	35
Svarprosent	35 %	48 %	26 %	70 %	33 %	26 %	37 %	59 %
Resultat for brukerne	4,8	4,8	4,3	5	5,3	4,1	4,5	5,4
Trivsel	5,1	5,1	4,6	5,3	5,3	4,4	4,9	5,6
Bruker- medvirkning	4,6	4,4	4,1	4,7	5,3	3,5	3,8	5
Respektfull behandling	5,4	5,2	5	5,5	5,8	4,5	4,8	5,6
Til- gjengelighet	5,3	5,1	4,7	5,2	5,4	5,3	5,5	5,2
Informasjon	4,4	4,5	3,6	4,8	5	3,7	4	5,5
Fysisk miljø	3,9	3,9	3,2	4,4	4,3	4,6	2,4	4,8
Generelt	5,2	4,8	4,3	5,4	5,5	4,2	4,3	5,5
Snitt totalt:	4,8	4,7	4,6	5	5,2	4,3	4,3	5,3

Kommune barnehager

1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Storgården barnehage	Søndre Skøyen barnehage	Treskeveien barnehage	Tveteråsen inkl. Friluftss barnehage	Vassenga barnehage	Paal Berg's barnehage
Antall planlagte svar	81	11	44	59	37	30
Antall svar	35	6	26	23	11	9
Svarprosent	43 %	54 %	59 %	38 %	29 %	30 %
Resultat for brukerne	4,6	2,9	4,4	5	4,3	4,6
Trivsel	4,9	3,7	4,6	5,3	4,8	4,6
Bruker- medvirkning	4,3	2,8	4,3	4,6	4,1	4,7
Respektfull behandling	5,1	4	5,1	5,3	4,8	5,1
Til- gjengelighet	4,5	5,1	5	5,6	5,4	5,1
Informasjon	4,7	2,5	4,2	4,9	3,5	4,8
Fysisk miljø	3,2	3,1	3,1	4,1	3,1	3,3
Generelt	4,5	3	4,5	5,1	4,1	4,4
Snitt totalt:	4,5	3,4	4,4	5	4,3	4,6

Private barnehager
1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Bøler Menighets- barnehage	Godlia Private barnehage	Gårdstunet barnehage	Mangelberget barnehage	Nordre Skøyen barnehage	Rustadsaga barnehage	Skullerudhøgda Foreldre- relags- barnehage
Antall planlagte svar	17	33	50	29	14	52	53
Antall svar	10	18	43	20	9	16	17
Svarprosent	58 %	54 %	86 %	68 %	64 %	30 %	32 %
Resultat for brukerne	5,4	4,5	5	4,9	5,5	5,2	4,8
Trivsel	5,6	4,9	5,2	5,2	5,7	5,2	5,2
Bruker- medvirkning	5,4	4,4	4,7	5	5,4	5,1	4,4
Respektfull behandling	5,8	5,1	5,2	5,4	5,8	5,3	5,5
Til- gjengelighet	5,1	4,9	4,8	4,9	4,6	5,1	5
Informasjon	5,7	4,6	4,8	5,1	5,4	5,3	4,8
Fysisk miljø	4,1	4,6	5	4,7	4,8	5	4,9
Generelt	5,4	4,9	5,3	5,2	5,6	5,4	5,4
Snitt totalt:	5,3	4,7	5	5	5,3	5,2	5

Private barnehager

1 ER LAVEST OG 6 ER HØYEST

	Soltoppen private barnehage	Vetlandsveien Private barnehage	Østensjø (Kanvas) barnehage	Østensjøstua Foreldrelags- barnehage	
Antall planlagte svar	15	0	59	47	
Antall svar	9	0	4	11	
Svarprosent	60 %	0 %	16 %	23 %	
Resultat for brukerne	4,7	0	4,5	4,7	
Trivsel	4,8	0	4,8	5,1	
Bruker- medvirkning	4,8	0	3,6	4,3	
Respektfull behandling	5,3	0	4,9	4,8	
Til- gjengelighet	4,6	0	5,4	5,8	
Informasjon	4,3	0	4,2	5,3	
Fysisk miljø	3,9	0	4,7	4,1	
Generelt	4,8	0	4,7	4,2	
Snitt totalt:	4,6	0	4,6	4,4	

Sammenligning enkelt barnehager 2008 – 2009 ajourført 26.10.2009

Kommunale barnehager

	Abildsø bhg		Bakkehavn bhg		Bogerud gård barnehage		Bogerudsletta bhg		Bøler bhg		Bøler sentrum bhg		Eftåsåsen inkl.friluftsbhg		Fuglemyra bhg	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Antall planlagte svar	36	34	72	72	61	61	52	52	58	58	52	52	66	66	71	72
Antall svar	12	10	50	51	30	18	27	15	31	28	35	21	50	49	43	33
Svarprosent	33%	29%	69%	70%	49%	29%	51%	28%	53%	48%	67%	40%	75%	74%	60%	45%
Resultat for brukerne	3,8	3,5	4,5	4,8	4,6	4,4	4,6	4,4	4,5	4,3	4,6	4,7	4,8	4,8	4,6	4,5
Trivsel	4,5	4	4,7	5	4,9	4,7	4,8	4,5	4,9	4,7	5	5	5,1	5,1	4,9	4,9
Bruker-medvirkning	3,6	3,4	4,1	4,5	4,2	4,3	4,2	3,8	4	4	4,4	4,6	4,7	4,6	4,3	4,2
Respektfull behandling	4,7	4,3	4,9	5,3	4,9	5	5	4,7	5	4,8	5,1	5	5,2	5,3	5,1	5
Tilgjengelighet	5,3	5,1	4,9	4,9	5,5	5,1	4,9	5,2	5	4,6	4,7	5,1	5	4,9	4,7	4,7
Informasjon	3,4	2,9	4,4	4,9	4,6	4,6	4,4	4,4	4,2	4,2	5	5	4,8	4,7	4,6	4,4
Fysisk miljø	2,8	2,5	4,1	4,9	4,1	4,2	3,6	3,8	4	3,8	4	4	4,4	4,4	3,2	3,2
Generelt	3,8	3,1	4,7	5,1	4,8	4,8	4,6	4,5	4,7	4,2	5,1	4,9	5,1	4,9	4,6	4,6
Snitt totalt	4	3,7	4,5	4,9	4,6	4,6	4,5	4,4	4,6	4,4	4,7	4,8	4,9	4,9	4,5	4,5

OK 60/09

	Goliaskogen bhg		Haraløkka paviljong bhg		Havnehagan friluftsbhg		Holtet bhg		Høyenhall bhg		Lille Langerud bhg		Langerud bhg		Lopperud bhg	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Antall planlagte svar	55	60	55	0	16	16	96	111	17	18	22	23	38	37	54	90
Antall svar	24	31	24		6	4	91	90	11	7	12	5	14	10	19	26
Svarprosent	43%	51%	44%		37%	25%	94%	81%	64%	38%	54%	21%	36%	27%	35%	28%
Resultat for brukerne	4,4	4,5	4,6		4,4	4,4	4,8	5	4,9	5,1	4,4	4,9	4,8	4,3	4,2	3,8
Trivsel	5	4,8	5,1		5	4,5	5,2	5,3	5,1	5,1	5,2	5,2	5,2	4,8	4,5	4,1
Bruker- medvirkning	4,2	4,2	4,5		4,1	3,1	4,5	4,8	4,6	4,7	4,1	4,5	4,2	4	3,7	3,8
Respektfull behandling	5,1	5	5,2		4,9	4,7	5,4	5,5	5,2	5,2	5,2	5,6	5,3	4,8	4,7	4,4
Tilgjengelighet	5,1	4,8	5,2		4,2	5,5	5,7	5,6	4,9	4,7	5,2	5,3	4,6	4,2	4,9	4,6
Informasjon	4,2	4,4	4,7		4,3	3,3	4,6	4,8	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,6	4	3,9
Fysisk miljø	4,6	4,5	3,5		3,9	3,4	4,1	4,5	4,1	4,1	3,1	4,8	3,4	3,4	2,8	4,1
Generelt	4,5	4,7	4,7		4,8	4,3	5	5,2	4,9	5	4,5	5,4	5	4,3	4,1	3,9
Snitt totalt	4,6	4,6	4,7	0	4,4	4,1	4,9	5,1	4,8	4,9	4,5	5	4,6	4,3	4,1	4

	Manglerud bhg		Myrvold bhg		Noklevann inkl friluftsbhg		Oppsal samfunnshus bhg		Oppsalfunet bhg		Rustad friluftsbhg		Rustad Gård bhg		Rønningjordet bhg	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Antall																
planlagte svar	62	60	62	64	80	79	62	67	120	118	12	11	26	26	67	48
Antall svar	22	22	46	38	31	44	23	9	78	43	5	3	7	19	25	19
Svarprosent	35%	36%	75%	59%	38%	55%	37%	13%	65%	36%	41%	27%	26%	73%	37%	39%
Resultat for																
brukerne	4,2	4,3	4,8	4,8	4,3	4,7	4,6	4,6	5	4,6	4,8	4,7	4,1	4,8	4,1	4,5
Trivsel	4,8	4,6	5,2	5,2	4,8	5	4,8	4,5	5,3	4,8	4,9	4,9	4,4	5,2	4,4	5,1
Bruker- medvirkning	4,1	4,3	4,6	4,6	4	4,3	4,2	4,4	4,9	4,4	4,6	4,5	3,5	4,6	3,5	4
Respektfull behandling	4,9	4,9	5,4	5,4	4,6	5,2	5,2	5,2	5,6	5,2	5,1	4,9	4,5	5,4	4,5	5,2
Tilgjengelighet	5,1	5,3	5,2	5,2	5,2	5,1	4,8	5,3	5,5	5	5,6	5,7	5,3	5,4	5,3	5,2
Informasjon	4,1	4	4,5	4,5	3,8	4,5	4	3,6	5	4,5	4,9	4,7	3,7	4,4	3,7	4,5
Fysisk miljø	4,3	4,3	3,7	3,7	3,2	4	3,6	3,8	4,4	4,4	4,1	4,1	4,6	4,4	4,6	2,4
Generelt	4,5	4,4	5,1	5,1	4,3	4,9	4,6	4,4	5,4	5	4,8	4,7	4,2	4,8	4,2	4,7
Snitt totalt	4,5	4,5	4,8	4,8	4,3	4,7	4,5	4,5	5,1	4,7	4,9	4,8	4,3	4,9	4,3	4,5

	Rønningjordet midlertidige bhg		Solfridbakken bhge		Storgården bhg		Søndre Skøyen bhg		Tallberget bhg		Treskeveien bhg		Tveteråsen bhg inkl friluftsbhg		Vassenga bhg	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Antall planlagte svar	-	54	58	61	81	81	14	14	19	45	84	93	60	66	42	45
Antall svar		12	30	17	40	27	10	11	13	12	47	37	45	35	26	26
Svarprosent		22%	51%	27%	49%	33%	71%	78%	68%	27%	55%	39%	75%	53%	61%	57%
Resultat for brukerne		4,7	5,3	5,3	4,5	4,4	4,2	5,1	4,3	4,1	4,6	4,2	5	4,7	3,8	4,5
Trivsel		4,9	5,4	5,5	4,9	5	4,3	5,3	4,8	4,4	5	4,6	5,1	5,1	4,4	4,9
Bruker-medvirkning		4,1	5,1	5,2	4,4	4,2	4,1	4,8	4,3	2,7	4,3	3,8	4,7	4,5	3,5	4,2
Respektfull behandling		5,4	5,6	5,8	5	5,1	4,9	5,7	5,5	4,8	5,2	4,9	5,5	5,3	4,5	5
Tilgjengelighet		4,7	5,2	5,7	5,3	5	5,1	5,5	5,4	5,5	5	5,2	5,6	5,3	5,3	5,1
Informasjon		4,3	5,3	5,4	4,5	4,6	4,2	4,7	4,3	2,8	4,3	4	5	4,7	3,2	4,4
Fysisk miljø		3,5	4,6	4,7	3,3	3,4	3,6	4,4	3,1	4,8	4,6	4	3,9	3,8	2,7	3,5
Generelt		4,6	5,6	5,4	4,6	4,5	4,2	5	3,9	4,1	5	4,8	5,2	5	3,5	4,5
Snitt totalt	-	4,6	5,2	5,4	4,6	4,5	4,3	5,1	4,5	4,1	4,7	4,4	5	4,8	3,9	4,5

Ikke – kommunale barnehager

	Bøler menighet bhg		Godlia private bhg		Gårdstunet bhg		Mangelberget bhg		Nordre Skøyen bhg		Rustadsaga bhg		Skullerudhøgda foreldrelags bhg		Solkoppen private bhg	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Antall	18	18	36	36	50	50	30	30	16	16	57	57	58	57	17	17
Antall svar	13	12	18	6	31	37	20	25	15	7	34	19	21	12	6	4
Svarprosent	72%	66%	50%	16%	62%	74%	66%	83%	93%	43%	59%	33%	36%	21%	35%	23%
Resultat for brukerne	5,4	5,2	4,3	4,6	5,3	5	4,8	5,1	5,2	5,1	5,3	5,1	4,9	5,1	5	4,8
Trivsel	5,8	5,3	4,8	5	5,3	5,2	5	5,2	5,4	5,4	5,5	5,3	5,2	5,3	5,4	4,8
Bruker- medvirkning	5,5	5	4,4	4,2	5	4,8	4,8	4,9	5,3	5,2	5,2	4,9	4,5	4,9	5	5,3
Respektfull behandling	6	5,7	4,9	4,8	5,5	5,3	5,3	5,5	5,8	5,8	5,5	5,4	5,2	5,4	5,8	5,5
Tilgjengelighet	5,1	4	5,1	4,6	4,8	4,9	5,2	4,8	4,4	4,3	5,6	5,3	5,3	5,3	3,7	3
Informasjon	5,6	5	3,9	3,9	5,2	4,9	4,9	4,8	5,3	5,5	5,3	5,1	4,6	5,1	5,1	4,4
Fysisk miljø	4,3	3,9	4,6	4,6	4,9	4,8	4,5	4,6	5	5	5,5	5,1	4,7	5,1	4,2	3,8
Generelt	5,8	5,5	4,6	5	5,5	5,4	5,2	5,4	5,6	5,4	5,7	5,5	5	5,5	5,4	5
Snitt totalt	5,4	5	4,5	4,6	5,2	5	4,9	5	5,2	5,2	5,4	5,2	4,9	5,2	5	4,7

	Vetlandsveien private bhg		Østensjø (Kanvas) bhg		Østensjøstua foreldrelags bhg		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
Antall							
planlagte svar	18	18	58	61	48	47	
Antall svar	7	6	28	0	17	13	
Svarprosent	38%	33%	48%	0%	38%	27%	
Resultat for brukerne	5,1	5,3	4,8		5,1	5,1	
Trivsel	5,4	5,4	5,2		5,1	5,1	
Bruker- medvirkning	5,3	5	4,4		4,7	4,9	
Respektfull behandling	5,6	5,7	5,4		5,4	5,6	
Tilgjengelighet	4,8	5	5,7		5,9	5,3	
Informasjon	4,6	5,3	4,3		4,6	4,8	
Fysisk miljø	4,6	4,7	4,4		4,5	4,5	
Generelt	5,6	5,7	5		5,5	5,3	
Snitt totalt	5,1	5,2	4,9	0	5,1	5,1	

Hva er «Familieveiviser»

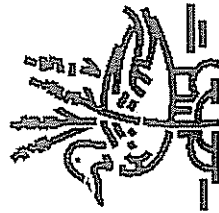
Familieveiviser er et treårig prosjekt (2008-2010) som er initiert av Helse- og omsorgsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet. Prosjektet ledes av Helsedirektoratet. Prosjektet har som mål å bidra til et bedre tjenestetilbud for familier som har barn med nedsatt funksjonsevne.

Bydel Østensjø er en av pilotene i prosjektet.

Bydelen skal utvikle en modell som skal sikre reell brukermedvirkning, individuell plan og en hovedansvarlig tjenesteyter til familier som ønsker det. Modellen skal baseres på god samhandling mellom familiene, bydelen og spesialisthelsetjenesten.

Hovedmålet for prosjektet i bydelen er å utvikle gode koordinerte tjenester innen habilitering og psykisk helsearbeid for barn og unge. Bydelen ønsker å samordne psykisk helsearbeid og tilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne, der det er hensiktsmessig.

Prosjekt Familieveiviser er i Bydel Østensjø organisert med arbeidsgruppe som består av tjenesteytere fra flere tjenester i barn og unge avdelingene.

Bydel Østensjø

Oslo kommune
Bydel Østensjø

Prosjekt Familieveiviser - inviterer til åpen kveld!

Tid: Tirsdag 19.mai 2009 kl 1800 - 2100

Registrering og kaffe fra kl 1730

Sted: Fellesskapshuset på Abildsø, Langerudhaugen 1

Bydel Østensjø vil utvikle tjenestene til barn og unge med spesielle behov

- Dine ideer kan gjøre en forskjell!

Bydel Østensjø er med i prosjekt Familieveiviser som er et treårig prosjekt (2008-2010). Prosjektet har som mål å bidra til et bedre tjenestetilbud for familier som har barn med nedsatt funksjonsevne.

Fotograf Jonassen

Åpen kveld er en dugnad for å få frem tanker, problemstillinger og ideer som kan bidra til utvikling av tjenestetilbudet i bydelen. Med aktiv deltakelse fra alle blir dette en spennende og engasjerende kveld!

OK 63/09

Målgruppe for konferansen

Vi ønsker deltakelse fra familier som har barn og unge med nedsatt funksjonsevne eller psykiske vansker. I tillegg inviterer vi sentrale tjenesteytere i bydelen.

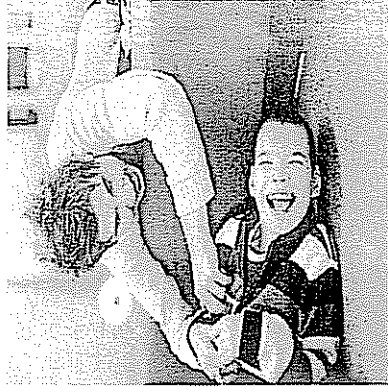
Fotograf Jonassen

Metoden for åpen kveld

Den åpne kvelden tar i bruk en særegen metode for idemyldring – Open Space:

- Metoden brukes i mange ulike sammenhenger og egner seg til idédugnad.
- Alle deltakerne har mulighet til å formulere aktuelle problemstillinger
- Metoden gir alle mulighet til å delta aktivt i plenum og i mindre grupper

Tenk igjennom noen problemstillinger som kan være aktuelle å diskutere på den åpne kvelden.

Fotograf Jonassen

Påmelding:

Påmelding innen 13.05 2009
til trude.aas@bos.oslo.kommune.no
Postadresse: Fagsenter barn og unge, Postboks 115
Oppsal, 0619 Oslo,
eller på telefon 23 43 82 12/ 23 43 82 16

Dersom du har behov for barnevakt, tilbyr vi dette på Fellesskapshuset denne kvelden med støttepersonale ansatt ved Fagsenteret. Oppgi i tilfelle navn og alder på barnet ved påmelding.

Enkel bevertning!

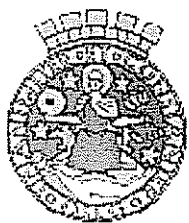
Vi ønsker vel møtt til en annerledes og kreativ kveld!

På vegne av foreldrerepresentant og ansatte som har planlagt kvelden.

Tommy Grotterød
avdelingssjef barn og kultur

Fotograf Jonassen

Oslo kommune
Bydel Østensjø

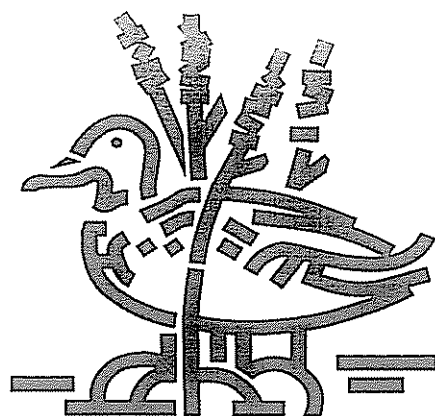
OVK 63/09

Familieveiviser

”Bydel Østensjø vil utvikle
tjenestene til barn og unge med
spesielle behov.

Dine ideer kan gjøre en forskjell!”

Oppfølging av Open Space –
konferansen, 2.juni 2009

Bydel Østensjø i regi av Familieveiviser har gjennomført et oppsummeringsmøte 2. juni 2009

Oppfølging av Open Space - konferanse
på Abildsø den 19. mai 2009, med tema:

BYDEL ØSTENSJØ VIL UTVIKLE TJENESTENE TIL BARN OG UNGE MED SPESIELLE BEHOV

- Dine ideer kan gjøre en forskjell!

Til stede: Tommy Grotterød, Trude Aas, Katrine Fyhri, Bjarte Hjorthaug, Tone Munz
Margaret Gulliksen Letnes, Randi Pjaaka, Solveig Ramstad Ekeberg, Mette Lokholt.

Prosessledelse og dokumentasjon:

Björg Merete Sviggum, Oslo kommune, Utviklings – og kompetanseetaten
Pål Ellingsen, Oslo kommune, Utviklings- og kompetanseetaten

Møtets innhold

Hensikten med oppsummeringsmøtet:

- En kort evaluering av Open Space - konferansen
- Gjennomgå å strukturere rapportene fra konferansen
- Utarbeide en handlingsplan for prosjektgruppas videre arbeid

Møtedeltakernes evaluering/oppsummering av Open Space - konferansen kan oppsummeres i disse punktene:

- Engasjerende – måtte ut i aktivitet med en gang
- Mye energi
- Flott at det kom så mange
- Fint med barnepass
- Fint sted å ha det, intimt med ringen
- Interessant – så mange med tanker og ideer
- Mange reflekterte foreldre
- Fikk energi av å være der
- Det som har kommet fram trenger ikke å koste
- Viktig å treffe de bydelen samarbeider med, og omvendt

- Lettere for foreldre å kontakte bydelen – lavere terskel
- Fint å treffe andre foreldre
- Fantastisk alt som kom fram!

Gruppering av rapporter

Rapportene fra konferansen ble hengt opp på veggen, og møtedeltakerne grupperte rapporter med beslektet innhold. Deretter ble det gitt overskrifter til de ulike grupperingene. Da dette var gjort, leste deltakerne igjen rapportene, og trakk ut essensen i innholdet slik at dette kunne bakes inn i handlingsplanen. Nedenfor er disse ”essenspunktene” kalt oppfølgingspunkter.

Nedenfor gjengis overskrifter for de ulike grupperingene, rapportene nevnt ved tema (jfr. tidligere tilsendt rapport fra Open Space - konferansen), og oppfølgingspunkter det bør jobbes videre med. Merk at alle rapportene er å finne i tidligere tilsendt oppsummeringsrapport fra Open Space - konferansen. De kjennes igjen ved den temaoverskriften som står i rapportene dere skrev på konferansen.

Overskrift 1: AKTIVITETER OG NETTVERK

Rapporter:

- Aktivitetstilbud idrett, fritid (musikk/kultur)
- Idrett

Oppfølgingspunkter til denne rapporten:

- Aktivitetskalender (ulike tilbud)
- Fast møteplass for nettverket
- Lokale fritidsaktiviteter
- Tilrettelagt aktivitetstilbud
- Lokalt og tilrettelagt aktivitetstilbud

Overskrift 2: TILBUD KNYTTET TIL BARNEHAGE OG SKOLE

Rapporter:

- Integrering i skolen – hva når barna ikke får godt nok tilbud
- Hvordan sikre at barnas krav/rettigheter ivaretas i møte med barnehage og skole
- Overgang barnehage – skole, barneskole – ungdomsskole

Oppfølgingspunkter til disse rapportene:

- Spesialpedagogisk tilbud i skolen
- Infomøte vedrørende skolestart med utdanningsetaten
- Tettere samarbeid skole/bydel
- Tettere samarbeid mellom utdanningsetaten og bydel

Overskrift 3: FAMILIELIV

Rapporter:

- Foreldregrupper for oss med barn/ungdom med psykiske lidelser
- Søsken
- Oppfølging av familie/foreldre

Oppfølgingspunkter til disse rapportene:

- En helsestasjon m/tverrfaglighet
- Starthjelp
- Søskestreff
- Foreldregrupper

Overskrift 4: STØTTEKONTAKT OG AVLASTNING

Rapporter:

- Støttekontakter, treningsassistent
- Avlastning
- Barn/ungdom må få en mulighet til å treffe andre med psykiske lidelser

Oppfølgingspunkter til disse rapportene:

- Aktivitetsgrupper
- Skreddersydd avlastning
- Info på nettet med m/ navn og bilde
 - linker f. eks. BOA
 - avlastning/avlastningssteder
 - ansatte

Overskrift 5: ERFARINGSUTVEKSLING OG INFORMASJON

Rapporter:

- Forum – søke opp informasjon, kunne stille spørsmål og finne svar
- Nettverk/forening for funksjonshemmede og deres foreldre

Oppfølgingspunkter til disse rapportene:

- Lokalt nettforum
- Foreldrenettverk
- Bydelen ha en fadderordning/fadderbank

Utarbeidelse av handlingsplan

Møtedeltakerne gikk igjennom alle oppfølgingspunktene for å se hvordan de kunne ivaretas i en handlingsplan.

HANDLINGSPLAN

TILTAK	HVEM	UTFØRT INNEN
Tema 1: Aktiviteter og nettverk - Familieveiviseren inviterer utvalgte foreldre til et møte hvor det utformes en aktivitetskalender, og sikrer etablering av foreldrenettverk. - Bydelen tar kontakt med OIK og idrettens samarbeidsutvalg Østensjø vedrørende muligheter for idrettsaktiviteter for barn med spesielle behov. - Bydelen tar kontakt med ulike aktører på bydelsnivå innen kultur. Hensikten er å etablere lokale kulturtiltak for barn med spesielle behov. Tilbakemeldingen fra aktørene gis nettverket hvor videre arbeid avklares	 Familieveiviseren (som også tar stilling til hvem som skal inviteres) Sekretær for idrettens samarbeidsutvalg Tommy Grotterød	 Innen 1. oktober Innen 1. oktober Innen 1. oktober
Tema 2: Tilbud knyttet til barnehage og skole - Bydelen sender møteinvitasjon til utdanningsetaten/skolene - I forkant av møtet utarbeides et problemnotat om familier med spesielle behovs erfaringer i møte med skolen. Notatet utarbeides av bydelen på bakgrunn av rapportene fra Open Space. - Møtet avholdes. - Ressursenheten for førskolebarn vurderer muligheten for vikarordning for støttepersonell i barnehagen.	 Tommy Grotterød Trude Aas og Katrine Fyhri Tommy Grotterød Irene	 Innen 20.juni Innen 12. juni Innen 1. oktober Høsten 2009

Tema 3: Familieliv - Fagsenter for barn og unge inviterer, sammen med familiesenteret, til en første nettverkssamling for foreldre til barn med psykiske vansker. - Familieveiviseren har møte med helsetjenester barn og unge v/ fagkonsulent Kirsten Berge, for å ta opp punktet om starthjelp. Utgangspunkt i Open Space (rapport 4, oppfølging av familie/foreldre) - Familisenteret inviterer foreldrerepresentanter for oppretting av søskengrupper (se rapport 3 vedr. søskengrupper).	Tone Munz Familieveiviser Familiesenteret	Invitasjonen sendes innen 15. september Innen 1. september Innen 1. november
Tema 4: Støttekontakt og avlastning - Bydelen vurderer hvordan info om avlastning på nettsidene kan bli bedre. Bestillerkontoret tar et initiativ. - Når foreldre søker tiltak inviteres de til et møte med bydelen slik at tiltakene kan skreddersys i tråd med familienes behov og aktuelle muligheter. - Det opprettes støttekontaktgrupper ut fra alder, interesser og funksjonsnivå	Bestillerkontoret Bestillerkontoret Konsulent for funksjonshemmede	Fra nå – slutført før jul Innføres innen 1. juli Første gruppen er startet, minimum en gruppe til i løpet av høsten
Tema 5: Erfaringsutveksling og informasjon - Bydelen undersøker muligheten for å etablere lokalt nettforum. - Spørsmål om fadderordning tas opp på nettverksmøte (ref. handlingsplan- tema aktiviteter og nettverk)	Bydelen v/ info-medarbeider. Familieveiviser sikrer at temaet blir tatt opp	Innen 1. september Tas opp på første nettverksmøte

OVK 64/09

Oslo kommune
Helse- og velferdsetaten

FOSTERHJEMSUNDERSØKELSE I OSLO 2008

Undersøkelse av fosterforeldrenes tilfredshet med
sine arbeidsforhold og samarbeidsrelasjoner

Forord

Ved årsskiftet 2008/2009 gjennomførte Helse- og velferdsetaten, på oppdrag fra Byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester, en undersøkelse av fosterforeldrenes tilfredshet med sine arbeidsforhold og samarbeidsrelasjoner til barneverntjenesten og andre instanser. Undersøkelsen omfattet alle fosterhjem engasjert av Oslo kommune. Formålet med undersøkelsen er å gi Oslo kommune og den enkelte bydel en god oversikt over hva fosterforeldre mener bør forbedres i arbeidet med plassering og oppfølging av barn og ungdom i fosterhjem. Den foreliggende rapporten gir forhåpentligvis svar på noen sentrale spørsmål. Den reiser også mange nye spørsmål og behov for nærmere utdyping.

Vi takker alle de fosterhjemmene som har tatt seg tid til å besvare undersøkelsen. Det er viktige tilbakemeldinger dere har gitt i arbeidet på et komplisert og sammensatt felt. Det er utvilsomt et stort engasjement og mange ressurser som nedlegges i arbeidet som fosterforeldre. Vi håper denne undersøkelsen vil bidra til å synliggjøre dette og samtidig gi dere opplevelsen av reelt å medvirke til en videre utvikling av fosterhjemsarbeidet i Oslo kommune.

Vi takker også alle bydelenes barneverntjenester for utsendelse av, og parring på, undersøkelsen. Vi håper at de foreliggende resultatene vil være nyttige og inspirerende innspill i det viktige og gode arbeidet som dere gjør med plassering og oppfølging av barn og unge i fosterhjem.

Oslo, august 2009

Gyda Berg
direktor

Innhold

FORORD	2
INNHold	3
TABELLOVERSIKT	4
FIGUROVERSIKT	4
KAPITTEL 1 OPPSUMMERING OG HOVEDFUNN	5
KAPITTEL 2 OM FOSTERHJEMSUNDERSØKELSEN	6
2.1 MALGRUPPE	6
2.2 METODE	6
2.3 SVARPROSENTER	6
2.4 UTFORMING AV SPORRESKJEMAET	7
2.5 HVA KAN FORBEDRES I NESTE UNDERSØKELSE?	10
2.6 HVA MALES I DENNE TYPI UNDERSØKELSE?	10
KAPITTEL 3 HOVEDRESULTATER	13
3.1 BAKGRUNNSSPØRSMÅL	13
3.2 RESULTATER PÅ HOVEDOMRADENE	14
3.3 FORHOLD FOR PLASSERING AV BARNE I FOSTERFAMILIEN	15
3.4 OPPFØLGING FRA BARNEVERNET	17
3.5 TILSYNSFORER	19
3.6 SAMARBEID MED ANDRE OFFENTLIGE INSTANSER	21
3.7 SAMVÆR MED BIOLOGISK FAMILIE	22
3.8 FORSTERKINGSTILTAK	24
3.9 OPPLÆRING/KURS	25
3.10 FORSLAG TIL FORBEDRINGER	27
KAPITTEL 4 NÆRMERE OM NOEN HOVEDOMRADER	36
4.1 TILFREDSHET PÅ HOVEDOMRADENE ETTER ULIKE BAKGRUNNSOPPLYSNINGER	36
4.2 FORHOLD FOR PLASSERING AV BARNE I FOSTERFAMILIEN	38
4.3 OPPFØLGING FRA BARNEVERNET	40
4.4 FORSTERKINGSTILTAK	41
4.5 OPPLÆRING/KURS	42
KAPITTEL 5 UTFORDRINGER OG VEIEN VIDERE	49
5.1 FORHOLD FOR PLASSERING AV BARNE I FOSTERFAMILIEN	49
5.2 OPPFØLGING FRA BARNEVERN TJENESTEN	49
5.3 TILSYNSFORER	50
5.4 SAMARBEID MED ANDRE OFFENTLIGE INSTANSER	51
5.5 SAMVÆR MED BIOLOGISK FAMILIE	51
5.6 FORSTERKINGSTILTAK	51
5.7 OPPLÆRING/KURS/VEILEDNING	52
5.8 FORSLAG TIL FORBEDRINGER	52
5.9 SLEKTSFOSTERHJEM	53
5.10 AVSLUTTENDE KOMMENTARER	53
VEDLEGG A INVITASJONSBREV TIL FOSTERHJEMMENE	55
VEDLEGG B PÅMINNELSESBEV OM UNDERSØKELSEN	56
VEDLEGG C SPORRESKJEMA	57

Tabelloversikt

Tabell 2.1 Oversikt over inviterte, svar og svarprosent.....	7
Tabell 3.1 Antall år siden de ble fosterhjem.....	13
Tabell 3.2 Antall år siden det siste fosterbarnet ble plassert	13

Figuroversikt

Figur 2.1 Brukerundersøkelsens plass i kommunens kvalitetssystem.....	12
Figur 3.1 Bakgrunnsopplysninger. Prosent	14
Figur 3.2 Indeks for de syv hovedområdene rangert etter synkende tilfredshet.....	15
Figur 3.3 Svarfordeling for området "Forhold for plassering".....	16
Figur 3.4 Svarfordeling for området "Oppfølging fra barnevernet"	18
Figur 3.5 Svarfordeling for området "Tilsynsfører".....	20
Figur 3.6 Svarfordeling for området "Samarbeid med andre offentlige instanser"	21
Figur 3.7 Svarfordeling for området "Samvær med biologisk familie"	22
Figur 3.8 Oversikt over fosterhjemmenes mottak av forsterkingstiltak. Prosent	24
Figur 3.9 Svarfordeling for området "Forsterkingstiltak"	25
Figur 3.10 Oversikt over fosterforeldrenes deltakelse på opplæring/kurs. Prosent.....	26
Figur 3.11 Svarfordeling for området "Opplæring/kurs"	27
Figur 3.12 Fosterforeldrenes forslag til forbedringer. Prosent	28
Figur 4.1 Indeks for tilfredshet på hovedområdene etter hvor lenge de har vært fosterforeldre... 36	
Figur 4.2 Indeks for tilfredshet på hovedområdene etter om fosterforeldrene har fosterbarn plassert eller ikke på undersøkelsestidspunktet	37
Figur 4.3 Svarfordeling på spørsmålet om opplevelsen av å være forberedt som fosterforeldre etter om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke	38
Figur 4.4 Indeks for tilfredsheten på enkeltspørsmålene i området "Forhold for plassering" etter fosterforeldrenes deltakelse på PRIDE kurs.....	39
Figur 4.5 Indeks for tilfredshet på området "Oppfølging fra barnevernet" etter hvor lenge de har vært fosterforeldre	40
Figur 4.6 Fosterforeldrenes mottak av forsterkingstiltak etter hvor lenge de har vært fosterforeldre. Prosent	41
Figur 4.7 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Forsterkingstiltak" etter hvor lenge de har vært fosterforeldre.....	42
Figur 4.8 Fosterforeldrenes deltakelse på diverse opplæring og kurs etter hvor lenge de har vært fosterforeldre. Prosent	43
Figur 4.9 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Opplæring/kurs" blant deltakende fosterforeldre etter hvor lenge de har vært fosterforeldre	44
Figur 4.10 Fosterforeldrenes deltakelse på diverse opplæring og kurs etter om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke. Prosent	45
Figur 4.11 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Opplæring/kurs" blant deltakende fosterforeldre etter om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke	46
Figur 4.12 Deltakelsen på diverse opplæring og kurs blant fosterfamiliene som ønsker at det blir arrangert flere kurs. Prosent.....	47
Figur 4.13 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Opplæring/kurs" blant deltakende fosterforeldre som i tillegg ønsker at flere kurs blir arrangert	48

Kapittel 1 Oppsummering og hovedfunn

Fosterhjemsundersøkelsen 2008 ble gjennomført ved årsskiftet 2008/2009 for å kartlegge fosterforeldrenes tilfredshet med sine arbeidsvilkår og samarbeidsrelasjoner til barneverntjenesten og andre instanser. Undersøkelsen er den første i sitt slag hvor alle fosterhjem engasjert av Oslo kommune ble invitert til å delta. Av de 662 inviterte fosterhjemmene har 290 svart på undersøkelsen. Det gir en svarprosent 44 prosent.

Analysen av resultatene har gitt følgende hovedfunn:

- Det er gjennomgående en relativt høy tilfredshet blant fosterhjemmene innenfor de områdene det er spurt om i undersøkelsen. Fosterforeldrene er mest fornøyd med samarbeidet med andre offentlige instanser (som skole, helsestasjon og BUP) og oppfølgingen fra barnevernet.
- Fosterforeldrene er minst fornøyd med samværet med barnets biologiske familie, og i hvilken grad forsterkingstiltakene dekker deres behov.
- Hver femte fosterfamilie har et fosterbarn de er i slekt med. Fosterforeldrene som ikke har en familierelasjon til fosterbarnet opplever i større grad å være forberedt som fosterforeldre enn de som er i slekt med barnet.
- Det er stor spredning på hvor lenge respondentene har vært fosterforeldre, selv om flertallet har vært fosterfamilier i under 10 år. De som nylig har blitt fosterforeldre er mer tilfredse med de områdene som er undersøkt enn de som har vært fosterforeldre lengst.
- Fosterfamilienes relativt høye tilfredshet med oppfølgingen fra barnevernet gjelder uavhengig av hvor lenge de har vært fosterforeldre.
- Av fosterfamiliene som mottar forsterkingstiltak synes flest at tiltakene avlastning/besøkshjem og lønn utover vanlig godtgjørelse i noen eller svært stor grad dekker deres behov. Veiledning i gruppe og støttekontakt er de tiltakene færrest familier er fornøyd med. De som nylig har blitt fosterforeldre er jevnt over mer fornøyd med hvordan forsterkingstiltakene dekker deres behov enn de som har vært fosterforeldre lengst.
- De fleste fosterfamiliene opplever at de opplærings- og kurstilbudene de har deltatt på har vært nyttige for dem. De som nylig har blitt fosterforeldre er jevnt over mer tilfredse med den opplæringen som tilbys enn de som har vært fosterforeldre lengst. Jevnt over er også fosterforeldrene som er i slekt med barnet noe mer fornøyd med opplæringstilbudene enn de som ikke er i slekt med barnet.
- Som forslag til forbedringer er det tiltakene bedre lønn, mindre gjennomtrekk av saksbehandlere og mer hjelp til å takle fosterbarnets atferd/reaksjoner som flest fosterforeldre oppgir vil være mest til hjelp for dem. Mer hjelp til kontakten med biologisk familie er det tiltaket som færrest mener vil være til hjelp.

Kapittel 2 Om fosterhjemsundersøkelsen

Ved årsskiftet 2008/2009 gjennomførte Helse- og velferdsetaten en undersøkelse for å kartlegge fosterforeldrenes tilfredshet med sine arbeidsforhold og samarbeidsrelasjoner til barneverntjenesten og andre instanser. Formålet har vært å få en god oversikt over hva fosterforeldrene mener bør forbedres i arbeidet med plassering og oppfølging av barn og ungdom i fosterhjem. Denne undersøkelsen er den første i sitt slag hvor alle fosterhjemmene tilknyttet de 15 bydelene i Oslo ble invitert til å delta.

Spørreskjemaet er utarbeidet av Helse- og velferdsetaten, med innspill fra bydelene og Fosterhjemsforeningen i Oslo.

Rapporten presenterer de samlede resultatene for fosterhjemmene i Oslo. Resultatene for den enkelte bydel foreligger, men for å ivareta fosterhjemmenes anonymitet er ikke disse fremstilt i rapporten.

2.1 Målgruppe

Undersøkelsens målgruppe er alle fosterhjem som i perioden 1. oktober 2007 til 1. oktober 2008 var tilknyttet de 15 bydelene i Oslo.

2.2 Metode

Bydelene sendte i desember 2008 ut invitasjon til alle sine fosterhjem med oppfordring om å delta i undersøkelsen. De inviterte hadde mulighet til å svare via internett eller sende det vedlagte spørreskjemaet i svarsending til Helse- og velferdsetaten. Fosterhjem som forholder seg til mer enn én bydel har mottatt flere invitasjoner, slik at de kunne gi spesifikk tilbakemelding til hver av dem. Undersøkelsen har vært anonym. Svarene i undersøkelsen ble registrert i Kommuneforlagets nettbaserte portal for brukerundersøkelser, bedrekommune.no.

Det ble til sammen sendt invitasjon om deltakelse til 662 fosterhjem, og det kom inn 290 besvarer. Fem besvarer kom inn til Helse- og velferdsetaten etter at bedrekommune.no ble stengt for registrering, følgelig har det ikke vært mulig å ta hensyn til disse.

Helse- og velferdsetaten registrerte alle innkomne papirbesvarer elektronisk i bedrekommune.no. Etaten var også tilgjengelig på telefon for respondentene under hele undersøkelsesperioden, men det kom få henvendelser.

2.3 Svarprosenter

Tabellen nedenfor viser hvor mange fosterhjem som ble invitert til å delta, og hvor mange som besvarte undersøkelsen innenfor de ulike bydelene. Det er i tillegg beregnet svarprosenter.

Tabell 2.1 Oversikt over inviterte, svar og svarprosent

	Antall inviterte fosterhjem	Antall fosterhjem som har svart	Svar- prosent
I alt	662	290	44
Alna	68	33	49
Bjerke	33	14	42
Frogner	28	12	43
Gamle Oslo	88	40	45
Grorud	69	28	41
Grünerløkka	57	23	40
Nordre Aker	14	10	71
Nordstrand	35	13	37
Sagene	48	17	35
St. Hanshaugen	27	9	33
Stovner	40	14	35
Søndre Nordstrand	70	31	44
Ullern	12	5	42
Vestre Aker	23	12	52
Østensjø	50	28	56
Ukjent bydel		1	

Tabellen viser at av 662 inviterte fosterhjem så har 290 svart på fosterhjemsundersøkelsen. Dette gir en total svarprosent på 44. Andelen som har svart varierer fra 33 til 71 prosent mellom bydelene. Den høyeste svarprosenten har Bydel Nordre Aker (71 prosent), mens vi finner de laveste andelen i bydelene St. Hanshaugen (33 prosent), Sagene (35 prosent) og Stovner (35 prosent). 111 fosterhjem benyttet internett for å besvare undersøkelsen (38 prosent), mens de resterende 179 fosterhjemmene returnerte papirskjemaet i den vedlagte svarsendingskonvolutt (62 prosent).

2.4 Utforming av spørreskjemaet

Spørsmålene som ble stilt i undersøkelsen er gruppert i syv hovedområder. I tillegg er det bedt om forslag til forbedringer og noen bakgrunnsopplysninger. Besvarelsene er ment å omhandle nåværende plasserte fosterbarn eller det sist plasserte barnet dersom fosterhjems plasseringen er opphørt. Det tas utgangspunkt i hovedområdene i spørreskjemaet ved presentasjon av resultatene. Spørreskjemaet inneholdt følgende spørsmål:

Forhold før plassering

I hvilken grad er dere fornøyd med informasjonen dere fikk om følgende forhold før plasseringen av fosterbarnet i familien?

- 1) Barnets tidligere liv og utvikling
- 2) Planlagt varighet av plasseringen
- 3) Barnets eventuelle problemer
- 4) Fosterforeldrenes plikter og rettigheter
- 5) Barnevernets ansvar og plikter
- 6) Tilsynsførerordningen
- 7) Barnets samvær med foreldre/familie
- 8) Hjelpetiltak som var tilgjengelig hvis dere/barnet trengte hjelp og støtte
- 9) Mulige virkninger på egne barn/familie

- 10) Juridiske forhold ved saken
- 11) Foreldrenes/familiens problematikk
- 12) Forventninger til dere som fosterforeldre vedrørende samarbeid med andre offentlige instanser
- 13) I hvilken grad opplevde dere å være forberedt som fosterforeldre?

Oppfølging fra barnevernet

I hvilken grad ...

- 14) opplever dere som fosterforeldre at det er lett å få kontakt med saksbehandler i barneverntjenesten?
- 15) opplever dere at barneverntjenesten gir dere som fosterforeldre den oppfølging dere har behov for?
- 16) opplever dere at barneverntjenesten tar hensyn til deres synspunkter før det fattes beslutninger som angår barnet?
- 17) Alt i alt, i hvilken grad er dere fornøyd med samarbeidet med barneverntjenesten?

Tilsynsfører

I hvilken grad ...

- 18) er dere som fosterforeldre fornøyd med kontakten med tilsynsfører?
- 19) mener dere barnet opplever det positivt å ha kontakt med en tilsynsfører?
- 20) mener dere barneverntjenesten fører tilstrekkelig tilsyn/kontroll med barnets situasjon og utvikling i fosterhjemmet?

Samarbeid med andre offentlige instanser

I hvilken grad ...

- 21) mener dere at dere som fosterforeldre har et godt samarbeid med andre offentlige instanser rundt fosterbarnet?

Samvær

I hvilken grad ...

- 22) mener dere at nåværende samværsordning med biologisk familie fungerer tilfredsstillende?
- 23) mener dere at dere får hjelp til å takle barnets ev. reaksjoner i forbindelse med samværet?

Forsterkingstiltak

I hvilken grad dekker de følgende forsterkingstiltakene behovene deres?

- 24) Avlastning/besøkshjem
- 25) Støttekontakt
- 26) Veiledning individuelt
- 27) Veiledning i gruppe
- 28) Lønn utover vanlig godtgjøring
- 29) Forhøyet utgiftsdekning
- 30) Andre forsterkingstiltak

Opplæring/kurs

I hvilken grad opplever dere at følgende opplæring/kurs har vært nyttig for dere?

- 31) Familiehelg

- 32) PRIDE kurs¹
- 33) Møter i fosterhjemsforeningen
- 34) Samtalegruppe med fagperson
- 35) Samtalegruppe uten fagperson
- 36) Andre faglige seminarer/kurs
- 37) Alt i alt, i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?

Forslag til forbedringer

Hvilke av følgende tiltak ville være til mest hjelp for dere i fosterforeldreoppgaven?

- 38) Hyppigere kontakt med saksbehandler i barneverntjenesten
- 39) Bedre kompetanse hos saksbehandler
- 40) Mindre gjennomtrekk av saksbehandlere
- 41) Åpen døgntelefon for krisesituasjoner
- 42) Avlastning/mer avlastning
- 43) Bedre lønn
- 44) Mer hjelp til å takle fosterbarnets atferd/reaksjoner
- 45) Mer hjelp i kontakten med de biologiske foreldrene
- 46) Mer hjelp til å takle egne barns atferd/reaksjoner
- 47) Flere kurs for fosterforeldre
- 48) Samtalegrupper for fosterforeldre
- 49) Psykologisk behandling for fosterbarnet

Bakgrunnsspørsmål

- 50) Hvilket år ble dere fosterforeldre for første gang?
- 51) Hvilket år ble det siste fosterbarnet plassert hos dere?
- 52) Er dere fortsatt fosterforeldre for det sist plasserte barnet?
- 53) Er (var) dere i slekt med barnet?
- 54) Ble plasseringen av det siste barnet i fosterhjemmet gjort med samtykke fra biologiske foreldre?

Spørreskjemaet inneholder også flere kommentarfelt der respondentene på fritt grunnlag kan gi sine synspunkter knyttet til informasjon for plassering, samarbeidsforhold rundt fosterbarnet, fosterbarnets samvær med biologisk familie og forslag til forbedringer.

Firedelt skala

For hvert av spørsmålene ble respondentene bedt om å ta stilling til hvor fornøyd eller misfornøyd de er, eller hva de synes på en firedelt skala. I tillegg kunne de svare "vet ikke".

Følgende svarkategorier ble benyttet, hvor fargekodene samsvarer med kategoriens farger i figurene som viser svarfordelingene:

- 1 Svært liten grad
- 2 Liten grad
- 3 Noen grad
- 4 Svært stor grad
- 0 Vet ikke

¹ PRIDE kurs er et kompetansebasert opplæringsprogram som forbereder, utvikler og støtter fosterfamilier.

Valget av de fire svarkategoriene kan sies å være et kompromiss mellom hensynet til å gjøre besvarelsen så enkel som mulig samtidig som man får fram nyanser i respondentenes vurderinger.

For å kunne fange opp fosterhjemmene som ikke mottar forsterkingstiltak eller de som ikke deltar på opplæring eller kurs, er kategoriene "ikke mottatt" og "ikke deltatt" inkludert i de spørsmålene hvor det er aktuelt.

2.5 Hva kan forbedres i neste undersøkelse?

Gjennomføringen av undersøkelsen har avdekket noen svakheter ved spørreskjemaet. Nedenfor nevnes noen punkter som bør vurderes endret i senere undersøkelser.

Å foreta en presisering eller justering i noen av spørsmålene vil kunne gi mer nøyaktige opplysninger. En relativt stor andel av fosterfamiliene har svart "vet ikke" eller unnlatt å svare på spørsmålene om hvordan samværet med biologisk familie fungerer. Det er sannsynlig at dette skyldes at en del av fosterbarna ikke har samvær med biologisk familie. Også for spørsmålene som omhandler tilsynsfører er det mange "vet ikke" eller uoppgitte svar. Av kommentarene ser vi at dette skyldes at en del fosterhjem ikke har hatt kontakt med tilsynsfører, eller at fosterbarnet har vært uten tilsynsfører i lengre perioder. For å fange opp hvem som på undersøkelsestidspunktet ikke har samvær med biologisk familie og hvem som ikke har hatt kontakt med tilsynsfører kan for eksempel løsningen være å legge inn filterspørsmål om dette.

Videre bør formuleringen av bakgrunnsspørsmålet "Ble plasseringen av det siste barnet i fosterfamilien gjort med samtykke fra biologiske foreldre?" presiseres. Av kommentarene ser vi at noen kan ha misforstått hva samtykke fra biologiske foreldre innebærer. Samtidig ser vi at svaralternativene i dette spørsmålet bør nyanseres i forhold til om det er begge eller bare én av foreldrene har samtykket.

Innenfor området "Opplæring/kurs" kan det være vanskelig å tolke svarene på spørsmålet "Alt i alt, i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?". For det første har langt færre krysset av for "ikke deltatt" på dette spørsmålet enn for de spesifiserte opplærings- eller kurstilbudene. Vi er her usikre på om gruppen som har deltatt også har inkludert deltakelse på andre tilbud enn de som er spesifisert i spørreskjemaet. For det andre er tilfredsheten lavere for dette spørsmålet enn ved de spesifiserte opplærings- og kurstilbudene. Om dette er et uttrykk for at tilbudene ikke treffer det behovet fosterforeldrene har, mangler vi opplysninger om. Ved neste undersøkelse bør formuleringen av spørsmålet og valg av svarkategorier vurderes nærmere.

For å få et bedre prioriteringsgrunnlag for hvordan fosterforeldrenes arbeidsvilkår kan forbedres, bør det vurderes å ta inn et spørsmål som fanger opp den generelle tilfredsheten med det å være fosterfamilie. Et slikt spørsmål gjør det mulig å gjennomføre en statistisk analyse som avklarer hvor mye hvert enkelt spørsmål betyr for den helhetlige vurderingen.

2.6 Hva måles i denne type undersøkelser?

Undersøkelsen er lagt opp som en tilfredshetsundersøkelse, det vil si at vi er ute etter å vite hvor fornøyd eller misfornøyd fosterforeldrene er med ulike forhold knyttet til sine arbeidsforhold.

På samme måte som ved andre typer spørreundersøkelser, får man gjennom tilfredshetsundersøkelsene et resultat som er en subjektiv størrelse: fosterforeldrenes egen subjektive opplevelse og vurdering.

Når man for eksempel spør om fosterforeldrenes vurdering av om barnevernstjenesten gir den oppfølging fosterhjemmet har behov for, er vurderingen basert på egne erfaringer. Samtidig vil denne erfaringen bli veid mot de forventningene de har til barnevernets oppfølging. Dersom erfaringene tilfredsstiller forventningene eller erfaringene overgår forventningene, har man tilfredse eller meget tilfredse fosterforeldre. Hvis erfaringene ikke tilfredsstiller forventningene, får man misfornøyde fosterforeldre. Dette innebærer at det ikke kun er erfaringene som avgjør fosterforeldrenes tilfredshet, men også forventningene (ikke kun nivået på forventningene, men også typen forventning).

Forventningene skapes på ulike hold; hva man har hørt fra andre fosterfamilier, medieoppslag, ens egen bakgrunn og livssituasjon etc. Forventningenes karakter kan også være forskjellige. Noen har diffuse, men høye forventninger. Andre har konkrete og høye forventninger. Noen har svært lave, diffuse forventninger (noe som ligger nær en "negativ innstilling") mens andre igjen har lave, konkrete forventninger (knyttet til konkrete opplevelser). Forventningenes karakter vil også være påvirket av blant annet hvilken kjennskap man har til det å være fosterhjem og den oppfølging barnevernet gir.

I kvalitetsutviklingssammenheng innebærer dette at kvalitetsutvikling ikke kun bør skje gjennom å skape "gode erfaringer", men at man også må rette oppmerksomheten mot å håndtere og påvirke forventningene. Dette kan for eksempel gjøres gjennom aktiv dialog, kommunikasjon og informasjon om det å være fosterhjem og hvilke forventninger en har til egeninnsats og deltakelse fra fosterforeldrene.

Det er også viktig å se tilfredshet opp mot behov. Fosterfamiliene har ulike behov for oppfølging ut fra sin bakgrunn, kompetanse, familiesituasjon, fosterbarnets tidligere erfaringer og eventuelle problemer, med mer. Familier med ulike behov kan derfor vurdere det samme tilbudet fra barnevernet helt forskjellig.

En tilfredshetsundersøkelse tar først og fremst sikte på å kartlegge den subjektive kvalitetsdimensjonen som vanligvis er vanskelig å tallfeste. Dette skjer gjennom å spørre fosterforeldrene om hvor tilfredse de er med ulike forhold. Denne subjektive kvalitetsmålingen er et verdifullt supplement til andre måter å måle kvalitet på (for eksempel "objektive" kvalitetsmål ut fra standarder og lignende).

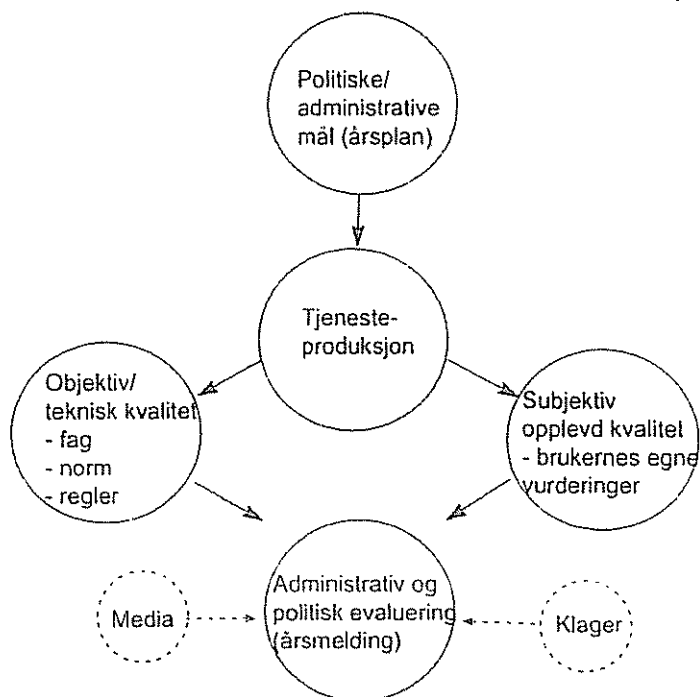
I denne undersøkelsen har vi målt tilfredsheten både som indeks og som en prosentvis andel som svarer at de er fornøyd. Som tidligere gjort rede for ble svarene i undersøkelsen avgitt på en firedelt svarskala. Gjennomsnittsverdien for svarene på skalaen 1 – 4 er i analysen omregnet til tilsvarende verdi på en skala fra 0 – 100, men må ikke forveksles med den prosentvise andelen fornøyde fosterforeldre. Denne størrelsen er gitt betegnelsen "indeks" i de grafiske fremstillingene, og er beregnet på følgende måte:

$$\text{Indeks} = \frac{(\text{Gjennomsnittlig tilfredshet} - 1)}{3} * 100$$

En gjennomsnittsverdi på 2 på den firedelte skalaen tilsvarer en indeks på 33,3.
Gjennomsnittsverdien på 2.5 tilsvarer indeksverdi 50, mens gjennomsnittsverdi 3 tilsvarer 66,7.
Dersom alle hadde svart kategori 4 (svært stor grad) på et spørsmål ville indeksverdien blitt 100.

Kvaliteten på en tjeneste må selvsagt også måles på andre måter enn gjennom subjektive opplevelser. Definerings og måling av kvalitet gjennom brukerundersøkelser kan ses på som et supplement til andre innfallsvinkler. Figur 2.1 illustrerer brukerundersøkelsens plass i kommunens kvalitetssystem.

Figur 2.1 Brukerundersøkelsens plass i kommunens kvalitetssystem

Kapittel 3 Hovedresultater

I dette kapitlet vil vi presentere hovedresultatene fra spørreundersøkelsen. Først presenteres hvordan fosterfamiliene fordeler seg etter ulike bakgrunnsvariable (kapittel 3.1). Deretter gir vi i kapittel 3.2 en oversikt over hvor tilfredse fosterfamiliene er på hovedområdene i spørreskjemaet. Fra kapittel 3.3 og utover presenteres svarfordelingene på spørsmålene innen hvert av hovedområdene, i den rekkefølge de framkommer på spørreskjemaet.

3.1 Bakgrunnsspørsmål

I spørreskjemaet stilte vi enkelte bakgrunnsspørsmål for å få mulighet til å analysere nærmere om ulike forhold påvirker fosterforeldrenes oppfatning av de tjenestene de mottar.

Tabell 3.1 Antall år siden de ble fosterhjem

År	Antall	Prosent
I alt	290	100
Under 6 år	117	40
6-10 år	67	23
11-15 år	47	16
16-20 år	47	16
Over 20 år	9	3
Uoppgitt	3	1

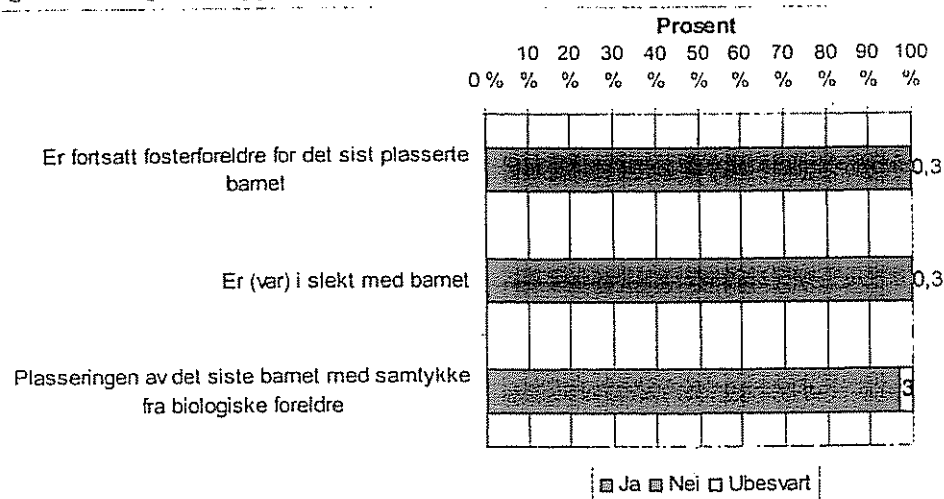
Fosterforeldrene ble spurt om hvilket år de ble fosterforeldre for første gang. Tabell 3.1 viser at det er stor spredning på hvor lenge de har vært fosterforeldre, selv om flertallet har vært fosterfamilier i under 10 år. 40 prosent har vært fosterforeldre i under 6 år, og 19 prosent har vært det i over 15 år.

Tabell 3.2 Antall år siden det siste fosterbarnet ble plassert

År	Antall	Prosent
I alt	290	100
Under 6 år	148	51
6-10 år	60	21
11-15 år	40	14
16-20 år	17	6
Uoppgitt	25	9

Fosterforeldrene ble også spurt om når det siste fosterbarnet ble plassert hos dem. Tabell 3.2 viser at litt over halvparten har hatt det siste fosterbarnet boende hos seg i under 6 år. Fosterbarnet har bodd over 16 år i 6 prosent av familiene. Det er en relativt høy andel som ikke har svart på dette spørsmålet (9 prosent). Det er sannsynlig at en del av de som ikke har svart, har fått barnet plassert samme år som de har oppgitt at de ble fosterforeldre for første gang.

Figur 3.1 Bakgrunnsopplysninger. Prosent

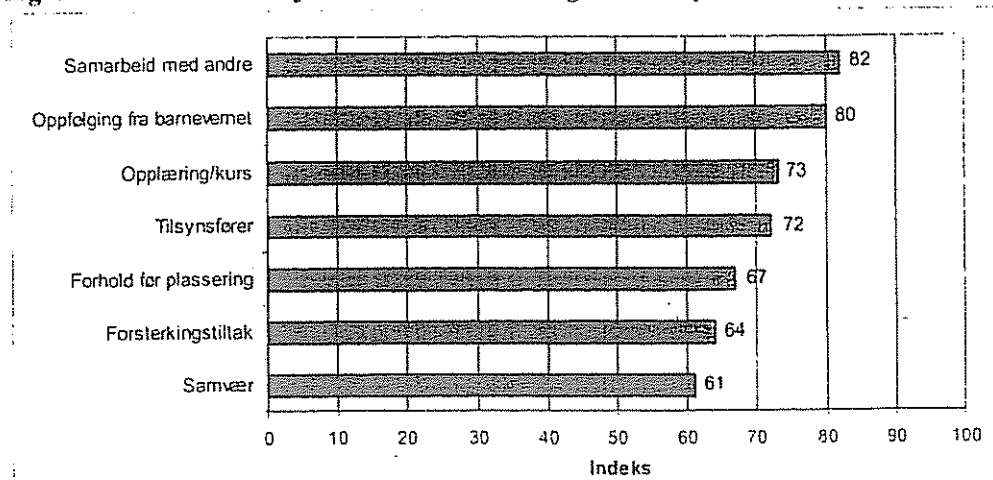
Fosterforeldrene ble videre spurt om de fortsatt var fosterforeldre for det sist plasserte barnet, om de er i slekt med barnet og om barnet ble plassert hos dem etter samtykke med biologiske foreldre. Figur 3.1 viser at de aller fleste (92 prosent) fortsatt er fosterforeldre for det barnet som sist ble plassert i familien. Som ventet er de fleste ikke i slekt med barnet (79 prosent), men hver femte familie har et fosterbarn de er i slekt med.

61 prosent av familiene oppgir at barnet er plassert hos dem i samtykke med de biologiske foreldrene. Av kommentarene vi har fått i fritekstfeltene i undersøkelsen, ser vi at det er mulig at noen kan ha misforstått hva samtykke fra de biologiske foreldrene innebærer. Tallet må derfor tolkes med forsiktighet.

3.2 Resultater på hovedområdene

I figur 3.2 presenteres resultatene fra fosterhjemmenes svar på undersøkelsen, gruppert i syv hovedområder. Svarene, som i undersøkelsen ble angitt på en firedelt skala, er her presentert som en indeks. Indeksen fordeler seg på en skala fra 0 – 100, hvor en høy indeksverdi angir en høy tilfredshet. Områdene er her rangert fra det familiene er mest tilfredse med til det de er minst tilfredse med.

Figur 3.2 Indeks for de syv hovedområdene rangert etter synkende tilfredshet

Det er gjennomgående en relativt høy tilfredshet blant fosterforeldrene på de områdene vi har spurt om i undersøkelsen. Det er stort rom for forbedringer, og store individuelle forskjeller, men samlet sett er resultatet mer positivt enn negativt.

Fosterforeldrene er mest fornøyd med samarbeidet med andre offentlige instanser (som skole, helsestasjon, BUP) og oppfølgingen fra barnevernet. En indeksscore på henholdsvis 82 og 80 viser en høy tilfredshet på disse områdene.

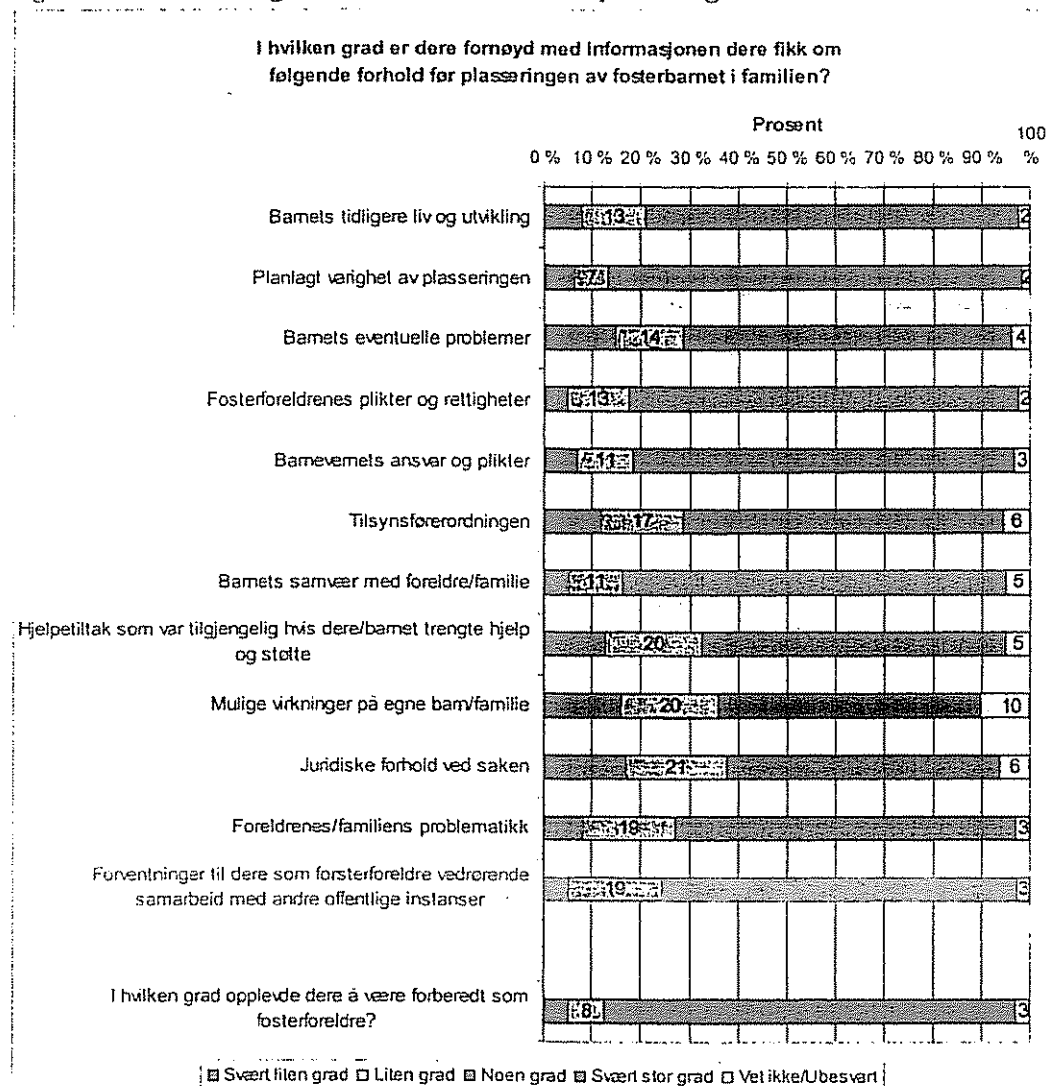
Fosterforeldrene er minst fornøyd med samværet med biologisk familie til barnet, og i hvilken grad forsterkningstiltakene dekker behovene deres.

I de neste punktene presenteres svarene på de ulike spørsmålene innenfor hvert av disse hovedområdene. Svarfordelingen på hovedområdene presenteres i den rekkefølge de framkommer på spørreskjemaet. Mens resultatene i figur 3.2 er omregnet til en indeks, viser resten av figurene i dette kapitlet den prosentvise svarfordelingen på de ulike svaralternativene.

3.3 Forhold før plassering av barnet i fosterfamilien

Fosterforeldrene ble spurt om i hvilken grad de var fornøyd med informasjonen de fikk om en del forhold før plasseringen av fosterbarnet i familien. Vi har tatt med forholdsvis mange spørsmål om forhold før plasseringen av fosterbarnet, da dette vil gi en oversikt over hva som er viktige forbedringsområder i denne fasen. Hva fosterfamiliene svarte for de ulike forholdene går fram av figur 3.3.

Figur 3.3 Svarfordeling for området "Forhold for plassering"

Figuren viser at det er informasjonen om den planlagte varigheten av plasseringen flest av familiene er fornøyd med (85 prosent av familiene er i noen eller svært stor grad fornøyd med dette). Mange er også fornøyd med informasjonen om fosterforeldrenes plikter og rettigheter (80 prosent), barnevernets ansvar og plikter (79 prosent) og barnas samvær med foreldre/familie (79 prosent).

Fosterforeldrene er minst fornøyd med informasjonen de fikk om juridiske forhold ved saken og mulige virkninger på egne barn/familie (henholdsvis 38 og 36 prosent er i liten eller svært liten grad fornøyd med denne informasjonen).

Totalt sett oppgir de aller fleste (84 prosent) at de i noen grad eller svært stor grad opplevde å være forberedt som fosterforeldre. 13 prosent av familiene opplevde imidlertid at de i liten eller svært liten grad var forberedt på denne rollen.

Fosterforeldrene ble i tillegg bedt om å spesifisere om det er andre typer informasjon de gjerne ville hatt, eller om de hadde noen kommentarer til den informasjonen de fikk. Av de som har kommentert ser vi at mange etterlyser mer informasjon om hvordan barnet har hatt det før det ble plassert hos dem. Flere mener også at det bør gis mer informasjon om arbeidsforhold, som lønn, arbeidsbetingelser og rettigheter. I tillegg etterlyses det mer informasjon om juridiske forhold og hjelpetiltak, inkludert tiltak for å ivareta egne barn i fosterhjemmet.

Her er eksempler på noen av kommentarene som ble skrevet:

"Synes at vi fikk ganske god informasjon generelt om alt. Kunne kanskje ha fått litt mer informasjon angående selve barnet!"

"Taushetsplikt angående barn og biologisk familie bør oppheves. Vi hadde vært mye bedre forberedt og rustet hvis vi hadde fått vite alt om barnet før plasseringen. Det hadde vært lettere å forstå barnets adferd. Dess mer en vet, dess lettere er det å gi barnet det det trenger."

"Jeg sitter igjen med et inntrykk av at man er noe tilbakeholdende til å informere fosterforeldre om hva slags bakgrunn både barn og biologiske foreldre har. I tillegg bør eksisterende barn i fosterfamilien i mye større grad ivaretas, eventuelt gis et tilbud i regi av barnevernet. Min erfaring er at jeg undervurderte de følelser som dukket opp hos en tenåringsjente som i tillegg var enebarn, med alt som det innebærer."

"Det burde vært betydelig mer info om fosterforeldre/fostermors stilling som ansatt, dvs. lønns og arbeidsbetingelser. Her tenker jeg på lønnsnivå, mangel på pensjonspoeng, rettigheter ved sykdom osv."

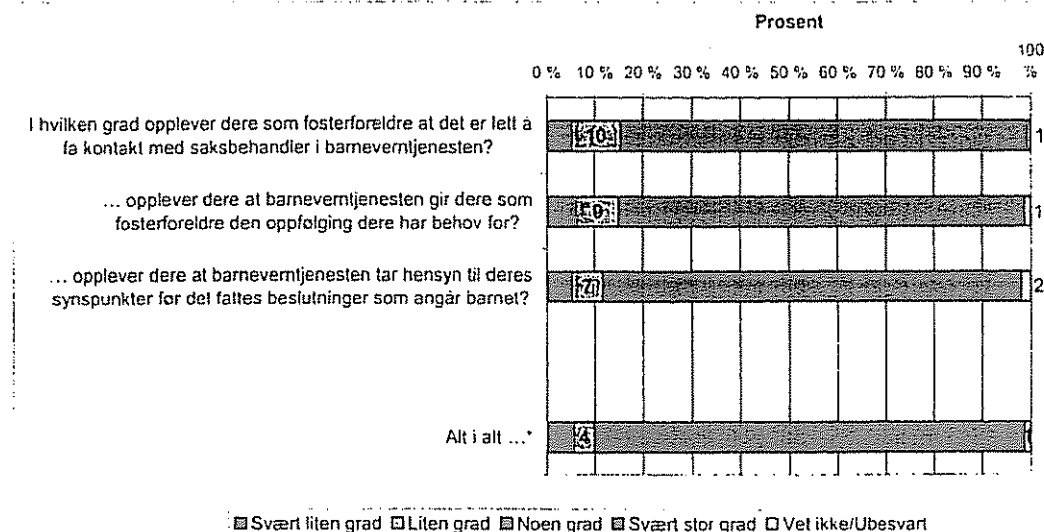
"Alt for liten informasjon om rettigheter, hjelpetiltak, juridiske forhold."

"Saker ang. barnets personalia som folkeregister, fastlege etc. Dette var det ingen som kunne hjelpe oss med. Info om våre og barnets juridiske ståsted - ved midlertidig frivillig plassering..."

3.4 Oppfølging fra barnevernet

I undersøkelsen ble det stilt fire spørsmål om hvordan fosterforeldrene opplever oppfølgingen fra barnevernet.

Figur 3.4 Svarfordeling for området "Oppfølging fra barnevernet"

* ... i hvilken grad er dere fornøyd med samarbeidet med barneverntjenesten?

De fleste fosterforeldrene er fornøyd med samarbeidet med barneverntjenesten. Figur 3.4 viser at 89 prosent av familiene i noen eller svært stor grad er fornøyd med dette samarbeidet. Det er ikke store forskjeller mellom andelen som er fornøyd for de ulike spørsmålene innen dette området.

Ti prosent av familiene er i liten eller svært liten grad fornøyd med samarbeidet med barneverntjenesten. Av de kommentarene familiene har skrevet på skjemaet, går det fram at noen har hatt variabelt samarbeid med barneverntjenesten opp gjennom årene, og at mye er personavhengig. Stadig skifte av saksbehandlere oppleves også av noen som et problem.

Et utvalg av kommentarene tas med her:

"Det er veldig viktig med et godt samarbeid med barneverntjenesten fra starten av. Det er vanskelig å "ta igjen det tapte"."

"Vi fikk en god start, og den opplevelsen tok vi med oss videre. Saksbehandlers evne til å se muligheter fremfor oss og at vi føler vi blir tatt på alvor er viktig."

"Det viktigste er å bli møtt med tillit og faglig dyktighet. Det har vi opplevd med de saksbehandlerne vi har hatt i løpet av 13 år."

"Vi har hatt et svært godt samarbeid med vår saksbehandler. Hun har gjort en glimrende jobb og har hele tiden sett barnas behov. Både barnevern, barn og fosterforeldre vil profittere på å ha en fast person tilgjengelig, spesielt når det er snakk om langtidsplasseringer. Det er med sorg å melde at vi nå mister vår dyktige saksbehandler etter snart 5 års tett samarbeid. Saksbehandler har gjort seg bemerket ved sin faglige dyktighet samt ryddighet."

"De første årene har vi slitt som fosterhjem. Ting som ble avtalt skjedde ikke. Har måttet true med oppsigelse for å få ting til å skje. Vi har visst for lite om våre

rettigheter og bare tenkt på barnet i disse situasjonene. Det har imidlertid blitt et mye bedre forhold etter at vi fikk den saksbehandleren vi har nå. Opplever en helt annen holdning, og at hun jobber for oss også!"

"Jeg er særdeles godt fornøyd med saksbehandler og med ledelsen der jeg og mitt fosterbarn er tilknyttet i dag. Tidligere var jeg knyttet til en annen bydel med et annet fosterbarn og der var det helt forferdelig med meget stor gjennomtrekk av saksbehandlere for vårt daværende barn. Det førte til at vårt barn ikke fikk nødvendig hjelp og støtte slik jeg ser det nå i ettertid når jeg har opplevd å få nødvendig hjelp. Det bør om mulig utvikles rutiner slik at oppfølging og nødvendig hjelp blir tilpasset uavhengig av saksbehandler og utskifninger/hyppige sykefravær."

"Vi har alltid hatt muligheten til å ta kontakt når behovet er der, men mangel på saksbehandler i lange perioder er et problem."

"Vi har fått meget bra hjelp av vår barnevernkonsulent til å få hjelp av fagpersoner for å takle barnets adferdsproblemer. Vi er meget fornøyd med hva barnevernet har hjulpet oss med i disse årene."

"Jeg er svært fornøyd med vår saksbehandler. Hun har stått opp i krisesituasjoner på egen fritid og er en stabil og erfaren person som både foster"barnet" (ungdommen) og jeg har stor tillit til. Vi vet at vi alltid blir hørt og tatt på alvor når vi tar kontakt."

"Vanskelig å spesifisere all den tid vi nå i det 12. året har saksbehandler nr. 7! Vi har i løpet av disse årene hatt kun én saksbehandler som vi følte det helt naturlig å søke råd hos!"

"Barneverntjenesten må være tilstede. Vi har hatt 7 saksbehandlere på 7 år, dette er meget frustrerende. Det kan gå uker mellom når man får kontakt med saksbehandler. Vi bor langt vekk fra Oslo, mottar ikke den hjelp vi har krav på. ..."

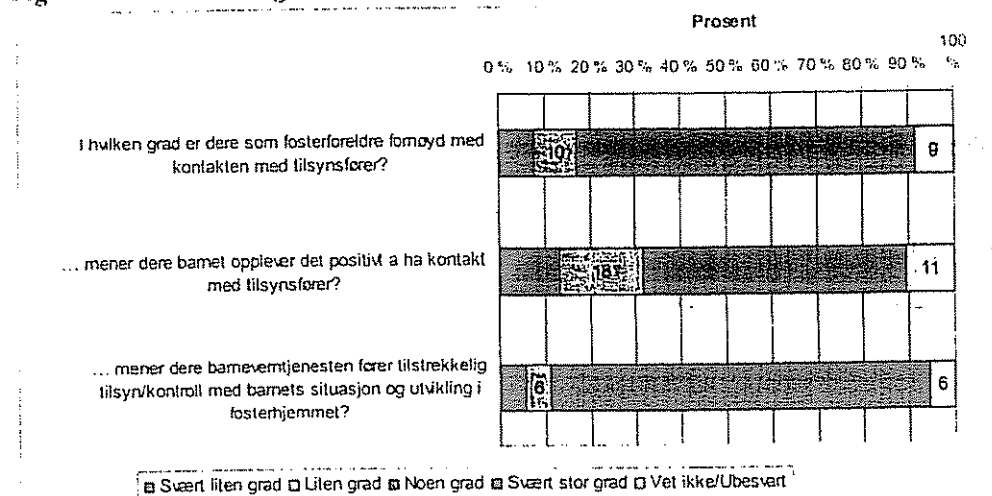
"Har vært fosterforeldre i snart 4 år, men oppfølgingen fra saksbehandler/ barnevernet har skuffet mye. Dette er barn med mye bagasje, og man trenger noen å snakke med. Nei, dette er altfor dårlig. Vil man beholde fosterhjem må oppfølgingen bli mye bedre."

3.5 Tilsynsfører

I følge lov om barneverntjenester skal alle barn som er plassert i fosterhjem få oppnevnt tilsynsfører. Formålet for tilsynsførerordningen er å føre kontroll med at barnet får tilfredsstillende omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Oslo kommune har ansvar for å få på plass en tilsynsfører for de fosterhjemmene som finnes i Oslo, inkludert for de barna som er plassert her av andre kommuner. Tilsvarende er det bostedskommunen som har ansvaret for å etablere tilsyn i de fosterhjemmene som Oslo kommune plasserer barn i, dersom de ligger i en annen kommune. Svarene på spørsmålene i figur 3.5 gjelder dermed tilsynsførere etablert av ulike kommuner.

Figur 3.5 Svarfordeling for området "Tilsynsfører"

De fleste av fosterfamiliene synes at barneverntjenesten fører tilstrekkelig tilsyn/kontroll med barnets situasjon og utvikling i fosterhjemmet (83 prosent er i noen eller svært stor grad fornøyd). Noen færre (74 prosent) er i noen eller svært stor grad fornøyd med kontakten med tilsynsfører. Når det gjelder fosterforeldrenes vurdering av hvordan barna opplever kontakten med tilsynsfører, er det flere som er misfornøyd. 31 prosent av familiene mener barna opplever kontakten med tilsynsfører i liten eller svært liten grad som positivt.

Det er flere som gir kommentarer i forhold til tilsynsfører. Mange av kommentarene inneholder opplysninger om at barnet har vært uten tilsynsfører i lange perioder. Det er sannsynligvis en del av disse som ligger bak den relativt høye andelen av "vet ikke" svar eller som ikke svart på spørsmålene her. Andre kommentarer påpeker viktigheten av at tilsynsfører er stabil. Noen eksempler på de kommentarene som har kommet er:

"Etter 2 år fikk vi tilsynsfører."

"Har i lange perioder ikke hatt tilsyn."

"Det er viktig med stabile tilsynsførere. Vi har hatt samme tilsynsfører hele tiden, et menneske som etter hvert kjenner familien og bryr seg personlig om oss alle sammen. En tilsynsfører som skiftes ofte er helt ubrukelig, spesielt for barnet som må forholde seg til nye og fremmede mennesker."

"Når det gjelder tilsynsfører, kommer det an på hvem som er tilsynsfører om barnet har utbytte. Har ulike erfaringer fra "i liten grad" til nå i "svært stor grad"."

"Barnet synes det er for ofte besøk av tilsynsfører."

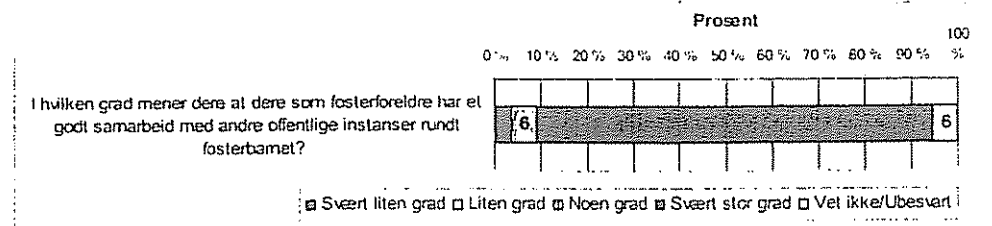
"Tilsynsførerrollen er grei og fin, men avtar noe når barna nærmer seg 15 års alderen, men da er jo alt dumt."

"Nå de siste 4 årene har barnet fått en tilsynsfører som barnet har valgt selv. Dette har gitt en tryggere ramme for barnet. Tilsynsførere burde jo også være stabile, viktig at disse er mer stabile enn saksbehandler."

3.6 Samarbeid med andre offentlige instanser

Et av områdene i spørreundersøkelsen er hvordan fosterforeldrene opplever samarbeidet med andre offentlige instanser rundt fosterbarnet.

Figur 3.6 Svarfordeling for området "Samarbeid med andre offentlige instanser"

Figur 3.6 viser at de fleste (85 prosent) av familiene mener de i noen eller svært stor grad har et godt samarbeid med andre offentlige instanser rundt fosterbarnet. 9 prosent er i liten eller svært liten grad fornøyd med dette samarbeidet.

Fosterforeldrene ble i tillegg bedt om å komme med kommentarer til samarbeidsforholdet rundt fosterbarnet. Av de som kommenterer sier noen at de har et godt samarbeid med skole, barnehage og så videre, mens andre sier at samarbeidet er problematisk. De problemene det meldes om går i hovedsak på uklare ansvarsforhold, mangel på kunnskap, liten informasjonsutvikling og at mye er personavhengig. Flere etterlyser en større rolle fra barnevernet i å legge til rette for samarbeidet.

De følgende sitatene er eksempler på de kommentarene som ble skrevet:

"Vanskelig noen ganger å vite hvem som er rette instans, som Barnevern, BUP eller PPT."

"Svært dårlig samarbeid med barnets første barnehage. De manglet kunnskap og vilje til å forstå barnets situasjon. Vi byttet barnehage, og møtte kunnskapsrike og interesserte pedagoger. Svært godt samarbeid med denne barnehagen. Senere svært godt samarbeid med barnets skole."

"Det har vært vanskelig å samarbeide med skolen om de vanskene barnet hadde. Barnevernet burde være mer på banen i forhold til skolen, de satt med informasjon om barnet som ikke vi visste om. Samarbeidet er bra med PPT, BUP, barnevern og skole i dag, men nå er fosterbarnet 15 år."

"Mange uklårheter i samarbeidet med skolen og avlastningstilbudet i kommunene. Mange moter og stor grad av ansvarsvegring."

"Meget godt samarbeid med skole, men dessverre fullstendig personavhengig. Vi tror samarbeidet med BUP kunne gitt bedre resultater om det hadde vært bedre flyt i"

informasjonen rundt barnet og dets utgangspunkt. Her har flere instanser sittet med informasjon som burde vært delt, og barnet fikk ikke den type utredning det burde hatt."

"Vi følger opp med møter og ivaretagelse av barnet. Vi gjør mange av oppgavene til barnevernstjenesten. Eks. lager samværsplan, søker om avlastning, opprettholder kontakt med biologiske foreldre. Holder ansvarsgruppemøter, følger opp skole. Gjennomført en rekke undersøkelser på psyk. Kjemper for barnet og dets rettigheter."

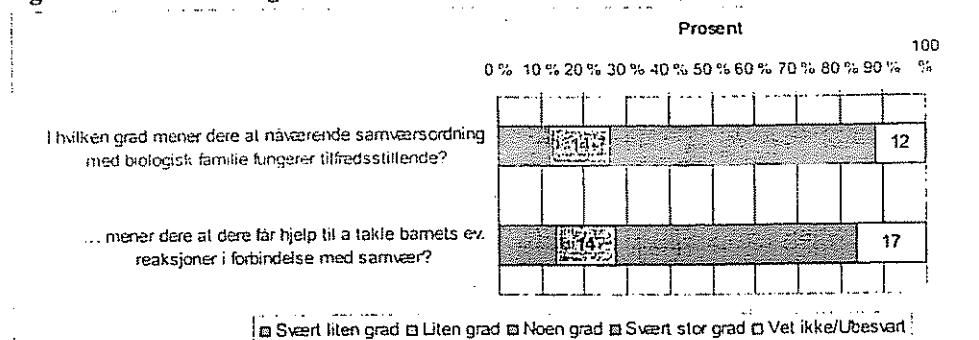
"Vi har en velfungerende ansvarsgruppe, og tilgang til psykolog ved behov."

"Det er absolutt en fordel å ha barneverntjenesten med når en samarbeider med skole/andre offentlige instanser."

3.7 Samvær med biologisk familie

I undersøkelsen ønsket vi å finne ut av hvordan fosterforeldrene opplever at samværet med den biologiske familien til barnet fungerer. Vi ser at vi her har fått en relativt høy andel som enten ikke har svart på spørsmålet eller har svart "vet ikke", som sannsynligvis kommer av at ikke alle barna har samvær med sin biologiske familie.

Figur 3.7 Svarfordeling for området "Samvær med biologisk familie"

Figur 3.7 viser at mange av fosterfamiliene synes at barnets samværsordning med biologisk familie fungerer tilfredsstillende (62 prosent svarer at de i noen eller svært stor grad synes dette). Noen færre (56 prosent) er tilfredse med den hjelpen de får til å takle barnets eventuelle reaksjoner i forbindelse med samvær.

Mer enn hver fjerde fosterfamilie synes imidlertid at nåværende samværsordning ikke fungerer tilfredsstillende (26 prosent), og at de i liten eller svært liten grad får den hjelpen de trenger til å takle barnets reaksjoner i forbindelse med samvær (27 prosent).

Fosterforeldrene ble bedt om å skrive eventuelle kommentarer til fosterbarnets samvær med biologisk familie, og det kom mange kommentarer. Noen kommenterer at barnet ikke har samvær med biologisk familie, og peker dermed på en svakhet ved spørsmålsstillingen i spørreskjemaet.

Mange kommenterer at samvær med den biologiske familien er vanskelig, og at det kan være belastende for barna. Noen synes at det burde vært mindre samvær, og at det blir tatt mer hensyn

til de biologiske foreldrenes behov enn hva som er til beste for barna. Andre etterlyser mer hjelp til å legge til rette for samværet og takle barnas reaksjoner i etterkant. Noen roser imidlertid også barnevernet for den hjelp de har fått til dette. Enkelte nevner problemer med at de biologiske foreldrene ikke følger opp samværsavtalen.

Det er også noen som kommenterer at samværet fungerer godt. Enkelte understreker at det tar tid og tålmodighet å få til en god samværsordning.

Noen eksempler på hva fosterforeldrene har skrevet om dette er:

"Barnet ønsker ikke kontakt, blir urolig og gruer seg. Sliten da det kommer derfra. Bruker mye krefter på dette."

"Det er for hyppige samvær. Og det er ikke barnevernet som hjelper til med barnets adferd etter samvær. Barnet er plassert hos oss under paragraf for langtidsplassering (skal ikke flytte tilbake til biologiske foreldre). Vi har forpliktet oss til å gi ham trygghet, ro og forutsigbare oppvekstvilkår, men opplever dette noe vanskelig og betenkelig da han samtidig skal ha samvær med biologiske foreldre to helger pr mnd. Vi ser hvordan dette resulterer i uro og rastløshet hos ham. Etter besøkene er han svært ukonsentrert og urolig. Under flere samtaler med barnevernet, for barnet flyttet inn hos oss, var dette et tema. Barnevernet mente at samværsordningen ikke var tilfredsstillende, og dette skulle det gjøres noe med. Etter ca. 3 år fikk vi beskjed om at de likevel ikke ville endre på dette."

"Generelt er det slik at med dagens lovverk og ikke minst forståelse av dette, er det tatt alt for mye hensyn til biologiske foreldres rettigheter til å ha samvær. Barnets reelle behov og hva som er godt for barnet på både kort og lang sikt blir det nesten ikke tatt hensyn til. Slik ordningen er i dag, blir mange fosterfamilier utslitt på grunn av rettigheter til biologiske foreldre. Det krever mye ressurser å takle barns reaksjoner. Når det er sagt prøver barnevernet jeg har kontakt med, så langt mulig å ta hensyn til barnet ut fra foreldrenes rettigheter."

"Gjennomtrekk av saksbehandlere har vært medvirkende årsak til at oppfølging/støtte til samvær med biologiske foreldre ikke har fungert."

"Telefoner, telefonavtaler, brev, ikke avtalte besøk osv. Det er mange ting å forholde seg til som fosterforeldre, og stadig vekk vurderinger om hva som er til det beste for barna. Ved å være i forkant kan barneverntjenesten/kommunen skjerme fosterhjemmet noe ved å ha klare avtaler på dette."

"Biologiske foreldre følger ikke opp samværsavtalen."

"Problemene vi har er på grunn av at barnets mor er syk, ikke på grunn av at barnevernet ikke gjør jobben sin. De (saksbehandlerne) har vært til uvurderlig støtte."

"Etter å ha vært fosterforeldre i snart 30 år har vi opplevd mange traumer rundt samvær. Når vi svarer at vi er svært godt fornøyd betyr det at vi vet at vi vil få hjelp raskt fra barnevernet hvis vi føler at vi må ha mer støtte!"

"Frivillig plassering - biologiske foreldre samarbeider meget bra."

"For barnets beste blir samværerne holdt i fosterhjemmet. Barnet er trygt med fosterfamilien rundt seg. Det er et koselig besøk av biologisk familie, med god mat, spill osv. Andre alternativer er prøvd, det fungerte dårlig.

Viktig å presisere at dette tar tid. Mange ganger var det vanskelig i starten, uklare avtaler, boikott av avtaler etc., det føltes ofte som to skritt fram og ett skritt tilbake. Så oppdaget vi at det tok kortere og kortere tid å falle tilbake til normalen.

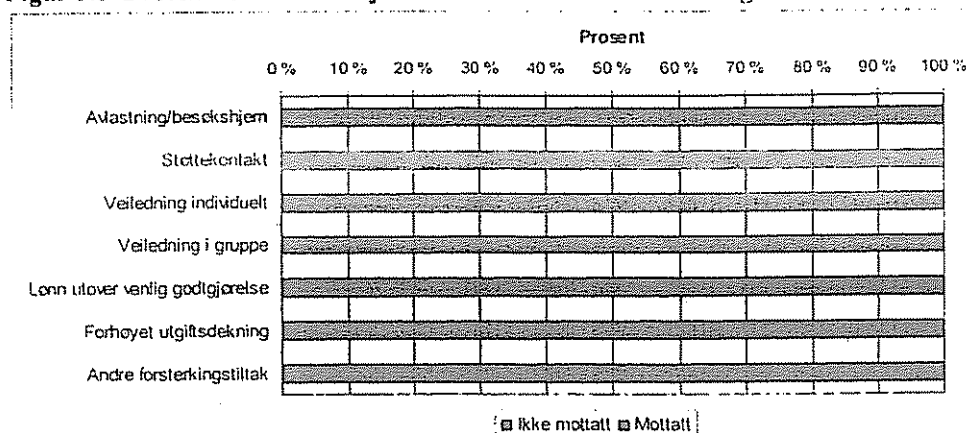
Vi er veldig glad for at vi ikke gjorde denne frustrerende tiden til en konfliktperiode. Barnets mor hadde også et behov for å bli sett, og noen ganger har vi undret oss litt på om vi hadde to fosterbarn.

Vi er i hvert fall sikker på at vår tålmodighet gjør at hun i dag er svært stolt av oss og det hun kaller "gutten vår". Fosterbarnet har også utviklet et "reflektert" forhold til henne. Det var aldri en problemstilling for han å flytte hjem til henne når han fylte 18 år."

3.8 Forsterkingstiltak

Fosterfamiliene ble bedt om å svare på i hvilken grad ulike forsterkingstiltak dekker behovene deres. For å kunne skille de som mottar slike tiltak fra de som ikke mottar det, var det en egen rubrikk på spørreskjemaet for "ikke mottatt".

Figur 3.8 Oversikt over fosterhjemmenes mottak av forsterkingstiltak. Prosent

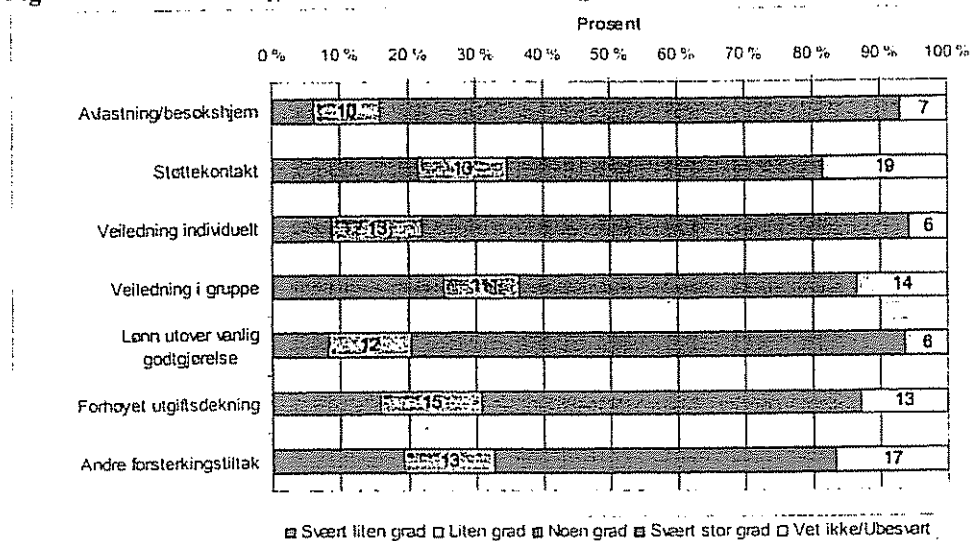

Figur 3.8 viser hvor stor andel som har mottatt eller ikke mottatt ulike forsterkingstiltak. Fosterhjemmene som ikke har mottatt forsterkingstiltak (de røde feltene) omfatter kun de familiene som selv har krysset av for "ikke mottatt". De som har svart "vet ikke" eller ikke har svart på spørsmålet er talt blant de som har mottatt forsterkingstiltak (de grønne feltene).

Andelen som har mottatt de ulike forsterkingstiltakene varierer sterkt. Lønn utover vanlig godtgjørelse er det som flest mottar (71 prosent), mens støttekontakt er det forsterkingstiltaket som færrest familier har (26 prosent).

Figur 3.9 viser svarfordelingen på de ulike spørsmålene under området "Forsterkingstiltak". Det er kun de som har mottatt forsterkingstiltak eller har svart "vet ikke"/unnlatt å svare på spørsmålet som er tatt med i figuren (de som er fremstilt i de grønne feltene i figur 3.8).

Figur 3.9 Svarfordeling for området "Forsterkingstiltak"

Det er flest familier som synes at tiltakene avlastning/besøks hjem og lønn utover vanlig godtgjørelse dekker behovene deres. Henholdsvis 76 og 74 prosent har svart at disse tiltakene i noen eller svært stor grad dekker deres behov.

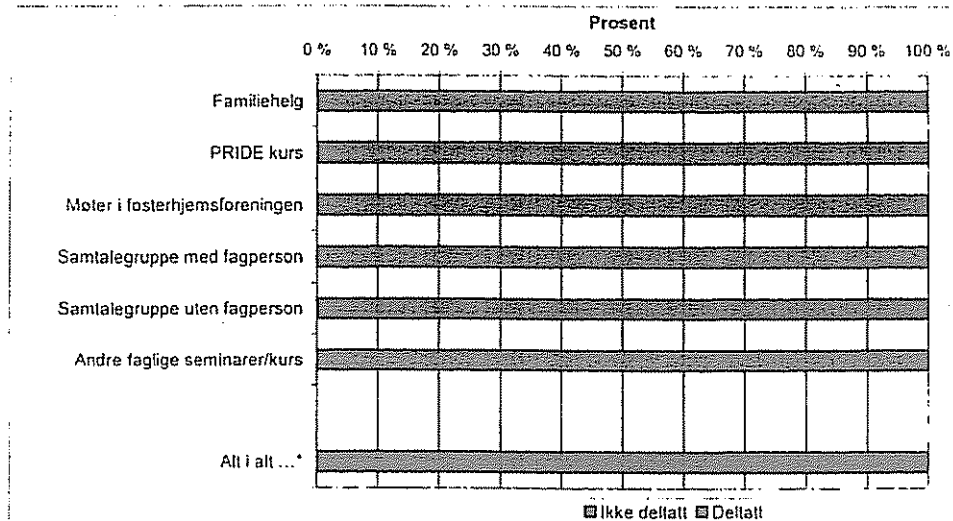
Veiledning i gruppe og støttekontakt er de tiltakene færrest familier er fornøyd med. Henholdsvis 36 og 34 prosent mener at disse tiltakene i liten eller svært liten grad dekker deres behov.

Det er en relativt stor andel som har svart "vet ikke" eller ikke har svart for enkelte av disse tiltakene. Siden disse familiene likevel ikke har krysset av for at de ikke har mottatt tiltaket, har vi ingen informasjon om hva grunnen til dette kan være.

3.9 Opplæring/kurs

I spørreskjemaet ble det listet opp en rekke opplærings- og kurstilbud, og fosterfamiliene ble bedt om å svare på i hvilken grad de mente at de enkelte tilbudene var nyttige for dem. De fikk også anledning til å krysse av for "ikke deltatt".

Figur 3.10 Oversikt over fosterforeldrenes deltakelse på opplæring/kurs. Prosent

* i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?

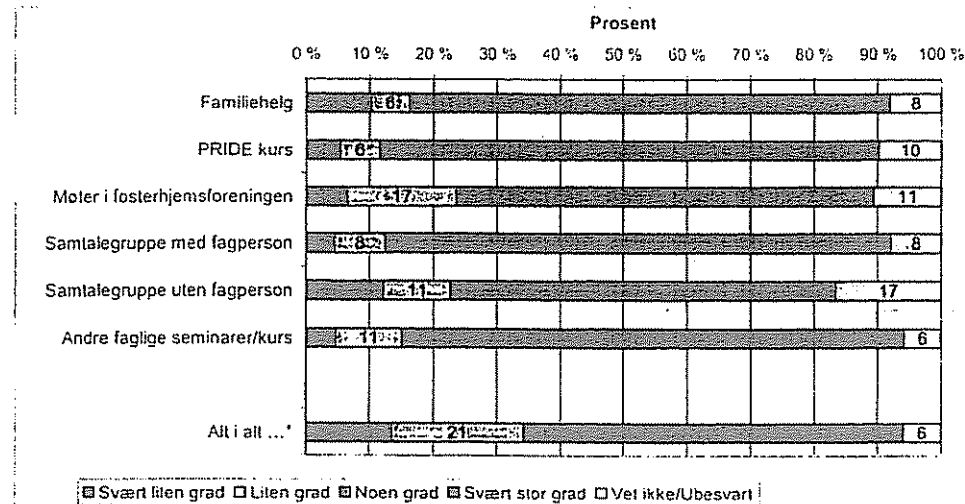
Figur 3.10 viser hvor stor andel som har deltatt eller ikke deltatt på de ulike opplærings- og kursstilbudene. Fosterhjemmene som ikke har deltatt på opplæring og kurs (de røde feltene) omfatter kun de fosterforeldrene som selv har krysset av for "ikke deltatt". De som har svart "vet ikke" eller ikke har svart på spørsmålet er talt med blant de som har deltatt (de grønne feltene).

Figuren viser at det er flere som ikke har deltatt enn som har deltatt på de enkelte tilbudene. Det er flest som har deltatt på andre faglige seminarer/kurs (52 prosent), og færrest som har deltatt i samtalegruppe uten fagperson (23 prosent).

Det er litt vanskelig å tolke svarene på spørsmålet "Alt i alt, i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs" med hensyn til kategorien "ikke deltatt". Kun 8 prosent har krysset av for "ikke deltatt" på dette spørsmålet. Det kan tyde på at de aller fleste har deltatt på minst ett opplærings- og kursstilbud.

Figur 3.11 viser svarfordelingen på de ulike kursene og opplæringstilbudene. Det er kun de som har deltatt på et kurs/opplæringstilbud eller har svart "vet ikke"/unnlatt å svare på spørsmålet som er tatt med i figuren (de som er fremstilt i de grønne feltene i figur 3.10).

Figur 3.11 Svarfordeling for området "Opplæring/kurs"

* ... i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?

Figur 3.11 viser at de fleste fosterfamilieene opplever at de opplærings- og kurstilbudene de har deltatt på har vært nyttige for dem. Det er flest som mener at samtalegruppe med fagperson og andre faglige seminarer/kurs har vært nyttige. Henholdsvis 80 og 79 prosent har svart at disse tilbudene i noen eller svært stor grad har vært nyttige. De som har deltatt på PRIDE kurs skiller seg ut ved at en stor andel (65 prosent) mener dette kurset i svært stor grad har vært nyttig for dem.

Møter i fosterhjemsforeningen og samtalegruppe uten fagperson er det familieene opplever som minst nyttige. 23 prosent av familieene mener disse tiltakene i liten eller svært liten grad har vært nyttige for dem.

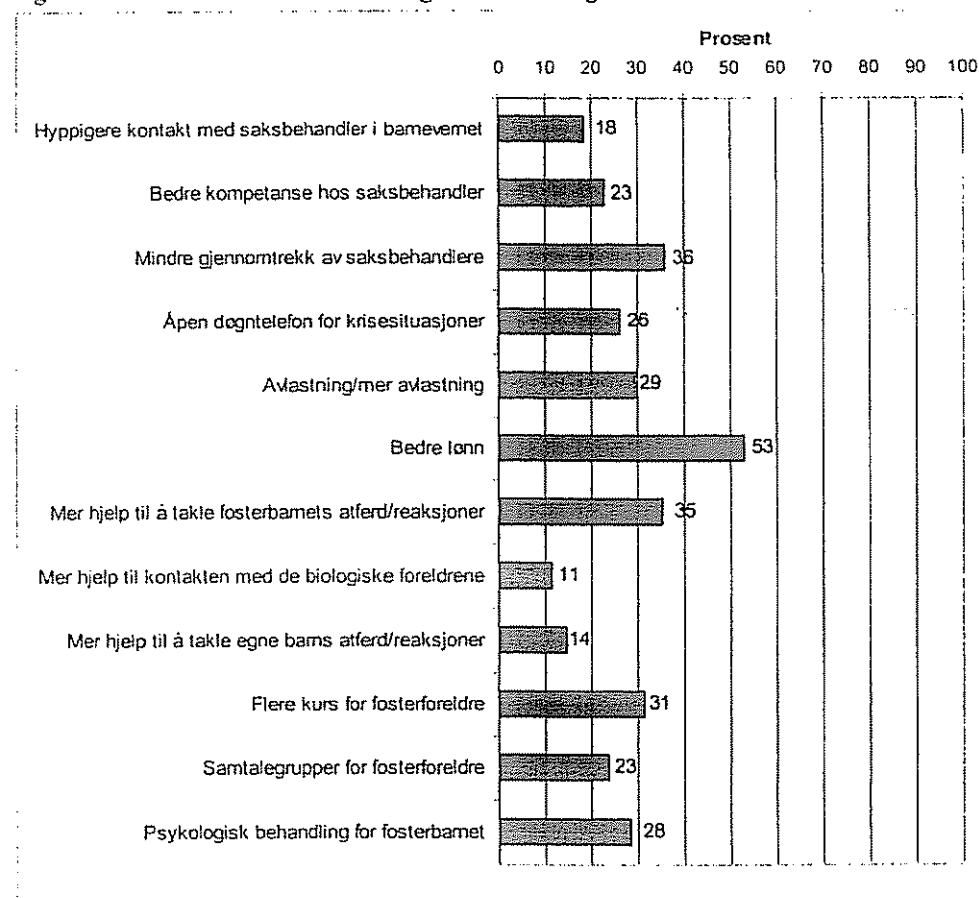
På spørsmålet om i hvilken grad familieene opplever at barneverntjenesten tilbyr dem nødvendig opplæring/kurs, mener 60 prosent av familieene at barneverntjenesten i noen eller svært stor grad gjør dette. 35 prosent av familieene mener de i liten eller svært liten grad får tilbud om nødvendig opplæring/kurs.

Det er relativt høye andeler som har svart "vet ikke" eller ikke svart på spørsmålene innenfor dette området, spesielt gjelder det for samtalegruppe uten fagperson. Siden de ikke har krysset av for "ikke deltatt", tyder dette på at de har deltatt på kursene, men er usikre på hvor stor nytte de har hatt av dem.

3.10 Forslag til forbedringer

Fosterfamilieene ble bedt om å komme med sine forslag til forbedringer. I spørreskjemaet ble det listet opp en rekke tiltak, og familieene ble bedt om å krysse av for hvilke tiltak de mente ville være mest til hjelp for dem i fosterforeldreoppgaven. Det var mulig å sette kryss for flere av tiltakene.

Figur 3.12 Fosterforeldrenes forslag til forbedringer. Prosent

Figur 3.12 viser hvor stor andel av fosterforeldrene som krysset av for at de enkelte tiltakene ville være mest til hjelp for dem. Bedre lønn er det tiltaket som klart de fleste ønsker seg. Over halvparten av fosterfamiliene mener dette tiltaket vil være en hjelp for dem i fosterforeldreoppgaven. Mer hjelp til kontakten med de biologiske foreldrene er det tiltaket som færrest mener vil være til hjelp, selv om hver tiende familie ønsker mer hjelp til dette.

Fosterforeldrene ble også bedt om å spesifisere i eget kommentarfelt dersom de hadde andre forslag til forbedringer. Av kommentarene kan vi se at i tillegg til bedre lønn, er det flere som uttrykker et ønske om at oppdraget som fosterforeldre gir pensjonspoeng og øvrige rettigheter som ferie- og sykepengen.

Det er videre flere kommentarer som omhandler økonomiske spørsmål, og som gir uttrykk for at dette er et utfordrende tema i samarbeidet med barneverntjenesten.

Kommentarene bekrefter ellers behovet for stabilitet og bedre kompetanse hos barnevernets saksbehandlere, flere opplærings- og kurstilbud og mer tilgjengelig veiledning.

Nedenfor følger fosterforeldrenes forslag til forbedringer. De er gruppert etter tema. Der mange har foreslått det samme, er bare ett av forslagene tatt med, alternativt en eller to til dersom de har ulike begrunnelser for forslaget.

Kontakt med barnevernet

"Det beste grunnlaget for samarbeid er å forberede fosterhjemmet så godt som mulig for fosterhjems plassering, luke unna misforståelser og sette hjelpetiltak inn så tidlig som mulig i prosessen. Det er bedre å redusere hjelpetiltak etter hvert enn å måtte sette inn større hjelpetiltak fordi hjelpetiltakene kommer for sent."

"Oppdragskontrakten bør ha vedlegg med fastsatte datoer for møte med saksbehandler slik at antall besøk sikres."

"Større bevissthet i hvordan man utvikler gode samarbeidsrelasjoner."

"Det er viktig at barnevernet ser på fosterfamilien som en helhet og ikke som en familie som har fosterbarn og ev. biologiske barn. Det trengs større fleksibilitet i synet på fosterfamilier. Det er ikke bare fosterbarnet som hører til barnevernet, i praksis blir det hele fosterfamilien, selv om dette ikke gjelder juridisk."

"Viktig å bli møtt med respekt, ikke hele tiden tenke penger."

"Lave budsjetter i barneverntjenesten går direkte utover brukerne. Flere saksbehandlere med høyere kompetanse, bedre økonomiske rammer og økt faglig engasjement bør prioriteres."

"Saksbehandler har vært dyktig, men enda hyppigere møter mellom fosterbarn, saksbehandler og fosterhjem ser jeg på som det viktigste tiltaket (det kan redusere stress på saksbehandler, som blir sykmeldt og nå er ute av systemet, tror jeg)."

"Tid og tilgjengelighet! Medvirkning og profesjonalitet! Tettere oppfølging og veiledning ved omsorgsovertakelse."

"At man har mulighet til å få veiledning fra saksbehandler f.eks. på telefon regelmessig."

"Det bør være lettere å komme i kontakt med saksbehandler. Saksbehandler bør være interessert i det enkelte barnet/ungdommen."

"Saksbehandlere må få bedre tid til den enkelte sak, Kompetansen må bedres. Det må etableres et system der saksbehandlere blir trygge i situasjoner opp mot enkelte advokater og psykologer som snakker saken til foreldrene. Vi har eksempler der barnets behov og trygghet ikke blir forsvarlig ivarettatt grunnet massivt trykk fra nettopp advokat og psykolog. Det har vært en urovekkende erfaring."

"Oslo kommunes nye sentralbord gjør det betydelig vanskeligere å få fatt i saksbehandler, samtidig som jeg opplever at jeg må begrunne hvorfor jeg evt. trenger å få snakke med en annen på barnevernkontoret (gradering av krise...). Hvis jeg som fostermor trenger å snakke med barneverntjenesten så er det fordi jeg faktisk MÅ snakke med barneverntjenesten. Eksempler på situasjoner for oss er kontakt/problemer i forhold til biologisk familie, og ved sykehusinnleggelse av fosterbarn."

"Savner at barnevernet følger fosterbarna opp med egne samtaler fra 20-23 år."

Stabile saksbehandlere

"Det aller viktigste er stabile, positive, åpne mennesker rundt fosterfamilien. Det kan bli en stor belastning for fosterfamilien med hyppige skifte av saksbehandlere og tilsynsførere. Det å styrke barnevernbehandlere med kompetanse og høyere lønn slik at de holder ut i en viktig, utfordrende stilling er viktig."

"Saksbehandler må være med på overflyttingen når et barn skal flyttes fra et hjem til et annet. Dette kan ikke bli fosterforeldre sitt ansvar."

"Informasjon om bytte av saksbehandler."

Hjelp i krisesituasjoner

"Krisetelefon hele døgnet hadde vært utmerket. Trenger jo ikke være den store krisa, egentlig, men kan være tungt å ikke ha andre utenfra å rådføre seg med mange ganger."

"Barnevernet bør bli flinkere til å hjelpe til i akutte situasjoner."

"Når fosterforeldre roper HJELP så må barnevernet ta dette på alvor. Fosterbarn har spesielle utfordringer og fosterforeldre skal være et trygt og godt sted å være. Men fosterforeldre har ikke kompetanse på barn/unge med alvorlige adferdsproblemer og spesielle diagnoser."

"Lettere tilgjengelighet på telefon, direktelinje til barneverntjenesten. Døgntelefon ved kriser!"

Avlastning

"Spesielt avlastning føles som et savn."

"Avlastning er viktig. I tre år har vi bedt om avlastning en helg i måneden. Håper at det skjer en positiv utvikling i barneverntjenesten i Oslo. Hyppigere kontakt med saksbehandler i barneverntjenesten hjelper ikke hvis de ikke hører på fosterforeldrenes behov."

"Mulighet for en lengre avlastningsplassering ved utbrenthet og krise i fosterhjemmet. Muligheter for å hente seg inn kan avverge at fosterhjemmet ikke klarer mer og dermed må avslutte."

"Oppfølging og veiledning av avlaster/stottekontakt."

"Skal en klare å stå i sin oppgave og ikke bli "spist opp" når man får spesielle, utagerende, truende barn, tror jeg det er like viktig - om enn ikke viktigere - at den personen som bærer hovedansvaret kan få en pause fra hjemmet, og at ikke barnet alltid skal på avlastning. Personen som har hovedansvaret står i denne situasjonen hele tiden. Behovet for å roe ned, få tingene på avstand - fåes ikke ved å være på samme sted (hjemme) selv om barnet er ute av hjemmet".

Økonomiske forhold

"Det er ikke nok å bare "være der". I mange tilfeller er det behov for at det gjøres en jobb også. Fosteremor gikk selv ned betydelig i lønn de årene vi hadde forsterket

fosterhjem. Samtidig var hennes fagkompetanse og erfaring av stor betydning i samarbeid med skole og takling av barnets problematikk. Dersom fosterforeldrenes yrkeskarrierer er relevante for plassering, bør det kompenseres for tapt lønn. Samtidig er det en skam at det ikke opptjenes pensjonspoeng eller utbetales feriepengene.

"Lønn i seg selv er ikke alltid løsningen, men vi kunne ønske større fleksibilitet i forhold til på kort varsel å arbeide redusert i perioder hvor fosterbarnet åpenbart har det vanskelig og trenger ekstra omsorg og støtte. Det ville også være positivt om lønnen ikke var knyttet opp til en av foreldrene, slik at vi selv kunne bestemme hvem som skulle redusere arbeidet i en periode uten at dette må søkes om og lønn/godtgjøring utbetales til den som har redusert stilling. For oss hadde det vært positivt om vi kunne bytte på det eller dele på den ekstra omsorgsoppgaven selv om godtgjøringen ble utbetalt til en."

"Fostermor(far) bør være ansatt av barneverntjenesten på vanlig måte, ikke kun som oppdragstager. Det er mange vanlige rettigheter som fostermor ikke får, og som kan gjøre fremtid/alderdom/hverdag usikker. Dette er et viktig tiltak for å få flere fosterforeldre, samtidig som man tar bedre vare på dem man har."

"Økonomien er det vanskeligste. Skulle gjerne hatt økonomisk kompensasjon for at jeg tar permisjon uten lønn fra jobben min i barnets skoleferier. Barnet trenger mer fri fra skole og SFO enn min ferie dekker. Når barnet etter hvert slutter på SFO skulle jeg gjerne hatt mulighet til å jobbe deltid. Skulle gjerne hatt økonomisk kompensasjon for den inntekten jeg mister ved å bare jobbe i barnets skoletid."

"Ønsker mer forutsigbarhet i forhold til lønn. Forhøyet utgiftsdelen, som blir bestemt for ett år om gangen, er vanskelig å forholde seg til."

"Satsene på utgiftsdekning burde vært høyere, med tenåringer koster det mye mer enn hva det dekker. Vi lever tross alt i en verden full av press fra alle kanter, og disse barna har vel opplevd nok om ikke de skal få motgang når det gjelder press også. Tenker bl.a. på klær og div. ting de trenger for ikke å bli mobbet. Og i dag er slikt dyrt... Jeg bruker av lønnen jeg får for å prøve å henge med. Er det slik det skal være???"

"Vedr. bedre lønn: Bidrag eller få dekket utgifter til dyre medisiner barnet må ha. Jeg dekker 1 500 kr per mnd."

"Vi synes ting har fungert utrolig bra, XXX barneverntjeneste har vært helt enestående mot oss. Fått all hjelp vi har bedt om, pluss mye kontakt med kontaktperson. Men en ting som hadde vært supert, men som dere kanskje ikke kan gjøre noe med, er pensjonspoeng for oss fosterforeldre."

Hjelp til fosterbarnet

"Mer fokus på barnets problemer og behov. Føler at vi hele tiden fikk kurs/hjelp, men barnet ikke noe - ikke engang utredning."

"Jevnlig hjelp til konflikthåndtering ved hjelp av samtale."

"Ikke nødvendigvis psykologisk behandling for fosterbarnet, men en som er god til å samtale med barn. Disse personene er som regel private og barnevernet ønsker ikke å bruke dette pga. økonomi. Det burde vært en forsikring for fosterbarnet som sikrer slik behandling - også i voksen alder."

"Psykologisk behandling for fosterbarnet bør være obligatorisk."

"Kan være veldig fint om barnevernet tar mer på alvor ting barnet blir eller har vært utsatt for."

Forhold til biologisk familie

"Saksbehandler lager nettverkskart over familien til fosterbarnet."

"Flere samtaler mellom saksbehandler og barnet for å oppklare f.eks. i forhold til biologisk familie."

"Barneverntjenesten bør lytte mer til fosterforeldrenes vurdering av barnets reaksjoner i forhold til samvær. Se hver sak individuelt."

"Har barnet samvær med foreldre bør man i mange flere tilfeller sette inn en tilsynsperson for å påse at besøket blir positivt for barnet også. Et besøk kan ikke bli koselig/bra hvis barnet er redd hele denne tiden. Tar altfor stort hensyn til de voksne."

"Barnverntjenesten burde forberedt mor nye bedre og regelmessig gitt henne informasjon om barna. Hun opplever av oss som usikker og bekymret for barna, noe som har vist seg å avta de gangene hun har fått god informasjon i forkant."

"Muligheter for barnevernet til større påvirkning i rettssaker."

"Fosterforeldre skjermes for rettssaker"

Opplæring og veiledning

"Dette er et generelt ønske. En egen veiledningstjeneste for fosterforeldre. Et fagmiljø med kunnskap og erfaring som fosterforeldre kan støtte seg til ved behov og som kan bistå bydelsbarnevernet ved vanskelige saker".

"Flere kurs/samlinger for saksbehandlere og fosterforeldre. Målet må være kjennskap til hverandres virkelighet."

"Det er barneverntjenesten som burde tilby ulike kurs. Slik det er i dag er det som oftest vi selv som må finne ulike kurs vi kunne ønske oss. Det er ikke lett for "vanlige folk" å finne frem i kurstilbud som er på markedet."

"For en sliten familie er det tiltak å komme seg på kurs. Greier familien å søke et kurs/familiehelg, har de greid en kraftanstrengelse. Avslå aldri kurs eller familiehelg. Vi fikk et avslag for tre år siden. Vi har aldri søkt igjen."

"Har fått forståelse av at kurs for fosterforeldre betinger at begge ektefeller deltar. Dette er problematisk for oss av praktiske årsaker, hadde hatt glede av

erfaringsgrupper, kanskje ledet av en fagperson eller fosterforelder med erfaring. Litt som hørseleksjoner i regi av helsestasjonen."

"PRIDE kurs er meget bra! I perioden fra PRIDE kurs er ferdige til man får en plassering bør det være bedre oppfølging av de potensielle fosterforeldrene! Det er ikke lett å vente og vente, samtidig som det i mediene skrives om hvor stort behov det er for fosterforeldre. Her tror jeg det kan falle av en del gode kandidater."

"Kurs rettet mot barnets skader/problemer."

Saksbehandling/samordning

"Trekk ikke fosterforeldre inn i en sak for den har gått igjennom fylkesnemnda, slik at det er vedtatt fosterhjemsplassering. Det er en meget stor belastning å gang på gang være knyttet til en sak i mange måneder, for så å oppleve at det ikke blir fosterhjemsplassering likevel. Her tror jeg også dere mister fosterforeldre, samtidig som fosterforeldre "låses" til saker - til ingen nytte. Vi meldte oss etter hvert til flere fylker, og opplevde spesielt at XXX gjorde det på denne måten. Potensielle fosterforeldre er også mennesker, som blir slite av å "nesten" få plassering gang på gang (her tenker jeg ikke på muligheten for at man ikke egner seg for saken, for det mener jeg absolutt er viktig å vurdere hver gang) - og at barnets beste betyr alt."

"Bedre saksbehandlingsrutiner. F.eks. et avkrysningsskjema med aktuelle problemstillinger og skjema/info i forhold til praktiske ting som: barnets økonomiske forhold (overformynderiet), utstedelse av pass, bytte av fastlege, krav om barnetrygd, bytte av skole. Hvem har myndighet til å gjøre hva?"

"En bedre samordning mellom barneverntjenestene i bydelene"

"Kontinuitet i saksbehandling - lik praksis i alle kommuner"

"Savnet hele veien mer helhetlig tenkning rundt barnets problematikk. Hver hadde sine tanker, men for lite samordning av tiltak."

"Det bør om mulig utvikles rutiner slik at oppfølging og nødvendig hjelp blir tilpasset uavhengig av saksbehandler og utskiftninger/hyppige sykefravær."

"Mulighet til å kunne kontakte et ombud for fosterhjem når vi opplever graverende forhold fra barnevernet. Som fosterhjem opplever vi å være en løsarbeider som de kan lett kvitte seg med."

"Referat etter møter, plan med tidsfrist for når ting skal være gjort (endring av folkeregistrert adresse osv)."

"At barneverntjenesten kan delta på møter i plasseringskommunen sammen med barnehage/skole, PPT etc."

Bli sett og hørt

"Kontakt og samarbeid med saksbehandler har meget stor betydning for opplevelsen av å bli sett og tatt vare på som fosterforeldre. Forebyggende arbeid blir satt allfor lite i fokus, man blir ikke sett eller hørt for det er et problem. Dårlig tid og

tilgjengelighet hos saksbehandler gjør at vi savner et sted/person å drøfte vår sak med en gang i blant."

"Det er viktig at barnevernet lytter til fosterforeldrene. Det er de som har barnet rundt seg daglig og kjenner barnet best."

"Interesse og tid til å høre hvordan det går, empatisk lytting – viktig!"

"Ta en telefon. Spørre hvordan det går. Viktig at vi blir tatt vare på, selv om det ikke er spesielle problemer i hjemmet."

"Forslag: Å være fosterforeldre er et ensomt "yrke". Hva med at barneverntjenesten sendte ut et lite "julebrev" med takk for innsatsen dette året - og lykke til i det neste!! - Forstår at det ikke er julebord og julegratiale - og man kan kanskje le av dette forslaget, men det hadde betydd utrolig mye! Man har ikke denne oppgaven/jobben for å få takk tilbake, men tenkte på det en dag at det hadde vært hyggelig for jul å oppleve at man ikke var glemt og stod så alene. Med alene mener jeg alle hverdagene - man har jo ikke kontakt med barnevernet hver dag! Dette er "dill" som betyr mye!! Føle seg sett av "arbeidsgiver"! "

"Spille på samme lag. Ikke motarbeide hverandre."

Tilsyn

"Bedre kompetanse hos tilsynsfører. Mer konsekvent i henhold til lover og regler."

"Lovendring i forhold til tilsynsførerordningen, den må få BETYDELIG større status, lønn, kompetansheving, osv. "

"Tilsynsfører: Barnevernet må være tett på tilsynsfører, at denne er tilstede og at den fungerer."

"En mer individuell vurdering vedrørende behov knyttet til tilsynsfører og barnevernets hjemmebesøk. For å unngå at barn stigmatiseres i rollen som fosterbarn og annerledes enn "de andre". "

Annet

"Hva med et nettsted for fosterhjem m/chat og blogg etc. hvor erfaringer kunne utveksles og spørsmål stilles."

"Fosterbarn bør ha krav på fostermors fastlege, iallfall der det er slik at fosterbarnet skal vokse opp i fosterhjemmet. Det bør jobbes for en spesifisering av NAVs og legeforeningens regelverk, da biologiske barn og adoptivbarn har denne rettigheten, mens fosterbarn ikke har denne rettigheten. (Det vil i økende grad bli vanskelig å finne ledig fastlege i de store byene, spesielt gjelder dette kvinnelige leger, noe som i en del situasjoner er nødvendig av hensyn til fosterbarnet.) "

"Raskere håndtering av utfordringer som kommer opp, samt at godkjenning gjøres raskt ferdig. Videre bør det være barnevernets ansvar å ordne barnetrygd, adresseendring og bytte av fastlege og tannlege. Dette har vært umulig å

gjennomføre for oss som fosterforeldre og svært tidkrevende. Videre bør saker som skal til Fylkesnemnda, ikke "henge" i systemet i lange perioder."

"Hjelp til å lage LIVSBOK for barnet."

"Større rom for individuelle ordninger. Det er stor forskjell på et familieplassert spedbarn og en ungdom med store psykiske og adferdsmessige traumer. Hvorfor må f.eks. alle ha tilsynsfører?"

"Det er viktig at fosterforeldrene får mest mulig opplysninger om biologisk familie og barnet. Full åpenhet. Det er to familier som slås sammen og skal fungere sammen. Fosterfamilien bør ha en veileder som kjenner til alle forhold og som er maksimalt stabil gjennom hele plasseringen. En støttekontakt for familien utenom barnevernet - fagperson."

"Individuell oppfølging - det er ikke sikkert alle trenger alle kurs. Viktig å avinstitusjonalisere oppholdet, men kompenser for kompetanse. Vi har identifisert oss lite med andre fosterhjem, men hatt stor nytte av tidligere etablerte nettverk og familie. Gi mer veiledning i hvordan allerede etablerte nettverk kan benyttes framfor å etablere nye arenaer. Mer fleksible tilskuddsordninger f.eks. til feriereiser framfor kurs i regi av Ditt og ditt. Vi har hatt mer nytte av ferier sammen med venner med jevnaldrende barn enn kurs på hotell med andre fosterbarn. Ofte er det jo også et behov for å introdusere barnet for nye arenaer og gi dem mulighet for nye vennskap - nye roller. Vurdere om barnas behov for tilhørighet i gruppe kan ivaretaes uten for mange "fosterbarnsamlinger". Vårt fosterbarn er så glad for alt som er "normalt"."

Kapittel 4 Nærmere om noen hovedområder

Vi ønsker i dette kapitlet å se nærmere på enkelte av hovedområdene for å analysere ulike forhold som kan påvirke fosterforeldrenes oppfatning av sine arbeidsvilkår.

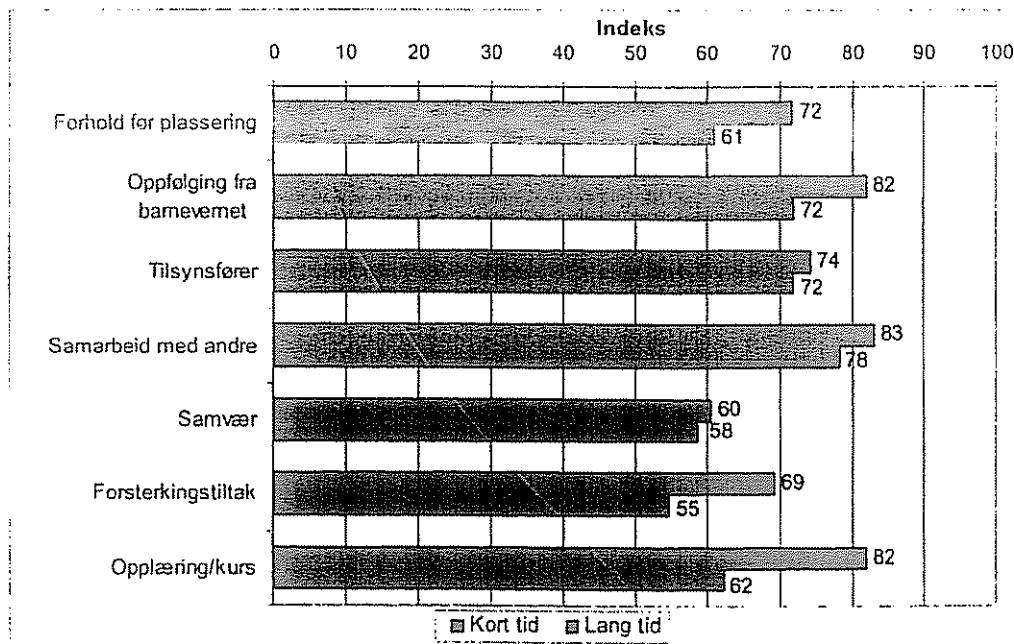
Figurene som presenteres i dette kapitlet er i hovedsak indeksfremstillinger. Som tidligere nevnt fordeler indeksen seg på en skala fra 0-100, hvor en høy indeksverdi angir en høy tilfredshet.

4.1 Tilfredshet på hovedområdene etter ulike bakgrunnsopplysninger

Innledningsvis ønsker vi å se nærmere på fosterforeldrenes tilfredshet knyttet til innsatsen i fosterhjemsarbeidet over tid. Vi har valgt en tilnærming hvor vi undersøker om det er forskjell mellom tilfredsheten til de som nylig har blitt fosterforeldre kontra de som har vært fosterforeldre lengst.

For å skille ut to tilnærmet like store grupper er følgende kriterier lagt til grunn: Gruppen "kort tid" består av de som ble fosterforeldre i 2007 og 2008, til sammen 47 fosterhjem. Gruppen "lang tid" omfatter de som ble fosterforeldre i perioden 1980-1992, til sammen 45 fosterhjem. En tilsvarende inndeling er også benyttet senere i kapitlet.

Figur 4.1 Indeks for tilfredshet på hovedområdene etter hvor lenge de har vært fosterforeldre

Sammenligningen i figur 4.1 viser at de som nylig har blitt fosterforeldre er mer fornøyd enn de som har vært fosterforeldre lengst, noe som gjelder for alle de undersøkte områdene. De to gruppenes tilfredshet avviker mest innenfor områdene "Opplæring/kurs" (20 indekspoeng) og "Forsterkingstiltak" (14 indekspoeng). Minst er forskjellen i tilfredshet innenfor områdene "Tilsynsfører" og "Samvær", begge med en differanse på 2 indekspoeng.

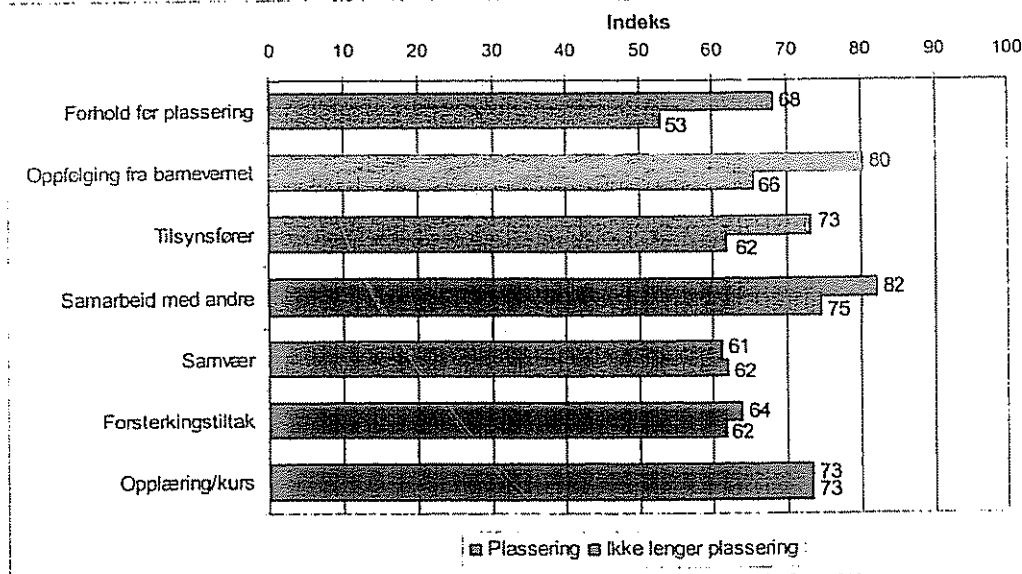
Hvor lenge de har vært fosterfamilie har liten betydning for hvilke områder fosterforeldrene er mest eller minst fornøyd med. Selv om nivået på indeksscoren varierer, er både fosterfamiliene med kort og lang erfaring mest fornøyd med områdene "Samarbeidet med andre offentlige instanser" og "Oppfølging fra barnevernet". Begge gruppene er minst fornøyd med områdene "Samvær med biologisk familie" og "Forsterkingstiltak".

Vi har valgt å se nærmere på de to områdene hvor forskjellene i tilfredshet er størst. I avsnittene 4.4 og 4.5 kommenteres de to gruppenes tilfredshet knyttet til hvert enkelt spørsmål innenfor områdene "Forsterkingstiltak" og "Opplæring/kurs".

Selv om vi i denne undersøkelsen ikke har spurt om årsaken til at fosterhjemsplasseringen har opphørt, har likevel synspunktene til de som inntil nylig hadde et barn plassert hos seg kommet med. Figur 4.2 viser om tilfredsheten er ulik blant fosterfamilier som har fosterbarn plassert og de som på undersøkelsestidspunktet ikke lenger er fosterforeldre for det sist plasserte barnet.

Av fosterfamiliene som har besvart undersøkelsen oppgir 8 prosent at de ikke lenger har fosterbarn plassert (22 fosterhjem). 92 prosent av fosterhjemmene oppgir at de har fosterbarn plassert (267 fosterhjem), mens ett fosterhjem ikke har besvart spørsmålet. Siden gruppene er svært ulike i antall oppfordres det til forsiktighet i tolkningen av resultatene.

Figur 4.2 Indeks for tilfredshet på hovedområdene etter om fosterforeldrene har fosterbarn plassert eller ikke på undersøkelsestidspunktet

Av figur 4.2 ser vi at fosterhjemmene som har fosterbarn plassert på undersøkelsestidspunktet jevnt over er mer fornøyd enn de som ikke lenger er fosterforeldre. Bare innenfor området "Samvær" er fosterfamiliene som ikke lenger har plassering noe mer fornøyd, mens tilfredsheten er lik når det gjelder opplæring og kurs. Den største forskjellen i tilfredshet mellom gruppene finner vi innenfor områdene "Forhold før plassering" (15 indekspoeng) og "Oppfølging fra barnevernet" (14 indekspoeng).

Fosterhjemmene som har fosterbarn plassert hos seg, skiller seg lite fra alle fosterhjemmene i undersøkelsen når det gjelder hvilke områder som det knytter seg høyest og lavest tilfredshet til (jf. figur 3.2). Resultatene sammenfall kan forklares med at fosterhjem med barn plassert utgjør en betydelig del av alle fosterhjem i denne undersøkelsen. Tilfredsheten er høyest innenfor områdene "Samarbeid med andre offentlige instanser" og "Oppfølging fra barnevernet", og lavest innenfor områdene "Samvær" og "Forsterkingstiltak". Tilfredsheten blant fosterhjemmene som ikke lenger har fosterbarn plassert viser seg å være noe annerledes. De er mest fornøyd med områdene "Samarbeid med andre offentlige instanser" og "Opplæring/kurs", samtidig som de er minst fornøyd med området "Forhold før plassering".

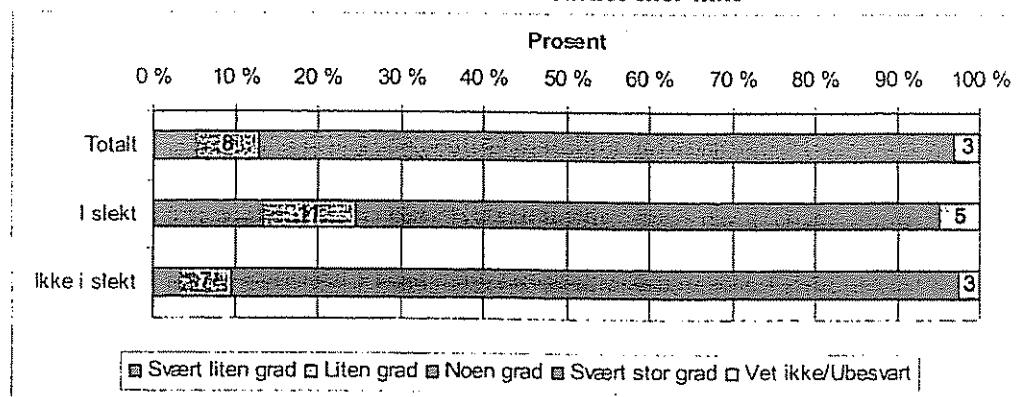
Vi har valgt å ikke gå nærmere inn på enkeltområdene på grunn av størrelsesforskjellen på gruppene.

4.2 Forhold før plassering av barnet i fosterfamilien

Rekrutteringsprosessen forløper seg noe ulikt for slektsfosterhjem og andre fosterhjem. Der fosterforeldre som ikke er i slekt med fosterbarnet gjennomgår en lengre periode med opplæring og kurs, kan plasseringen av fosterbarnet i slektsfosterhjem skje mer akutt. Biologisk familie har derimot kjennskap til barnet og familien på forhånd, noe som kan virke kompenserende for en manglende eller kort forberedelsesprosess. Vi ønsker her å undersøke om det er noen forskjell i hvilken grad de opplever å være forberedt som fosterforeldre avhengig av om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke.

Et mindretall av fosterfamiliene viser seg å ha en familierelasjon til fosterbarnet. Av fosterfamiliene som har besvart undersøkelsen oppgir 23 prosent at de er i slekt med fosterbarnet (61 fosterhjem). 79 prosent av fosterhjemmene oppgir å ikke ha en familierelasjon (228 fosterhjem), mens ett fosterhjem ikke har besvart spørsmålet.

Figur 4.3 Svarfordeling på spørsmålet om opplevelsen av å være forberedt som fosterforeldre etter om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke

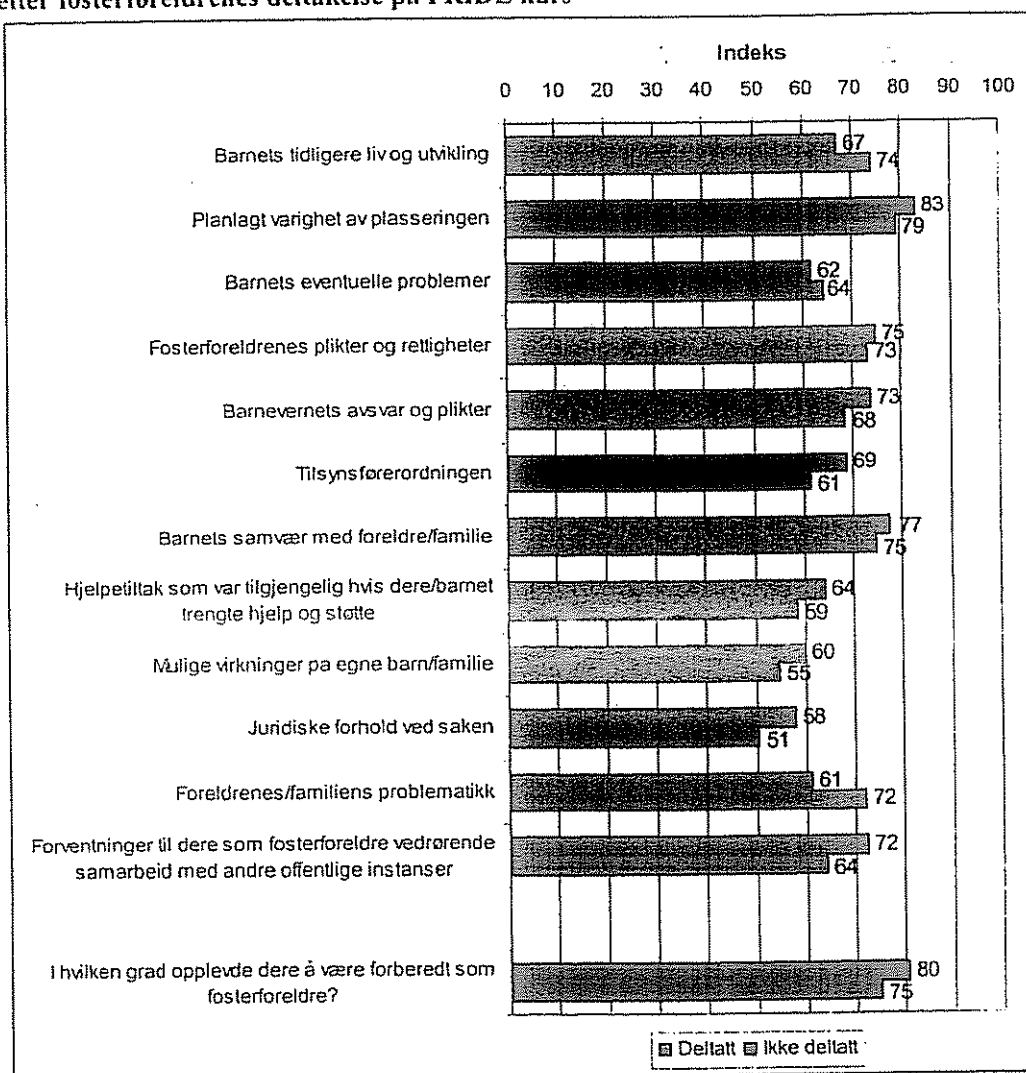

Av svarfordelingen i figur 4.3 ser vi at fosterfamiliene som ikke har en familierelasjon til fosterbarnet i større grad opplever å være forberedt som fosterforeldre enn de som er i slekt med barnet. Av fosterfamiliene som ikke er i slekt med barnet oppgir 88 prosent at de i noen eller svært stor grad opplever å være forberedt, mot 70 prosent av fosterforeldrene som er i slekt med barnet.

Vi ønsker også å få kunnskap om eventuelle forskjeller i tilfredsheten med den informasjonen fosterforeldrene fikk om sentrale forhold for plasseringen av fosterbarnet etter fosterforeldrenes deltakelse PRIDE kurs.

Av fosterfamiliene som har besvart undersøkelsen oppgir 39 prosent at de har deltatt på PRIDE kurs (112 fosterhjem), mens 61 prosent av fosterforeldrene ikke har deltatt (178 fosterhjem).

Figur 4.4 Indeks for tilfredsheten på enkeltpørsmålene i området "Forhold for plassering" etter fosterforeldrenes deltakelse på PRIDE kurs

Figur 4.4 viser at fosterforeldrene som har deltatt på PRIDE kurs oftere er mer tilfredse med informasjonen de fikk om forholdene før plasseringen av barnet, men forskjellene mellom de to gruppene er ikke store. Tilfredsheten avviker mest når det gjelder informasjonen om foreldrenes/familiens problematikk (11 indekspoeng), hvor fosterforeldrene som ikke har deltatt på PRIDE kurs viser seg å være mest fornøyd. Dernest følger informasjonen om forventninger til fosterforeldrene vedrørende samarbeid med andre offentlige instanser (8 indekspoeng), hvor PRIDE kurs deltakerne har høyest tilfredshet. Forskjellen i tilfredshet er minst når det gjelder

informasjonen om barnets eventuelle problemer, fosterforeldrenes plikter og rettigheter samt barnets samvær med foreldre/familie, alle med en differanse på 2 indekspoeng.

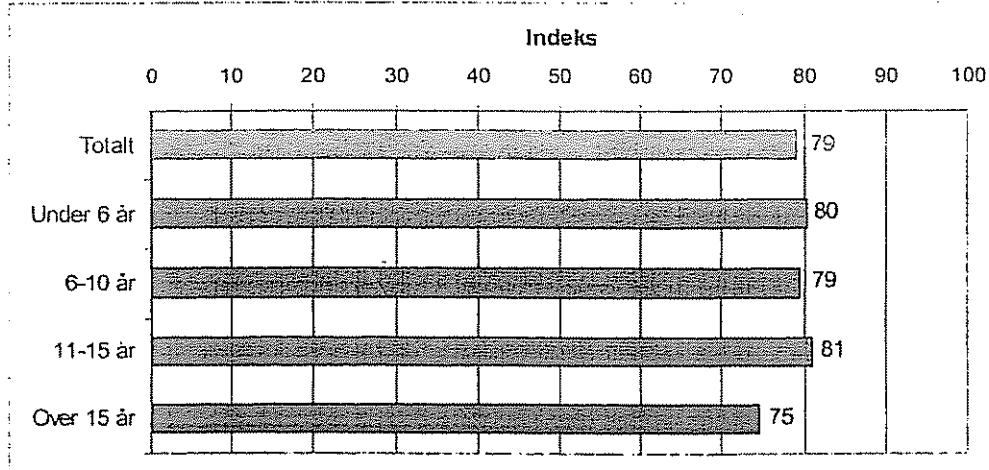
Hvorvidt fosterforeldrene har deltatt på PRIDE kurs eller ikke har liten betydning for hvilken informasjon de er mest eller minst fornøyd med. Begge gruppene er mest tilfreds med informasjonen om den planlagte varigheten på plasseringen, og informasjonen de fikk om barnets samvær med foreldre/familie. Begge er minst fornøyd med informasjonen om juridiske forhold ved saken, og de er også lite fornøyd med den informasjonen de fikk om mulige virkninger på egne barn/familie.

Spørsmålet "I hvilken grad opplevde dere å være forberedt som fosterforeldre" er ment å gi en samlet vurdering av forholdene før plasseringen. Blant fosterforeldrene som har deltatt på PRIDE kurs knytter det seg en stor tilfredshet til hvordan de opplever å være forberedt (80 indekspoeng), mens tilfredsheten er noe lavere for de som ikke har deltatt (75 indekspoeng).

4.3 Oppfølging fra barnevernet

I kartleggingen av fosterhjemmenes arbeidsvilkår er det blant annet viktig å få kunnskap om fosterforeldrenes opplevelse av oppfølgingen og samarbeidet med barneverntjenesten over tid. Vi har valgt å tilnærme oss denne type kunnskap ved å se nærmere på om tilfredsheten med oppfølgingen fra barnevernet varierer etter hvor lenge de har vært fosterforeldre.

Figur 4.5 Indeks for tilfredshet på området "Oppfølging fra barnevernet" etter hvor lenge de har vært fosterforeldre

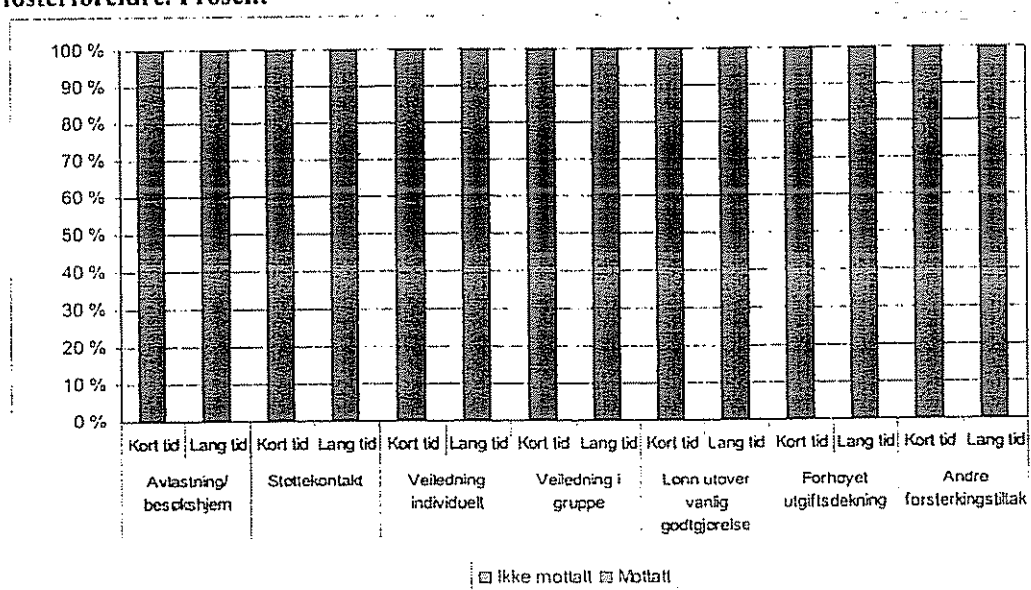

Figur 4.5 viser at fosterfamiliens tilfredshet med barnevernets oppfølging er relativt høy (79 indekspoeng), samtidig som den varierer lite i forhold til hvor lenge de har vært fosterforeldre. De som har vært fosterforeldre i 11-15 år har en marginalt høyere tilfredshet enn de øvrige (81 indekspoeng), mens de som har vært fosterforeldre lengst (over 15 år) er noe mindre tilfredse (75 indekspoeng).

4.4 Forsterkingstiltak

En annen måte å undersøke barneverntjenestens oppfølging over tid er å skaffe oversikt over hvordan fosterforeldrene opplever at barnevernet gir relevante tilbud om forsterkingstiltak. Vi har valgt å undersøke om det er forskjell i hvor fornøyd fosterhjemmene er med hvordan forsterkingstiltakene dekker deres behov, avhengig av om de nylig har blitt fosterforeldre eller om de har vært fosterforeldre lenge. En nærmere beskrivelse av kriteriene for hvem som inngår i kategoriene "kort tid" og "lang tid" finnes i avsnitt 4.1.

Figur 4.6 Fosterforeldrenes mottak av forsterkingstiltak etter hvor lenge de har vært fosterforeldre. Prosent

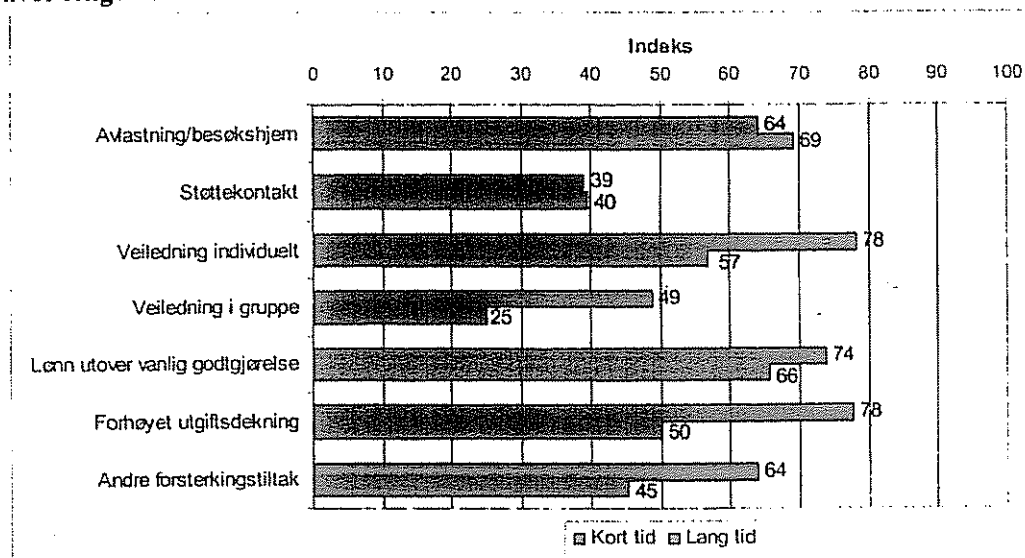
Figur 4.6 viser at andelen av fosterhjemmene som har mottatt eller ikke mottatt forsterkingstiltak varierer etter hvor lenge de har vært fosterforeldre.² Resultatene avdekker at de som nylig har blitt fosterforeldre i noe større grad mottar forsterkingstiltak, men at mottaket av forsterkingstiltakene avlastning/besøks hjem og støttekontakt er høyere for de som har vært fosterforeldre lengst.

Flest mottar lønn utover vanlig godtgjørelse, henholdsvis 74 prosent av de nyeste fosterhjemmene og 73 prosent av de eldste fosterhjemmene. Blant de som nylig har blitt fosterforeldre benyttes også individuell veiledning i betydelig grad (66 prosent), mens avlastning/besøks hjem er mye benyttet blant de som har vært fosterforeldre lengst (60 prosent). Det sistnevnte tiltaket, sammen med støttekontakt, benyttes derimot i minst grad av de minst erfarne fosterfamiliene (henholdsvis 32 prosent og 21 prosent). I den erfarne gruppa brukes tiltakene veiledning i gruppe (29 prosent) og andre forsterkingstiltak (33 prosent) i liten grad. Resultatene må imidlertid tolkes med forsiktighet da de to gruppene består av et lavt antall fosterhjem.

I figur 4.7 fremstilles tilfredsheten til de fosterforeldrene som har mottatt forsterkingstiltak (de som er fremstilt i de grønne feltene i figur 4.6).

² Fosterhjem som er fremstilt med at de ikke har mottatt forsterkingstiltak omfatter kun de fosterforeldrene som selv har krysset av for "Ikke mottatt".

Figur 4.7 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Forsterkingstiltak" etter hvor lenge de har vært fosterforeldre

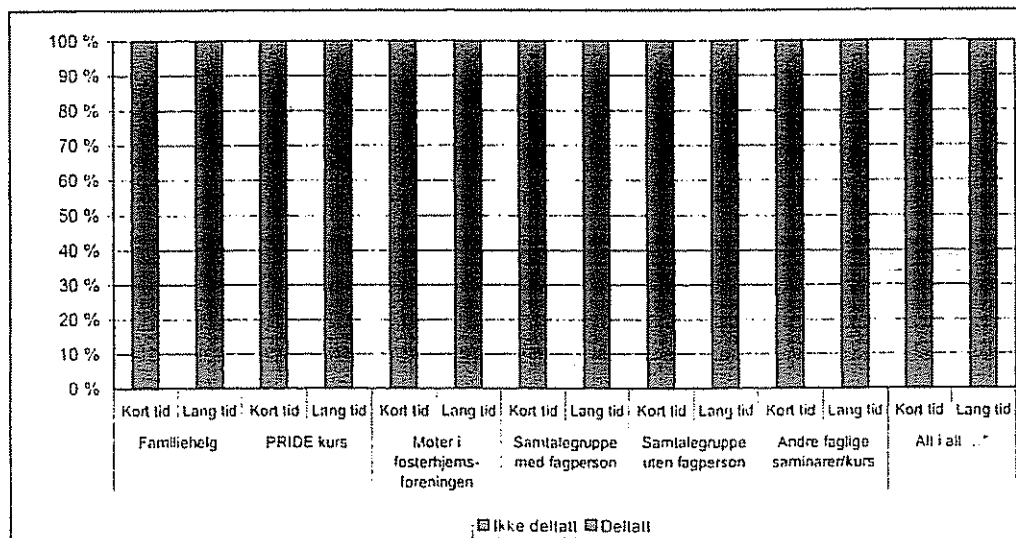
Sammenligningen i figur 4.7 viser at de som nylig har blitt fosterforeldre jevnt over er mer fornøyd med hvordan forsterkingstiltakene dekker deres behov, enn de som har vært fosterforeldre lengst. Bare i forbindelse med tiltakene avlastning/besøkshjem og støttekontakt er fosterforeldrene med lengst erfaring mer fornøyd. Innenfor de tiltakene der fosterfamiliene med kortest erfaring er mest fornøyd, ser vi også at de er langt mer fornøyd enn gruppen de sammenlignes med. Forskjellene er størst innenfor tiltakene forhøyet utgiftsdekning (28 indekspoeng) og veiledning i gruppe (24 indekspoeng). Minst er forskjellene innenfor de tiltakene der fosterforeldrene med lengst fartstid er mer fornøyd. Der avviker tilfredsheten til tiltakene støttekontakt med ett indekspoeng og avlastningshjem/besøkshjem med 5 indekspoeng.

Hvor lenge man har vært fosterforeldre ser ut til å ha betydning for hvilke forsterkingstiltak de er mest fornøyd med. De som nylig har blitt fosterforeldre er mest fornøyd med tiltakene individuell veiledning og forhøyet utgiftsdekning. Blant fosterforeldrene med lengst erfaring er de mest fornøyd med tiltak som avlastningshjem/besøkshjem og lønn utover vanlig godtgjørelse. De to gruppene er derimot samstemte om hvilke tiltak de mener i minst grad dekker deres behov. Det gjelder tiltakene støttekontakt og veiledning i gruppe.

4.5 Opplæring/kurs

Vi har valgt å se nærmere på om det er forskjell i hvor fornøyd fosterhjemmene er med den opplæring og de kursene som barneverntjenesten tilbyr, avhengig av om de nylig har blitt fosterforeldre eller om de har vært fosterforeldre lenge. Denne tilnærmingen kan gi nyttig informasjon om fosterforeldrenes opplevelse av om barnevernet tilbyr relevant opplæring/kurs over tid. En nærmere beskrivelse av kriteriene for hvem som inngår i kategoriene "kort tid" og "lang tid" finnes i avsnitt 4.1.

Figur 4.8 Fosterforeldrenes deltakelse på diverse opplæring og kurs etter hvor lenge de har vært fosterforeldre. Prosent

* ... i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr nødvendig opplæring/kurs?

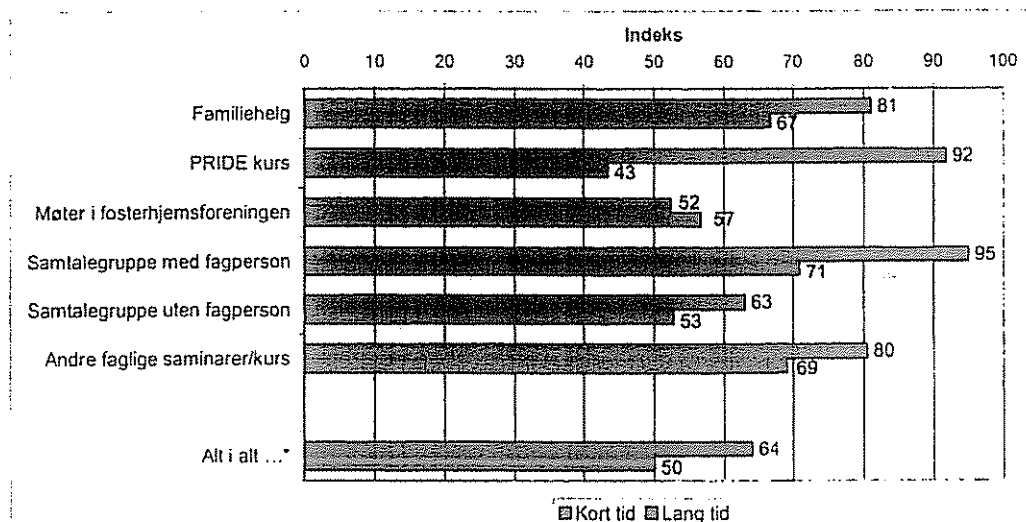
Figur 4.8 viser andelen av fosterhjemmene som har deltatt eller ikke deltatt på de opplærings- og kurstilbud som barneverntjenesten tilbyr fordelt på hvor lenge de har vært fosterforeldre. Vi ser at det jevnt over er flere som ikke har deltatt enn som har deltatt.³ Resultatene viser at de som har vært fosterforeldre lengst i noe større grad deltar på opplæring og kurs, men at deltakelsen på PRIDE kurs er høyest blant de som nylig har blitt fosterforeldre. På spørsmålet om fosterfamiliene, alt i alt, opplever at barneverntjenesten tilbyr nødvendig opplæring og kurs, er det få som har svart at de ikke har deltatt.

Hvilke opplæringstilbud som har størst og lavest deltakelse varierer mellom de to gruppene. Blant de som har vært fosterforeldre lengst deltar flest familier på andre faglige seminarer/kurs (62 prosent) og på møter i fosterhjemsforeningen (44 prosent). Tilbudet om PRIDE kurs har størst deltakelse blant de som nylig har blitt fosterforeldre (51 prosent), fulgt av andre faglige seminarer/kurs (36 prosent). Blant de mest erfarne fosterforeldrene er deltakelsen lavest på PRIDE kurs (22 prosent) og samtalegruppe uten fagperson (27 prosent). Familiehelg og møter i fosterhjemsforeningen er de tilbudene som har lavest tilslutning blant de som nylig har blitt fosterforeldre, begge med deltakelse på 15 prosent. Resultatene må imidlertid tolkes med forsiktighet da de to gruppene består av et lavt antall fosterhjem.

I figur 4.9 fremstilles tilfredsheten til de fosterforeldrene som har deltatt på opplærings- og kurstilbudene som tilbys (de som er fremstilt i de grønne feltene i figur 4.8).

³ Fosterhjem som er fremstilt med at de ikke har deltatt i opplæring og kurs omfatter kun de fosterforeldrene som selv har krysset av for "Ikke deltatt".

Figur 4.9 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Opplæring/kurs" blant deltakende fosterforeldre etter hvor lenge de har vært fosterforeldre

... i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?

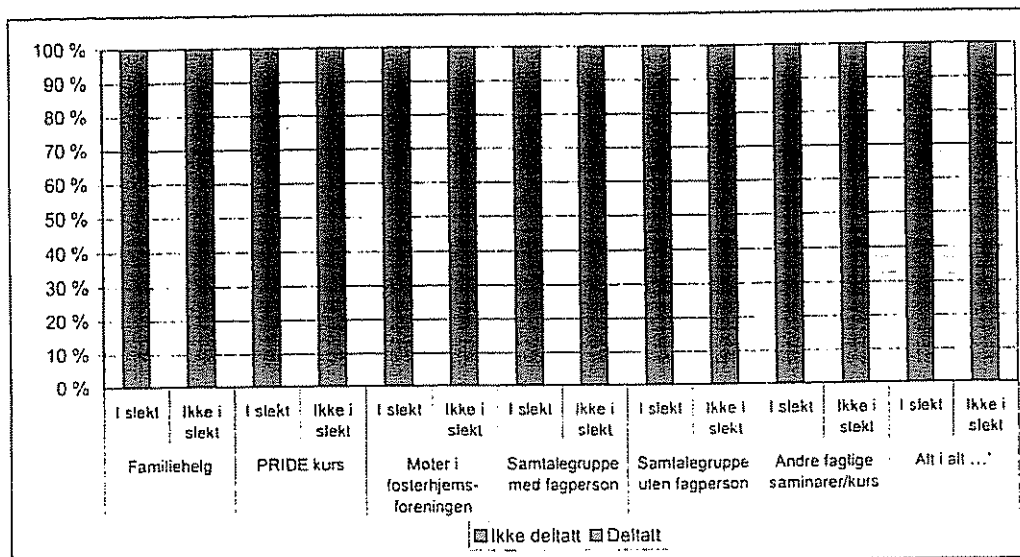
Figur 4.9 viser at de som nylig har blitt fosterforeldre jevnt over er mer fornøyd med den opplæringen som tilbys av barneverntjenesten enn de som har vært fosterforeldre lengst. De mest erfarne fosterforeldrene oppnår kun høyere score i forbindelse med opplæring gjennom møter i fosterhjemsforeningen. Tilfredshet hos fosterforeldrene avviker mest i tilknytning til PRIDE kurs (49 indekspoeng) og samtalegrupper med fagperson (24 indekspoeng). Minst avviker tilfredshet innenfor tilbudet om opplæring gjennom møter i fosterhjemsforeningen (5 indekspoeng) og samtalegruppe uten fagperson (10 indekspoeng).

Hvor lenge de har vært fosterforeldre ser ut til å ha en betydning for hvilke opplæringstilbud de knytter seg høyest og lavest tilfredshet til. De som nylig ble fosterforeldre er mest fornøyd med opplæringen i samtalegruppe med fagperson og PRIDE kursene, og minst fornøyd med møter i fosterhjemsforeningen og samtalegruppe uten fagperson. Blant fosterforeldrene med lengst erfaring finner vi også høyest tilfredshet til opplæringen i samtalegruppe med fagperson, men de scorer i tillegg høyt på andre faglige seminarer/kurs. Denne gruppen har derimot lavest score på opplæringstilbudet PRIDE kurs, men samtalegrupper uten fagperson scorer som for de "nye" fosterforeldrene også lavt.

På spørsmålet om i hvilken grad familiene opplever at barneverntjenesten tilbyr dem nødvendig opplæring/kurs, er også forskjellen betydelig mellom de to gruppene som fremstilles. Selv om tilfredsheten er lav sammenlignet med de spesifiserte opplæringstilbudene, oppgir de som nylig har blitt fosterforeldre at de er langt mer fornøyd enn de mest erfarne (64 mot 50 indekspoeng).

Videre ønsket vi å undersøke om deltakelsen på opplæring og kurs varierer etter om fosterforeldrene er i slekt med fosterbarnet eller ikke. Som tidligere nevnt har gjerne slektsfosterforeldre hatt mindre tid på å forberede seg, og det vil være interessant å se hvordan dette slår ut på deltakelsen på opplæring og kurs. Er det slik at de kompenserer gjennom en høyere deltakelse enn de som ikke er i slekt med fosterbarnet, eller benytter de andre opplæringstilbud enn den andre gruppen?

Figur 4.10 Fosterforeldrenes deltakelse på diverse opplæring og kurs etter om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke. Prosent

* ... i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr nødvendig opplæring/kurs?

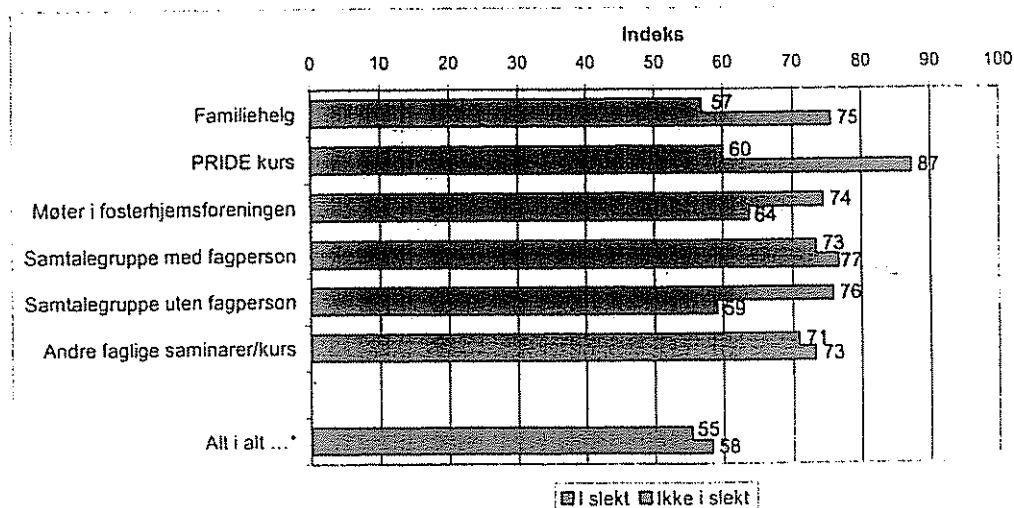
Figur 4.10 viser andelen av fosterhjemmene som har deltatt eller ikke deltatt på de opplærings- og kurstilbud som tilbys, fordelt på om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke. Vi ser at det jevnt over er flere som ikke har deltatt enn som har deltatt.⁴ Resultatene avdekker at fosterforeldrene som ikke er i slekt med fosterbarnet i noe større grad deltar på opplæring og kurs. Unntakene er opplæringstilbud tilknyttet samtalegruppe uten fagperson og familiehelg, hvor deltakelsen er noe høyere blant fosterforeldrene som er i slekt med barnet. På spørsmålet om fosterfamiliene, alt i alt, opplever at barneverntjenesten tilbyr nødvendig opplæring og kurs, er det få som har svart at de ikke har deltatt.

Blant fosterfamiliene som ikke er i slekt med fosterbarnet deltar flest familier på andre faglige seminarer/kurs (58 prosent) og PRIDE kurs (43 prosent). Tilbudet om familiehelg har størst deltakelse blant fosterhjemmene som har en familierelasjon til barnet (34 prosent), fulgt av samtalegruppe med fagperson og andre faglige seminarer/kurs (begge med 33 prosent). Lavest er deltakelsen blant de som ikke er i slekt med fosterbarnet på samtalegruppe uten fagperson (21 prosent). Blant slektningene av fosterbarnet er deltakelsen lavest på PRIDE kurs (23 prosent) og på møter i fosterhjemsforeningen (26 prosent).

I figur 4.11 fremstilles tilfredsheten til de fosterforeldrene som har deltatt på opplærings- og kurstilbudene (de som er fremstilt i de grønne feltene i figur 4.10).

⁴ Fosterhjem som er fremstilt med at de ikke har deltatt på opplæring og kurs omfatter kun de fosterforeldrene som selv har krysset av for "Ikke deltatt".

Figur 4.11 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Opplæring/kurs" blant deltakende fosterforeldre etter om de er i slekt med fosterbarnet eller ikke

* ...i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?

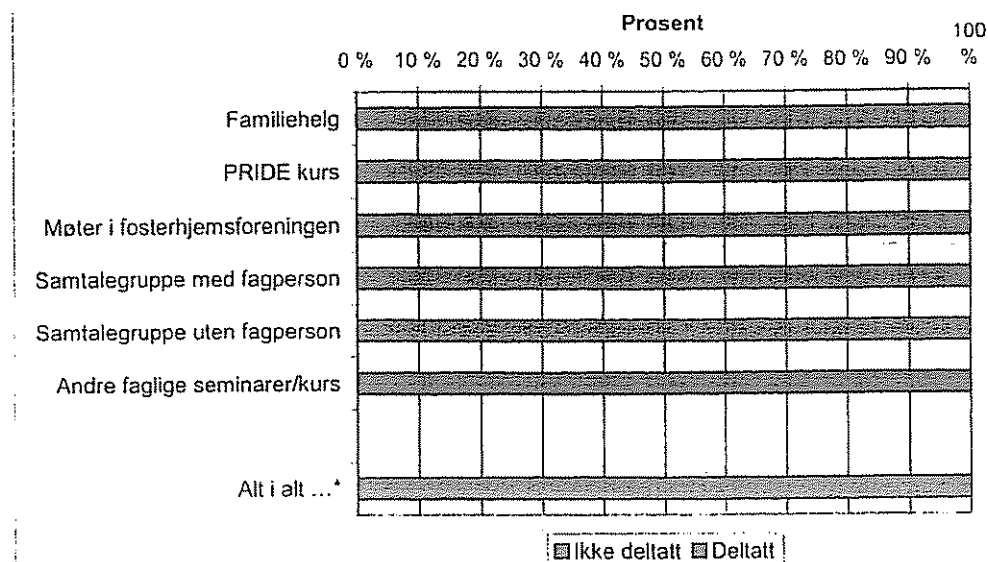
Tilfredsheten med hvor nyttige opplæringstilbudene har vært for fosterhjemmene varierer både i nivå og om man har en familierelasjon med fosterbarnet eller ikke. Jevnt over er fosterforeldrene som ikke er i slekt med barnet noe mer fornøyd med de opplæringstilbudene som er spesifisert. Bare innenfor tilbudene møter i fosterhjemsforeningen og samtalegruppe uten fagperson har fosterforeldrene som er i slekt med barnet en høyere tilfredshet. Forskjellen i tilfredshet mellom de to gruppene viser seg tydeligst ved PRIDE kurs (27 indekspoeng) og familiehelg (18 indekspoeng). Minst avviker tilfredsheten innenfor andre faglige seminarer/kurs (2 indekspoeng) og samtalegruppe med fagperson (4 indekspoeng).

Slektskap har betydning for hvilke opplæringstilbud fosterforeldrene er mest og minst fornøyd med. Tilbudene som den ene gruppen er mest fornøyd med utgjør de tilbudene som den andre gruppen er minst fornøyd med, og motsatt. Fosterforeldrene som ikke er i slekt med fosterbarnet viser seg mest fornøyd med tilbudet PRIDE kurs og familiehelg, og minst fornøyd med samtalegruppe uten fagperson og møter i fosterhjemsforeningen. For fosterhjemmene som er i slekt med barnet er tendensen motsatt.

På spørsmålet "Alt i alt, i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs" finner vi for begge gruppene en lavere score enn for områdets spesifiserte tilbud. Fosterforeldrene som ikke er i slekt med barnet er noe mer fornøyd enn de som er i slekt, 58 mot 55 indekspoeng.

I avsnitt 3.10 så vi at 31 prosent av fosterfamiliene ønsket seg flere kurs for fosterforeldre (91 familier). Vi har sett på disse fosterfamilienes deltakelse på barneverntjenestens tilbud til opplæring og kurs.

Figur 4.12 Deltakelsen på diverse opplæring og kurs blant fosterfamiliene som ønsker at det blir arrangert flere kurs. Prosent

* ... i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?

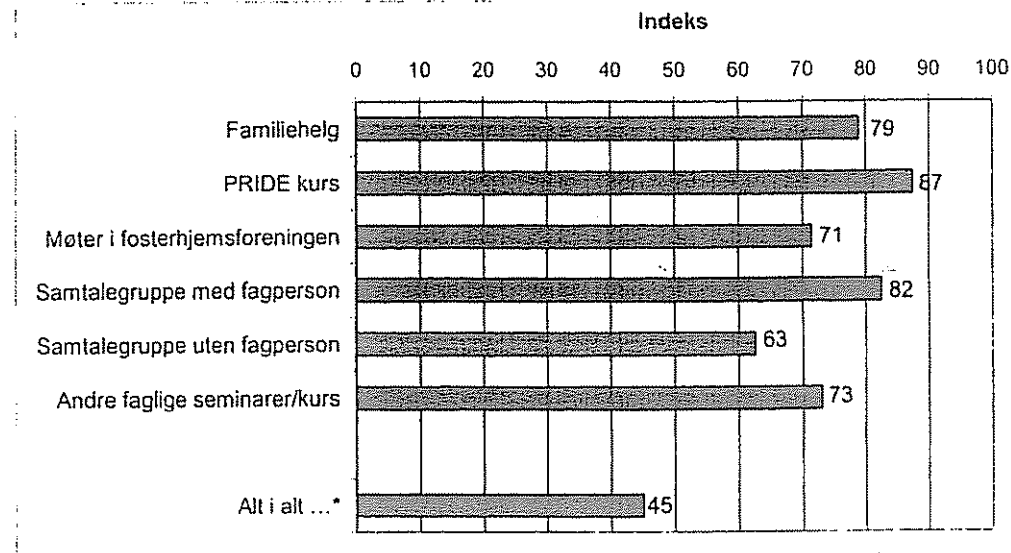
Figur 4.12 viser andelen som har deltatt eller ikke deltatt på de ulike opplærings- og kursstilbudene som gis av barnevernet blant de fosterforeldrene som ønsker at det arrangeres flere kurs.⁵ Med unntak av deltakelsen på andre faglige seminarer/kurs (62 prosent) ser vi at under halvparten har deltatt på de tilbud som er spesifisert. Lavest er deltakelsen på samtalegrupper uten fagperson (21 prosent). Resultatene sier imidlertid ikke noe om den lave deltakelsen skyldes at fosterforeldrene ikke har fått tilbud om å delta på opplæringsstilbudene, eller om tilbudene ikke "treffer" det opplæringsbehovet fosterforeldrene har.

På spørsmålet "Alt i alt, i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?", har bare én prosent svart at de ikke har deltatt. Dette kan tyde på at de fleste fosterfamiliene som ønsker flere kurs har deltatt på minst ett opplærings- eller kursstilbud i regi av barneverntjenesten tidligere.

I figur 4.13 fremstilles tilfredsheten til de fosterforeldrene som har deltatt på opplæring og kurs, men som likevel ønsker at barnevernet skal tilby flere kurs (de som er fremstilt i de grønne feltene i figur 4.12).

⁵ Fosterhjem som er fremstilt med at de ikke har deltatt på opplæring og kurs omfatter kun de fosterforeldrene som selv har krysset av for "Ikke deltatt".

Figur 4.13 Indeks for tilfredshet på enkeltspørsmålene i området "Opplæring/kurs" blant deltakende fosterforeldre som i tillegg ønsker at flere kurs blir arrangert

* ... i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs?

Av figur 4.13 ser vi at disse fosterforeldrene har en relativt høy tilfredshet knyttet til de spesifiserte opplærings- og kurstilbudene de har deltatt på. Mest fornøyd er de med PRIDE kurset som oppnår 87 indekspoeng. Også tilbudene samtalegruppe med fagperson og familiehelg scorer høyt, med henholdsvis 82 og 79 indekspoeng.

Selv om fosterforeldrene oppgir å være fornøyd med opplæringen og kursene de har deltatt på, er de mindre tilfredse med tilbudet totalt sett. Tilfredsheten på spørsmålet "Alt i alt, i hvilken grad opplever dere at barneverntjenesten tilbyr dere nødvendig opplæring/kurs" oppnår bare en indeksscore på 45. Det kan indikere at opplæringstilbudene som finnes ikke dekker alle de behov fosterforeldrene har.

Kapittel 5 Utfordringer og veien videre

Den foreliggende undersøkelsen gir viktige tilbakemeldinger til alle som arbeider med fosterhjem i Oslo kommune. Undersøkelsen gir opplysninger om hvordan fosterforeldre opplever sine arbeidsforhold og sitt samarbeid med barnevernet, og den bidrar således til å synliggjøre sentrale områder det er nødvendig å sette fokus på i det videre arbeidet på feltet.

Det er en sentral føring at for de barna som må plasseres utenfor hjemmet, skal plassering i fosterhjem gjøres dersom dette er mulig. Det er mange utfordringer og dilemmaer knyttet til fosterhjemsarbeid – både for barnet, biologiske foreldre, fosterforeldre, barneverntjenesten og samarbeidspartnere. Først og fremst gjelder det å gi det enkelte barn en god og trygg ramme som gjør at dets utvikling kan sikres på best mulig måte.

Fosterforeldre er en sammensatt gruppe med ulike behov, til ulike tider i løpet av plasseringen. De kan også ha ulike forventninger til det å være fosterforeldre. Barn som blir plassert i fosterhjem har også ulike behov, mange av dem har relativt store omsorgs- og hjelpebehov. Fosterforeldrenes opplevelse av å mestre oppgaven de har påtatt seg, og bli sett og anerkjent for det arbeidet de gjør, er viktige forutsetninger for deres tilfredshet. Det kan til tider være en "ensom" oppgave å være fosterforeldre, slik det går fram av en families kommentarer på spørreskjemaet. Det er derfor vesentlig at barneverntjenesten og samarbeidspartnere oppleves som aktive støttespillere.

I dette kapitlet presenterer vi utfordringer, problemstillinger og mulige tiltak som resultatene av denne undersøkelsen peker på. Det er imidlertid på ingen måte ment å være en uttømmende liste. I oppfølgingen av undersøkelsen, både på lokalt og sentralt nivå, er det viktig at konkretisering og prioritering av innsatsområder tydeliggjøres.

5.1 Forhold før plassering av barnet i fosterfamilien

Det fremstår som helt sentralt at fosterforeldrene får nødvendig og realistisk informasjon før plassering. Dette gjelder ikke minst om barnet som skal plasseres og arbeidsbetingelsene som fosterforeldre. Utfordringene kan være at det først i ettertid vil vise seg om forhåndsinformasjonen har vært tilstrekkelig. I en fase der en forbereder seg på å ta i mot et nytt familiemedlem kan det være at ikke all informasjon anses som like aktuell. Det vil derfor være en fordel at informasjon gjentas og utdypes i ettertid.

5.2 Oppfølging fra barneverntjenesten

Et av de største problemene fosterfamiliene trekker fram, er en opplevd stor gjennomtrekk av saksbehandlere. Hyppig skifte av saksbehandlere er langt fra en ideell situasjon, men skifte av saksbehandlere gjennom en langvarig fosterhjemsplassing må påregnes. Utfordringen er å foreta overlappingen fra "gammel" til "ny" saksbehandler på en god og forutsigbar måte.

Det har vært en satsning på arbeid med fosterhjem i flere år i Oslo kommune. Kommentarer i undersøkelsen viser at det kan være ulike erfaringer innenfor samme kontor, og ikke bare mellom de ulike kontorene. Sakene er ulike, og det er svært komplekse og kompliserte saker. Saksbehandler i barneverntjenesten har mange roller som det til tider kan være svært utfordrende å stå i. Av kommentarer i undersøkelsen kan vi se at et konfliktområde er økonomi.

Organiseringen av fosterhjemsarbeidet i bydelene er noe forskjellig, avhengig av kontorets størrelse, antall fosterhjem og lignende. I større barneverntjenester er fosterhjemsarbeidet for eksempel organisert i egne team med øremerkede fosterhjems konsulenter. Det kan gi mulighet til å opparbeide spesialkompetanse på fosterhjemsområdet. Organisering vil ikke nødvendigvis være avgjørende for om fosterhjemmet opplever god oppfølging eller ikke. Det viktigste i denne sammenhengen er at fosterhjemsarbeidet er et prioritert område og at det foreligger god kompetanse, gode strukturer og rutiner for oppfølgingen på kontoret.

Det som fremstår som betydningsfullt for fosterforeldre er når de opplever å ha en god relasjon til saksbehandler. Bygging og utvikling av relasjoner er et område en muligens bør tillegge større vekt.

Når det gjelder tilfredshet med oppfølgingen fra barneverntjenesten fremgår det av svarene at det kun er marginale forskjeller om fosterhjemmet er "gammelt" eller "nytt". Tilfredsheten i begge utvalg er relativt høy. Det er likevel viktig å understreke at grunnlaget for et godt oppfølgingsarbeid legges i det første året av plasseringen, noe som barneverntjenesten bør ha et særskilt fokus på. Den høye tilfredsheten kan anses som et godt grunnlag for ytterligere utvikling og forbedringer.

Det er også viktig å se nærmere på de som ikke er fornøyd med oppfølgingen fra barneverntjenesten. Selv om de er i mindretall, bør det undersøkes om det er noen systematiske forskjeller, for eksempel om fosterforeldre til en gruppe barn med spesielle problemer er mindre tilfreds med oppfølgingen enn andre.

5.3 Tilsynsfører

Formålet med tilsynet skal være å føre kontroll med at barnet får tilfredsstillende omsorg i fosterhjemmet, og at de forutsetninger som er lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp i fosterhjemmet. For barn som har fylt 15 år og som har vært plassert i samme fosterhjem i mer enn 2 år, kan barneverntjenesten beslutte at tilsynet skal reduseres, jf. kapittel 12.4 i retningslinjer for fosterhjem. Når det gjelder tilsynsfører i fosterhjem forutsettes det i forarbeidene til barnevernloven at tilsynsførere rekrutteres fra et bredt utvalg av personer med nødvendig innsikt i og erfaring fra arbeid med barn, og at vedkommende får en uavhengig funksjon i forhold til både barneverntjenesten og fosterforeldrene. Ansatte i barneverntjenesten skal derfor ikke oppnevnes som tilsynsførere.

Det vesentligste er at barnet opplever kontakten med tilsynsfører som meningsfull. Tilsynet må tilpasses barnets alder. Stabilitet og god relasjon mellom fosterbarnet og tilsynsfører er selvsagt viktige faktorer for at ordningen oppleves positiv.

Det er i flere av kommentarene i undersøkelsen pekt på at det tar altfor lang tid å få etablert tilsynsfører. Dette er en stor utfordring for alle parter. I de tilfeller der barnet er plassert utenfor Oslo kommune er det kommunen der fosterforeldrene bor som har ansvaret for å opprette og følge opp tilsynsfører. Dette er derfor en nasjonal utfordring, som Oslo kommune bør bidra til å sette søkelys på. I de tilfeller der barnet plasseres i et fosterhjem i Oslo er det bydelen der fosterhjemmet ligger som har ansvaret for å etablering og oppfølging av tilsynsfører. Det er mulig at rekruttering og formidling av tilsynsførere kan gjøres mer effektivt dersom dette arbeidet blir lagt til en sentral enhet.

En undersøkelse blant fosterbarn vil kunne gi opplysninger om hvordan tilsynsførerordningen oppleves av disse, og hva som bør vektlegges i sterkere grad.

5.4 Samarbeid med andre offentlige instanser

Samarbeid med andre offentlige instanser er området der fosterhjemmene er mest fornøyde. Det er imidlertid forskjeller også her. En av utfordringene kan være å få tilstrekkelig hjelp av lokale samarbeidspartnere. Barneverntjenesten har her et spesielt ansvar for å få etablert nødvendige samarbeidstiltak rundt barnet, men det er ikke alltid at det er tilstrekkelig. Avklaring av ansvar mellom samarbeidspartnere og barneverntjenesten er i en del tilfeller en utfordring. Det er også på dette området en vesentlig suksessfaktor at det skapes gode relasjoner mellom fosterhjem og samarbeidspartnere, og at kunnskapsnivået om fosterbarnets situasjon og behov er tilstrekkelig høyt.

5.5 Samvær med biologisk familie

Samvær med biologisk familie er et av områdene der fosterforeldrene er minst fornøyde. Samvæerspørsmålet reiser mange dilemmaer. Utgangspunktet er som oftest at barnet skal ha kontakt med biologiske foreldre, dog i varierende grad. I flere saker er det ikke samvær med biologiske foreldre, men med for eksempel søsken, besteforeldre eller andre slektninger. Det er en utfordring å få til en samværsordning som alle parter kan være tilfredse med, og det er ikke sikkert at det skal være et mål i seg selv. Her bør det barnevernfaglige skjønnets være avgjørende.

I tvangssaker fastsettes samværet med biologisk familie av fylkesnemnda. Dette kan avvike fra det forslaget som barneverntjenesten har fremmet, noe som kan by på ekstra utfordringer. Dersom barneverntjenesten vurderer at samværsordningen bør reduseres, er det viktig at saken forberedes for fremlegging for fylkesnemnda. Det vesentlige er at samværene tilrettelegges på best mulig måte, og at fosterhjemmet opplever å få nødvendig hjelp før og i etterkant av samvær. På bakgrunn av kommentarer i undersøkelsen kan dette synes å være et forbedringsområde i barneverntjenesten.

5.6 Forsterkningstiltak

I undersøkelsen er det listet opp ulike typer forsterkningstiltak sammen med en restkategori kalt "andre forsterkningstiltak". I tillegg til avlastning og veiledning individuelt er det lønn utover vanlig godtgjøring som best dekker fosterforeldrenes forsterkningsbehov. I en diskusjon om for eksempel forsterkningstiltaket avlastning er det viktig å holde barnets beste høyt. Det kan i noen tilfeller være en konflikt mellom fosterforeldrenes interesser og barnets beste. Barneverntjenesten bør i disse sakene vurdere dilemmaene spørsmålet reiser i nært samarbeid med fosterforeldrene for å finne den beste løsningen.

Behov for forsterkningstiltak vil sannsynlig variere i løpet av en plassering. Barn og unge som i dag blir plassert i fosterhjem har ofte større og mer sammensatte behov enn tidligere, og nødvendigheten av forsterkninger vil derfor være større. Dette stiller store krav til dialog mellom det enkelte fosterhjem og barneverntjenesten. Forsterkninger som innebærer økonomiske betingelser er og blir et viktig tema i fosterhjemsarbeidet. Det kan derfor være aktuelt å sette fokus på dette i det videre arbeidet.

5.7 Opplæring/kurs/veiledning

I undersøkelsen fremkommer det at fosterforeldre etterlyser et bedre opplærings- og veiledningstilbud. Byrådet i Oslo har i budsjett 2009 uttalt følgende:

"Byrådet vil legge vekt på arbeidet med å utvikle, etablere og gi veiledning til fosterhjem, beredskapshjem og familiehjem (omsorgsbaser). Barn og unge som trenger omsorgstilbud utenfor hjemmet trenger derimot mer hjelp enn tidligere. Byrådet vil først og fremst satse på fosterhjem der dette er mulig. Byrådet vil fortsette satsingen på et målrettet arbeid med rekruttering av fosterhjem. Nye og eksisterende fosterhjem skal tilbys tilpassede kurs for å styrke arbeidet med å sikre barn og unge i fosterhjem gode oppvekstvilkår. Veiledings- og oppfølgingstilbudet til fosterhjem skal i 2009 styrkes gjennom etablering av en byomfattende veiledningstjeneste i regi av Barne- og familieetaten."

Det blir viktig at dette tilbudet utvikles i nært samarbeid med bydelene som har ansvaret for oppfølging av det enkelte fosterhjem. Fosterhjem som har barn plassert fra Oslo kommune har en stor geografisk spredning. Det kan derfor vise seg å bli en utfordring å gi veiledning til fosterhjem i lang avstand fra Oslo.

I undersøkelsen fremkommer det at de fosterhjemmene som har deltatt på PRIDE kurs hadde en høy tilfredshet, samt at de i større grad enn gruppen som ikke har deltatt opplever å være bedre forberedt på rollen som fosterforeldre. Det er derfor all grunn til å satse videre på PRIDE kursene. I de tilfeller en rekrutterer fosterhjem i lang avstand fra Oslo blir det viktig å sørge for at disse fosterforeldrene kan få anledning til å delta på slike kurs lokalt. Dette vil i tilfelle kreve et tettere samarbeid med det statlige barnevernet – Bufetat.

Det sentrale for fosterforeldre, i følge undersøkelsen, er at de får veiledning i forhold til fosterbarnets spesielle behov. Det er ofte et ønske om individuell veiledning. Hvem som skal gi veiledningen vil variere. Utgangspunktet må være at veiledning er tilgjengelig når behovet er tilstede og at den utføres av kvalifiserte veiledere.

I forslag til forbedringer kommer behovet for flere kurs for fosterforeldre relativt høyt på lista (31 prosent). Da det ikke er stilt spørsmål om hva slags type kurs er det vanskelig å utdype dette punktet. I enkelte av kommentarene er det uttrykt at det kan være slitsomt for fosterforeldre å reise på kurs, noe som kan medføre at de takker nei eller ikke ønsker å delta. I det videre arbeidet med fosterhjem kan for eksempel den enkelte barneverntjeneste gjennomgå sin praksis og sine rutiner når det gjelder å tilby kurs til fosterforeldre. Målet er at fosterforeldrene opplever å få relevant og nødvendig opplæring for å mestre rollen som fosterforeldre.

5.8 Forslag til forbedringer

I undersøkelsen har det kommet mange forslag til forbedringer. Av de spesifiserte tiltakene er det bedre lønn som klart har fått flest avkryssninger. I tillegg viser kommentarene at ønsket om bedre rettigheter, som pensjonspoeng og lignende, er uttalt. Dette området vil derfor kommenteres i dette avsnittet.

Arbeidsvilkårene for fosterforeldrene er basert på at fosterforeldre ikke er å anse som arbeidstakere i lovens forstand, men oppdragstakere. Fra statlig hold er det reist forslag om at bestemte typer fosterforeldre, statlige beredskapshjem og familiehjem skal tilstås pensjonsrettigheter. Dette vil ikke få følge for ordinære fosterforeldre. I Oslo kommune er det Felleskriv 3/2006 som legger veiledende rammer for lønns- og arbeidsvilkår til fosterforeldre.

Der heter det:

"Fosterforeldre anses normalt som oppdragstakere og er derfor ikke arbeidstakere i arbeidsmiljølovens forstand. Arbeidsgodtgjøring skattelegges som vanlig lønn og kommunen betaler arbeidsgiveravgift av dette beløpet. Fosterforeldre er heller ikke arbeidstakere i ferielovens forstand, og har derfor ikke rett til feriepenger, heller ikke om de får godtgjøring som forsterket fosterhjem."

Det skilles mellom tre typer fosterhjem: Ordinære fosterhjem, der arbeids- og utgiftsdekning normalt følger nasjonale satser fastsatt av Kommunenes Sentralforbund (KS). Forsterket fosterhjem, der forhøyet arbeidsgodtgjøring i hovedsak skal kompensere for bortfall av annen arbeidsinntekt. Dette innebærer normalt at minst en av fosterforeldrene, helt eller delvis, ikke har annet arbeid ved siden av fosterhjemsoppdraget. Beredskapshjem i regi av Barne- og familieetaten er den tredje type fosterhjem. Disse er ikke omfattet av denne undersøkelsen. Det er bydelene som inngår kontrakter med det enkelte fosterhjem.

Det er i felleskrivet anbefalt bydelene å følge visse satser for avlønning av forsterkede fosterhjem. Dette førte til et generelt høyere lønnsnivå for forsterkede fosterhjem. Det er barnets behov for å ha en av fosterforeldrene hjemme, helt eller delvis, som skal være styrende for om det kan ytes forsterkning i form av forhøyet godtgjøring/lønn. Ordningen byr på mange utfordringer både i form av varighet og lønnsnivå. Dette kan være et av de områdene der det kan oppstå konflikter mellom fosterforeldre og barneverntjenesten. Det er en utfordring å få til en ordning som både er forutsigbar og fleksibel.

Endringer i lønns- og arbeidsforhold er et område som må vurderes på sentrale nivåer. Det er ikke opp til den enkelte bydel å innføre fundamentale endringer, som for eksempel pensjonsrettigheter.

I oppfølgingen av undersøkelsen er det vesentlig at barneverntjenestene gjennomgår de ulike forslagene til forbedringer for å vurdere om og på hvilken måte disse kan innarbeides i arbeidet med fosterhjemmene.

5.9 Slektsfosterhjem

Det er i undersøkelsen tatt inn en bakgrunnsvariabel om fosterforeldrene er i slekt med fosterbarnet. Det er viktig å merke seg at fosterforeldre som er i slekt med barnet i mindre grad opplever at de er forberedt på rollen som fosterforeldre. I tillegg rapporteres det at de i mindre grad deltar på opplæring/kurs. Det viser seg at fosterhjem rekruttert i fosterbarnets biologiske familie opplever opplærings- og kurstilbud forskjellig fra de som ikke er i slekt med fosterbarnet. Det er nødvendigvis ikke noe bemerkelsesverdig i dette. I forskrift om fosterhjem av 18.12.2003 § 4, heter det at *"Barneverntjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem"*. Dette medfører at rekruttering av fosterhjem i biologisk familie sannsynligvis gjøres i økende grad. Det vil derfor være viktig å rette et spesielt fokus på de eventuelle spesielle behov som fosterhjem rekruttert i barnets biologiske familie har, slik at det sikres at de får de samme tilbud som øvrige fosterhjem.

5.10 Avsluttende kommentarer

Denne undersøkelsen er en tilfredshetsundersøkelse. Dersom en skal få bedre kunnskap om situasjonen og aktuelle utfordringer, bør det legges opp til noen dybdykk. Dette kan for eksempel gjøres ved å arrangere fokusgruppeintervjuer med noen fosterforeldre rundt sentrale

problemstillinger. Det ville også vært interessant med fokusgruppeintervjuer hvor fosterforeldre og saksbehandlere i barneverntjenesten var samlet. Det kunne stimulere til ytterligere dialog rundt utfordringer og forbedringer. Tilsvarende kan det være aktuelt å undersøke fosterbarnas situasjon nærmere.

Det er etablert sentrale fagdager/nettverk for ansatte i barnevernet som arbeider med fosterhjem i Oslo kommune. Dette er en arena som er godt egnet til å ta opp – og arbeide med – de problemstillinger som fremkommer i den foreliggende undersøkelsen. Det bør også vurderes hvorvidt en skal arrangere et særskilt kompetanseprogram for ansatte som arbeider med fosterhjem.

Utviklings- og forbedringsområder bør drøftes i effektiviseringsnettverk for barneverntjenesten i Oslo kommune, der alle bydelene deltar ved barnevernleder og eventuelt ansvarlig team-/seksjonsleder for fosterhjem. Dette vil gi muligheter for å skape og videreutvikle gode standarder på tvers av bydelene.

Hver bydel får tilbakemelding på sine resultater fra denne undersøkelsen, selv om tallene er for små til å bli presentert i denne rapporten. Bydelene kan iverksette nødvendige tiltak som gjelder spesielt for den enkelte bydel. For å sikre at fosterforeldrene gis opplevelse av at deres tilbakemeldinger blir tatt på alvor, anbefales det at den enkelte barneverntjeneste kommuniserer med "sine" fosterforeldre hva innsatsområdene for bydelens barneverntjeneste, på bakgrunn av undersøkelsen, skal være fremover.

Det bør vurderes å etablere faste samarbeidsarenaer med Fosterhjemsforeningen og Landsforeningen for barnevernsbarn, for å sikre større grad av brukermedvirkning.

Det er et uttalt ønske fra Helse- og sosialkomiteen i Oslo kommune at det gjennomføres en undersøkelse blant fosterbarn. Undersøkelsen er utsatt, da det er nødvendig å gjennomføre denne på en annen måte enn ved spørreskjemaer. En håper å kunne komme tilbake til et hensiktsmessig opplegg for å undersøke fosterbarnas opplevelser av sin situasjon.

Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre tilsvarende undersøkelser som denne fosterhjemsundersøkelsen med ca. tre års mellomrom. På den måten vil en kunne fange opp nye utfordringer, samtidig som det vil være en målestokk på om innsatsområder har gitt ønsket effekt.

Vedlegg A Invitasjonsbrev til fosterhjemmene

Oslo kommune
Helse- og velferdsetaten

Bydel 1 - 15

Dato: 23.12.2008

Deres ref:

Vår ref (saknr):
200800161-7

Saksbeh:
Tone Øvergaard

Arkivkode:
121.0

INVITASJON TIL DELTAKELSE I UNDERSØKELSE - FOSTERHJEM

Oslo kommune har besluttet å gjennomføre en sentral undersøkelse av arbeidsvilkårene i alle kommunens fosterhjem. Helse- og velferdsetaten har fått i oppgave å gjennomføre denne. Formålet med undersøkelsen er å gi Oslo kommune og den enkelte bydel en god oversikt over hva fosterforeldre mener bør forbedres i arbeidet med plassering og oppfølging av barn og ungdom i fosterhjem.

For å ivareta taushetsplikten, blir skjemaene sendt ut av bydelene som de respektive fosterhjemmene hører til. Undersøkelsen er anonym. Resultatene av undersøkelsen vil, i tillegg til å gi et samlet resultat for hele Oslo kommune, også bli tilgjengelig for den enkelte bydel. I undersøkelsen har vi også valgt å ta med de fosterhjem som er avsluttet etter oktober 2007. I løpet av første halvår i 2009 vil vi komme tilbake til en undersøkelse blant barn og ungdom som er plassert i fosterhjem.

Det er to muligheter til å besvare undersøkelsen:

- Svare på internett på adressen www.helrekommune.no. Klikk på "svar på undersøkelse" som står i oppe i venstre hjørne. Benytt engangspassordet oppgitt øverst i det vedlagte spørreskjemaet. Vi henstiller alle som har mulighet til å svare på internett!
- Svare på vedlagte spørreskjema, og returnere dette i svarkonvolutt. Vi gjør oppmerksom på at side 2 i skjemaet er blank, mens de øvrige sidene har tosidig trykk.

Har dere spørsmål om undersøkelsen, ring felles sentralbord for Oslo kommune på nummer 02180. Spør etter kontaktperson i Helse- og velferdsetaten for undersøkelse fosterhjem. Deltakelse i undersøkelsen er frivillig, men det er av stor betydning at så mange som mulig svarer. Vi håper derfor at dere tar dere tid til besvarelsen og på den måten kan bidra til å gjøre fosterhjemsarbeidet i Oslo kommune enda bedre.

Svarfrist: 20. januar 2009. Etter denne datoen lukkes undersøkelsen. Takk for hjelpen!

Moa Nilsen

[Signature]
for Gyda Berg
Direktør

[Signature]
for Ellen Kjøro
Avdelingsdirektør

Helse- og
velferdsetaten

Besøksadresse
Klaus Torgårds vei 3
Sogn Area

Postadresse
Postboks 30 Sentrum
0101 Oslo
www.helrekommune.no

Telefon: 02 180
Telefax: 22 23 74 02
Org.nr.: 986 597 093

Vedlegg B Påminnelsesbrev om undersøkelsen

Fosterforeldre med barn plassert av Oslo kommune
Bydel 1 – 15

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
200800161-8

Saksbehl:

Dato: 16.01.2009

Arkivkode:

121:0

PÅMINNELSE FOSTERHJEMUNDERSØKELSE - UTVIDELSE AV SVARFRIST TIL 27.01.2009

Vi takker alle som til nå har svart på undersøkelsen! I og med at undersøkelsen er anonym, er det umulig for oss å vite hvem som har – og ikke har besvart den. Dette brevet sendes derfor til alle fosterforeldre som er i målgruppen for undersøkelsen.

Dersom du/dere ennå ikke har rukket å svare på undersøkelsen, håper vi du/dere tar dere tid til å besvare spørsmålene, enten på internett eller på spørreskjemaet, som tidligere er tilsendt dere.

Fristen utvides til 27.01.

Skulle du/dere ha spørsmål vedr. undersøkelsen, ring Oslo kommunes sentralbord, 02180, og spør etter den ansvarlige for fosterhjemundersøkelsen i Helse – og velferdsetaten.

Dess høyere svarprosent, dess større verdi har resultatene av undersøkelsen!

På forhånd tusen takk for deltakelsen!

Til de av dere som allerede har svart – beklager vi påminnelsen, og takker for innsatsen!

Med hilsen

/s/

Tone Øvergaard
spesialkonsulent

Vedlegg C Spørreskjema

Fosterfamilieundersøkelse 2008

Ostø kommunale/Ullensaker

Engangspassord: BAEHBZD4

<http://www.bostadskommune.no/> - Registreringsperiode: fra 29.12.2008 til 04.02.2009

Forhold for plassering				
Svaretsen skal omhandle nåværende plasserte barn - eller dersom fosterfamilieplasseringen er opphevet i løpet av det siste året, om det skal plasserte barnet				
I hvilken grad er dere fornøyd med informasjonen dere fikk om følgende forhold for plasseringen av fosterbarnet i familien?				
Barnets bakgrunn iv og utdanning	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Forståelse vedtaket av plasseringen	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Barnets eventuelle problemer	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Fosterfamilieens påstand og målsettinger	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Barnets økonomi ansvaret og påstand	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Reguleringer og rutiner	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Barnets samarbeid med fosterfamilie	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Hjelpetilbud som var tilgjengelig hvis fosterbarnet trengte hjelp og støtte	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Løsningsalternativer på egne barn/ansvar	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Juridiske forhold ved skilsmisse	Svært liten grad	Liten grad	Noen grad	Svært stor grad
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

Fortsættelse af forhold for pædagog				
I hvilken grad er dere fornødt med informationen dere får om følgende forhold for pædagogik i børnen?				
Forsknings/teoriens praktisk anvendelse				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Forsknings/teoriens betydning for dere som fagpersoner vedrørende samarbeid med andre offentlige instanser				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Spesifiser dersom det er andre typer informasjon dere gjerne ville ha, eller ev. kommentarer til den informasjonen dere får				
I hvilken grad opplever dere å være forberedt som fagpersoner?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Oppfølging fra barnveileder				
I hvilken grad				
opplever dere som fagpersoner at det er lett å få kontakt med barnveileder i barnveilederfunksjonen?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
opplever dere at barnveilederfunksjonen gir dere som fagpersoner den oppfølging dere har behov for?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
opplever dere at barnveilederfunksjonen gir dere som fagpersoner den hjelp dere trenger for å utføre jobben?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Alt i alt, i hvilken grad er dere fornødt med samarbeidet med barnveilederfunksjonen?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Utdanning				
I hvilken grad				
er dere som fagpersoner fornødt med kontakten med barnveileder?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
mener dere barnet opplever det positivt å ha kontakt med barnveileder?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
mener dere barnveilederfunksjonen har bidragsytende til barnets utdanning og utvikling i barnveilederfunksjonen?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Samtalen med andre offentlige instanser (Læge, skole, Folkeskolen, BUP)				
I hvilken grad mener du at dine samarbejdspartnere har et godt samarbejde med andre offentlige instanser rundt om barnet?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Spesifiser her hvordan du har samarbeidet med andre offentlige instanser rundt om barnet				

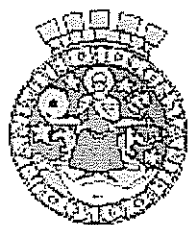
Sensory				
I hvilken grad mener du at barnets sensoriske opplevelse med biologisk familie fungerer tilfredsstillende?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Mener du at du får hjelp til å løse barnets ev. reaksjoner i forbindelse med sensorer?				
Sværst liten grad	Liten grad	Noen grad	Sværst stor grad	Vel ikke
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Spesifiser her hvordan du har samarbeidet med barnets samvær med biologisk familie				

Forskningsaktiviteter					
I hvilken grad oplever du følgende forskningsaktiviteter behovet for dem? Markér den type forskningsaktivitet i alternativerne nedenfor, og kryds i rubrikken ikke deltag.					
Arbejdning besættelsen	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Støttesystem	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Vedledning individuelt	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Vedledning i gruppe	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Lærer udover vanlig godtgørelse	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Forbrytelse i utidsforbruk	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Andre forskningsaktiviteter	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Oppfølging / kurs					
I hvilken grad opplever dere at følgende oppfølging/kurs har vært nyttig for dere? Har dere ikke deltatt på følgende oppfølging/kurs, så kryss i rubrikken ikke deltag.					
Familienett	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
PRUDE kurs	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Møter i forsterkningsforeningen	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Seminargruppe med fagperson	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Seminargruppe uten fagperson	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Andre faglige seminarer/kurs	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
All i alt, i hvilken grad opplever dere at beredningsseksjonen tilbyr dere nok av oppfølging/kurs?	Svar: liten grad	Liten grad	Noen grad	Svar: stor grad	Ikke deltag
	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Forslag til forbedringer
På de neste sider vil vi gjerne ha dine forslag til forbedringer
Hvite av følgende lista vil være til med hjelp for dere i fosterbarnsoppgaver? Sett gjerne flere kryss.
☐ Hyppigere kontakt med saksbehandler i barnevernstenen ☐ Bedre kompetanse hos saksbehandlere ☐ Mindre gjennomtrekk av saksbehandlere ☐ Åpen dialogtelefon for krisesituasjoner ☐ Avlastning/mer avlastning ☐ Bedre løn ☐ Mer hjelp til å takle fosterbarnets atferd/reaksjoner ☐ Mer hjelp til kontakten med de biologiske foreldrene ☐ Mer hjelp til å takle egne barns atferd/reaksjoner ☐ Flere kurs for fosterforeldre ☐ Samtalegrupper for fosterforeldre ☐ Psykologisk behandling for fosterbarnet
Arnei, spørsmål
Spesifiser eventuelt forslag til ytterligere forbedringer av samarbeid mellom fosterhjem og barnevernstenen?

Spørsmål om fosterbarnet
Hvordan er ble dere fosterforeldre for første gang (årstall)?
Hvordan er ble det siste fosterbarnet plassert hos dere (årstall)?
Er dere for tiden fosterforeldre for det siste plasserte barnet?
☐ ja ☐ nei
Er (var) dere i stadi med barnet?
☐ ja ☐ nei
Er plasseringen av det siste barnet i fosterhjemmet gjort med samtykke fra biologiske foreldre?
☐ ja ☐ nei

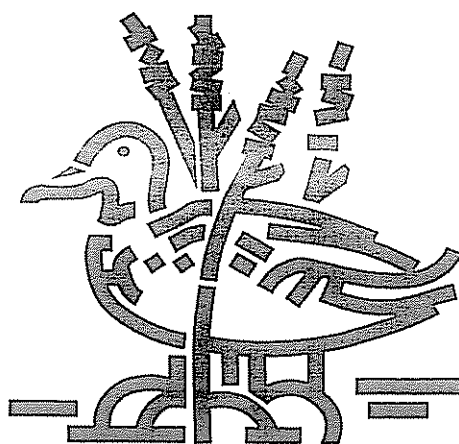
Oslo kommune

Bydel Østensjø

OVK 65/09

Ruspolitisk handlingsplan

Ruspolitisk handlingsplan 2010-2013

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	s. 4
1.1 Lovverket	s. 4
1.2 Mandat for ruspolitisk handlingsplan	s. 5
1.3 Planens oppbygging	s. 5
2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen i Bydel Østensjø	s. 6
2.1 Generelt om Bydel Østensjø	s. 6
2.1.1 Demografiske forhold	s. 6
2.1.2 Sosioøkonomiske forhold	s. 6
2.2 Beskrivelse av rusmiddelsituasjonen	s. 9
2.3 Bydelens egne registreringer	s. 10
2.4 Omfang av salgs- og skjenkebevillinger	s. 11
2.5 Vurdering av rusmiddelsituasjonen og fokusområder fremover	s. 11
3. Målsetninger	s. 12
3.1 Sentrale målsetninger	s. 12
3.2 Lokale planer	s. 12
3.3 Hovedmål i ruspolitisk handlingsplan	s. 13
4. Tiltak	s. 14
4.1 Hovedmål 1: Bydelen skal sikre økt brukermedvirkning	s. 14
4.1.1 Tiltak: Individuell plan	
4.2 Hovedmål 2: Bydelen skal iverksette forebyggende tiltak for å hindre skadelig bruk av rusmidler, med særlig fokus på barn og unge	s. 14
4.2.1 Tiltak: Deltakelse på foreldremøter	s. 14
4.2.2 Tiltak: Rutinebeskrivelse for vurderingsbesøk	s. 14
4.2.3 Tiltak: Oversikt over tiltak i bydelen rettet mot unge	s. 15
4.2.4 Tiltak: Oppsøkende virksomhet i bydelen	s. 15
4.2.5 Tiltak: Arbeidstrening for ungdom	s. 15
4.2.6 Tiltak: Rusvaner hos gravide	s. 16
4.2.7 Tiltak: Bruk av rusmidler tas opp med småbarnsforeldre	s. 16
4.2.8 Tiltak: Tematreff i åpen barnehage	s. 16
4.2.9 Tiltak: Tobakk og rus på 5. trinn	s. 17
4.2.10 Tiltak: Kartlegging av rusbruk på 8. trinn	s. 17
4.2.11 Tiltak: Russeinformasjon	s. 17
4.2.12 Tiltak: Kurs rus og ungdom	s. 18
4.2.13 Tiltak: Temakveld	s. 18
4.2.14 Tiltak: Sene lørdagsarrangementer	s. 18
4.2.15 Tiltak: Aktiviteter på ungdomsklubben	s. 18
4.2.16 Tiltak: Idrett og utfordring	s. 19
4.2.17 Tiltak: Informasjon til foresatte i barnehagene	s. 19
4.2.18 Tiltak: Samarbeidsmøte	s. 19
4.2.19 Tiltak: Representasjon i bydelen gjøres alkoholfri	s. 20
4.3 Hovedmål 3: Bydelen skal iverksette målrettede tiltak rettet mot risikoutsatte grupper med særlig fokus på barn og	s. 20

unge. Tidlig intervensjon er en målsetning	
4.3.1 Tiltak: Prosjekt "JA – du kan!"	s. 20
4.3.2 Tiltak: Rustesting med urinprøver	s. 20
4.3.3 Tiltak: Individuelt samtaletilbud	s. 21
4.3.4 Tiltak: Opplæring i kartleggingsverktøyet Europ ADAD	s. 21
4.3.5 Tiltak: Risikoutsatt ungdom på klubbene	s. 22
4.3.6 Tiltak: Rutiner for oppfølging av ungdom på klubbene	s. 22
4.3.7 Tiltak: Kartlegging ved hjelp av Europ ADAD	s. 22
4.3.8 Tiltak: Ungdom i etterverntiltak knyttes til "JA-du kan!"	s. 23
4.4 Hovedmål 4: Bydelen skal iverksette målrettede tiltak rettet mot behandling, rehabilitering, omsorg og livskvalitet i samarbeid med øvrige tiltaksapparat	s. 23
4.4.1 Tiltak: Prosjekt "Bolig som base"	s. 23
4.4.2 Tiltak: Rusarbeidet ved tiltakssenteret	s. 23
4.4.3 Tiltak: Samarbeidsavtaler ved tildeling av kommunal bolig	s. 24
4.4.4 Tiltak: Oppfølging av personer i Rusmiddeletatens institusjoner	s. 24
4.4.5 Tiltak: Gjennomgang av økonomisk ytelse for rusavhengige	s. 24
4.4.6 Tiltak: Gjennomgangsboliger for vanskeligstilte	s. 25
4.5 Hovedmål 5: Bydelen skal ha et helhetlig, forpliktende og sammenhengende tilbud til personer med rusmiddel- relaterte problemer og deres pårørende	s. 25
4.5.1 Tiltak: Revidering av kompetansehevingsplan på ruområdet	s. 25
4.5.2 Tiltak: Videreføre bruk av kartleggingsverktøyet Europ-Asi	s. 25
4.5.3 Tiltak: Informasjon om bydelens tilbud på rusområdet	s. 26
4.5.4 Tiltak: Utnevne koordinator	s. 26
4.5.5 Tiltak: Implementering av Ruspolitisk handlingsplan 2010- 2013	s. 26
5. Gjennomføring og oppfølging av planen	s. 27
5.1 Oppfølging av tiltakene/rapportering/implementering	s. 27
5.2 Evaluering og rullering av planen	s. 27
6. Informasjon om tjenestetilbudet innenfor lokalt rusarbeid.	s. 27
6.1 Barneverntjenesten	s. 27
6.2 Sosialtjenesten	s. 27
6.3 Barnehagene	s. 28
6.4 Utekontakten	s. 28
6.5 Helsetjenester barn og unge	s. 28
6.6 Skolene i bydelen	s. 28
6.7 Manglerud politistasjon	s. 29
7. Vedlegg	s. 30
7.1 Definisjoner	s. 30
7.2 Ordliste over forkortelser brukt i planen	s. 33
7.3 Idebank	s. 33
7.4 Innsøking i rusinstitusjoner	s. 33

1. Innledning

Bydelsutvalget i Bydel Østensjø vedtok i november 2006 ruspolitisk handlingsplan for Bydel Østensjø for perioden 2007 – 2009. Det er behov for revidering av gjeldende plan slik at ny og revidert ruspolitisk handlingsplan foreligger fra 2010. Etter alkohollovens § 1-7d skal kommunene utarbeide alkoholpolitiske handlingsplaner. Forskning viser at bruk av alkohol og narkotika bør ses i sammenheng, blant annet fordi tidlig alkoholdebut øker risikoen for bruk av narkotika. Videre viser undersøkelser at bruk av flere rusmidler samtidig er vanligst blant rusmiddelavhengige i Norge. Bydel Østensjø har blant annet med bakgrunn i dette valgt å utforme en rusmiddelpolitisk handlingsplan som omhandler både illegale og legale rusmidler.

Det drives rusforebyggende arbeid rettet mot flere ulike målgrupper i bydelen i dag. Det er behov for å revidere mål og tiltak og for å foreta en ny vurdering av bydelens tiltak på rusområdet. Det anses som viktig med en gjennomgang av tiltakene for å systematisere tiltakene og for å sikre mer sammenhengende tjenester for personer med rusrelaterte problemer. Mange av disse personene fyller også vilkårene for individuell plan. Det finnes per i dag en del statistikk over rusmiddelsituasjonen i Oslo, men lite statistikk for Bydel Østensjø. Vurderingene av rusmiddelsituasjonen i bydelen blir med bakgrunn i det statistiske materialet som foreligger for Oslo. Den reviderte planen oppsummerer også omfanget av salgs- og skjenkebevillinger i bydelen.

Det foregår flere rusforebyggende tiltak i regi av frivillige organisasjoner. Dette er viktige supplement til de offentlige hjelpetiltakene. Blant annet driver IOGT et nærmiljøprosjekt i områdene rundt Rustad, Nøkle vann og Skullerud skoler. Denne nærmiljøinnsatsningen innebærer at det er igangsatt ulike prosjekter som virker rusforebyggende. IOGT arrangerer også kulturarrangement for pensjonister ved Nordre Skøyen hovedgård 2 ganger per år. Dette er rusfrittmiljøarrangement i samarbeid med politiet hvor man blant annet ser på besteforeldres ansvar i forhold til barnebarns rusbruk. I tillegg har Kirkens bymisjon, Frelsesarmeen, Landsforbundet mot stoffmisbruk og Rusmisbrukernes interesseorganisasjon (RIO) for å nevne noen, også tiltak til rusavhengige og deres pårørende.

Den ruspolitiske handlingsplanen avgrenser seg til kun å omfatte tiltak i offentlig regi. Brukere, pårørende og skolene har vært involvert i planarbeidet når det gjelder innspill til konkrete tiltak i planen for 2007 – 2009. Pårørende har også deltatt i revidering av tiltakene høsten 2009.

1.1 Lovverket

Lovverket pålegger kommunen å løse ulike oppgaver på rusmiddelfeltet. Følgende lover nevnes som aktuelle:

- lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v.
- lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v.
- lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.
- lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester.
- lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer.
- lov av 02. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern.

Sosialtjenesten har et særlig ansvar for å følge med på utviklingen i kommunen. § 3-1 første ledd i sosialtjenesteloven lyder som følger: "Sosialtjenesten skal gjøre seg kjent med

levekårene i kommunen, vie spesiell oppmerksomhet til trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale problemer, og søke å finne tiltak som kan forebygge slike problemer”.

1.2 Mandat for ruspolitisk handlingsplan

1. Ruspolitisk handlingsplan for Bydel Østensjø for perioden 2007-2009 revideres.
2. Det nedsettes en arbeidsgruppe som reviderer gjeldende plan og utarbeider forslag til handlingsplanen. Gruppen består av følgende personer:
 - Teamleder tiltakssenteret Randi Gilberg Salvigsen
 - Ruskonsulent tiltakssenteret Bjørn Eirik Eikrann
 - Teamleder NAV, sosialtjenesten, Elisabeth Holte
 - Leder helsetjenester barn og unge Vigdis Malt Marøy
 - Leder utekontakten Jørn Skaug
 - Leder barneverntjenesten Gry Røste
 - Prosjektleder Ja du kan! Marianne Hofstad
 - Representant hjemmetjenesten
 - SaLTo-koordinator Anne Sissel Slaatsveen
 - Representant for barnehagene Heidi Nærnes
 - Representant fra Manglerud politistasjon
 - Rusmiddelstatens kompetansesenter Jens Erland Hoel
3. Brukerrepresentant(er) trekkes inn i arbeidet underveis.
4. Teamleder Randi Gilberg Salvigsen skal lede og koordinere planarbeidet.
5. Handlingsplanen skal ta for seg konkrete tiltak som ansvarsfestes.
6. Ledergruppen i Bydel Østensjø har et overordnet ansvar for revidering av rusplanen.
7. Forslag til revidert ruspolitisk handlingsplan skal være ferdig utarbeidet innen 01.10.2009 og legges frem for bydelsutvalget i november 2009.

1.3 Planens oppbygging.

Den ruspolitiske handlingsplanen består av en beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen i Bydel Østensjø. Videre tar den utgangspunkt i sentrale og lokale målsetninger før konkrete tiltak beskrives. Deretter følger informasjon om tjenestetilbudet innefor lokalt rusarbeid i bydelen.

2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen i Bydel Østensjø

2.1 Generelt om Bydel Østensjø

Bydel Østensjø ligger i Oslo syd. Per 01.01.2009 var det registrert 45 042 innbyggere i bydelen. Boligbebyggelsen i bydelen består i hovedsak av blokkbebyggelse, noe rekkehus og eneboliger. Den største utbyggingen fant sted fra etterkrigstiden og frem til 1970 – tallet.

2.1.1 Demografiske forhold

Ifølge statistikk for Oslo fordeler bydelens befolkning seg som følger pr. 01.01.2009:

0-4 år	3279 personer
5-9 år	2672 personer
10-14 år	2534 personer
15-19 år	2492 personer
20-39 år	12366 personer
40-64 år	13823 personer
65-79 år	5034 personer
Over 80 år	2842 personer

Fremskrevet folkemengde i bydelen i 2020 er 46 137. Det er forventet reduksjon i antall barn i aldersgruppen 0-5 år frem mot 2013. For aldersgruppen 16-19 år viser prognosene en liten nedgang i perioden 2009-2013. I de yngste aldersgruppene er det en nedgang sammenlignet med de senere år.

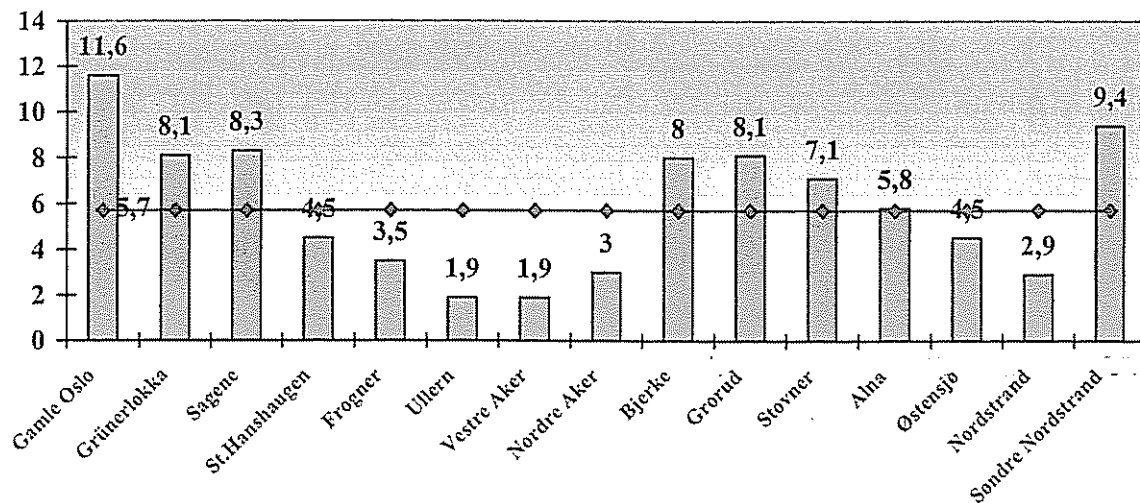
2.1.2 Sosioøkonomiske forhold

Inn- og utflytting til bydelen

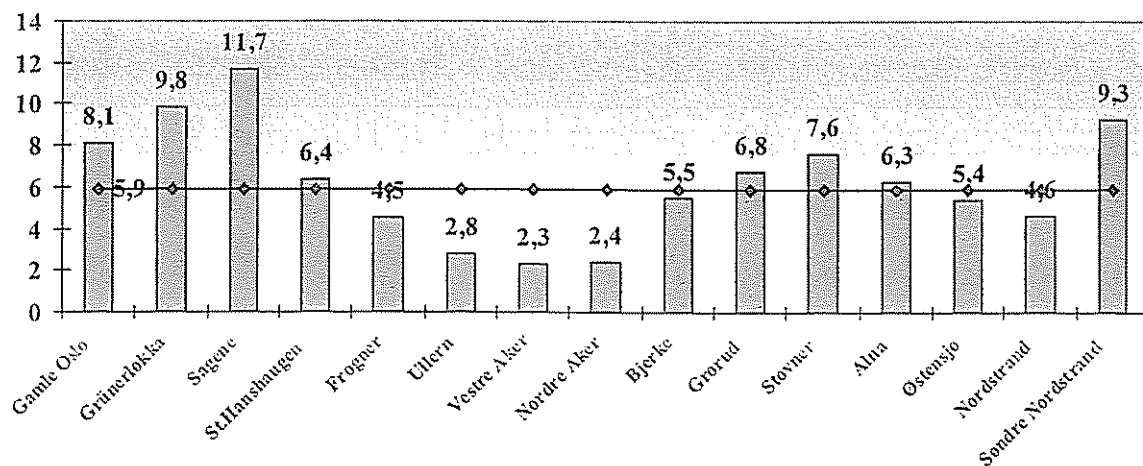
Når det gjelder innflytting til bydelen pr. 2007 flyttet 6 037 til bydelen og 5 856 ut av bydelen.

Det fremgår av tabellene som følger de neste to sider at bydelen ligger litt under gjennomsnittet når det gjelder gjennomsnittlig bruttoinntekt i Oslo som for menn er 455 000 i gjennomsnitt og for kvinner er 325 000. For Bydel Østensjø er dette henholdsvis 437 000 for menn og 322 000 for kvinner. Andel av befolkningen berørt av sosialhjelp i Oslo var 5,8 % i 2008 mens det for Bydel Østensjø var 4,2 % av befolkningen som var berørt av sosialhjelp i 2008. Det fremgår videre av tabellene at andel av befolkningen med høyere universitetsutdanning for Oslo er 17,8 % mens det for Bydel Østensjø er 11,5 % med høyere universitetsutdanning. Når det gjelder andel barn med undersøkelsessak eller barneverntiltak var Oslogjennomsnittet 6,1 % mens det for Bydel Østensjø var 5,6 % per 2008. Videre fremgår det at bydelen ligger litt over Oslogjennomsnittet når det gjelder andel av befolkningen med uførepensjon hvor 3,3 % i alderen 30-49 år mottar uførepensjon mens Oslogjennomsnittet her er 2,8%. Bydel Østensjø vurderes ut fra dette å være en gjennomsnittlig bydel.

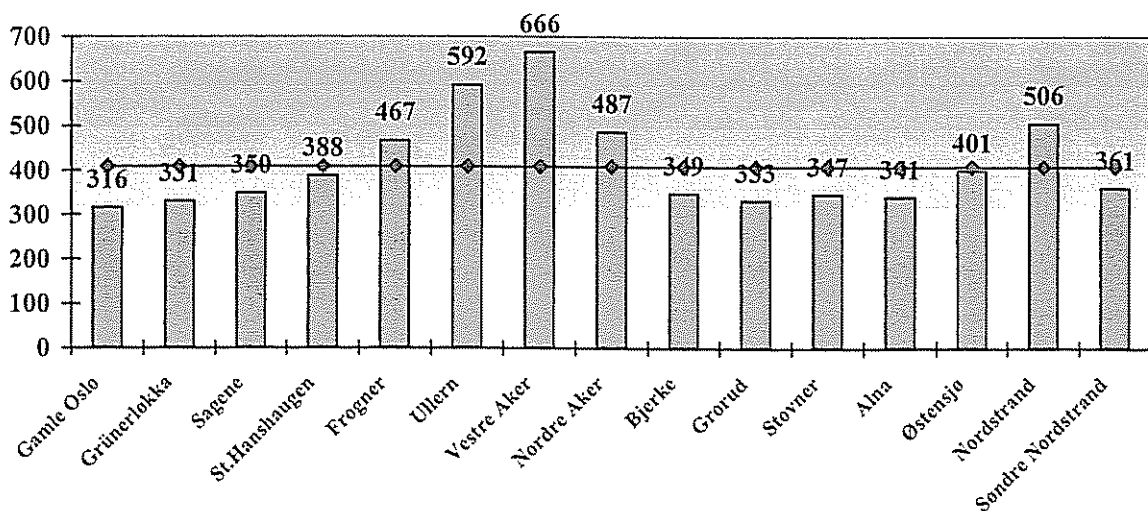
Andel av befolkningen berørt av sosialhjelp i 2007

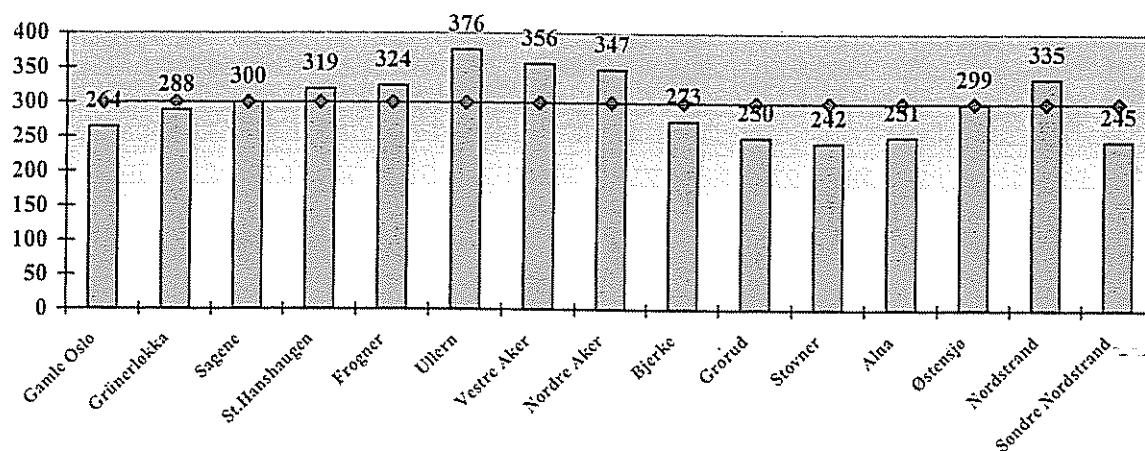
Andel barn med undersøkelsessak eller tiltak i 2007 i fht. innbyggere 0-17 år

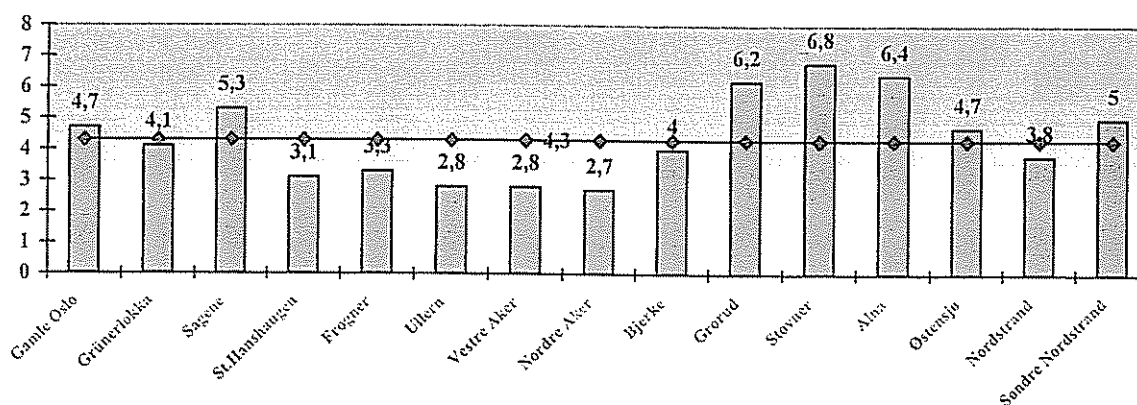
Gj.snitt brutto inntekt i 2006 for menn 30-49 år bosatt i Oslo pr 01.01.2008 (i 1000 kr)

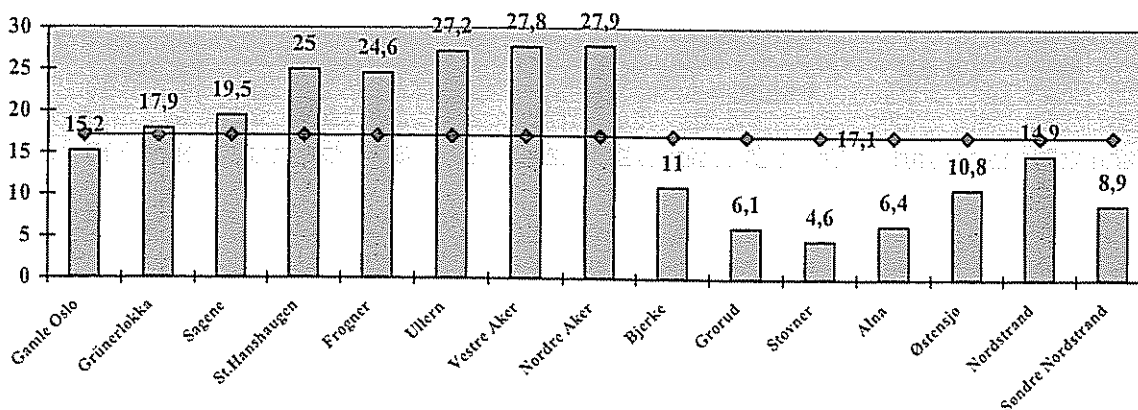
Gj.snitt brutto inntekt i 2006 for kvinner 30-49 år bosatt i Oslo pr 01.01.2008 (i 1000 kr)

Andel av befolkningen 30-66 år som mottar uførepensjon pr 01.01.2008

Andel personer 30-66 år med høyere universitetsutdanning pr 01.10.2006 bosatt i Oslo pr 01.01.2008

Kilde: Utviklings- og kompetanseetaten

2.2 Beskrivelse av rusmiddelsituasjonen

Når det gjelder rusituasjonen i bydelen vil en anta at bydelen har en lignende utvikling som Oslo generelt. Det er gjort få spesifikke undersøkelser for bydelen siden Ung i Oslo i 1998/2000. Bydelene Bøler, Manglerud og Østensjø var den gang gjennomsnittsbydeler i forhold til ungdoms bruk av rusmidler. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) har imidlertid foretatt en nyere undersøkelse. I NOVA-undersøkelsen "Ung i Oslo" som ble foretatt i 2006 og 1996 for 9. og 10. klasse og første året på videregående trinn sammenlignes snittverdier på ulike områder fra 2006 med 1996. Undersøkelsen viser blant annet at andelen som har drukket seg tydelig beruset har sunket fra 1996 til 2006. Det samme gjelder antall unge som har brukt hasj eller marihuana og andre narkotiske stoffer. I rapporten fra 2006 deles Oslo opp i fire områder; Oslo Vest, Indre Øst, Etablert Østkant og Ytre Østkant. Bydel Østensjø plasseres i Etablert Østkant sammen med Nordstrand. Når det gjelder andelen unge som har drukket seg tydelig beruset, ligger Etablert Østkant litt over Oslo-gjennomsnittet. I alle områdene av byen med unntak av Indre Øst er det tilbakegang i andelen som har drukket seg tydelig beruset siste år. Andelen som har brukt hasj eller marihuana i Etablert Østkant var 13,6 % i 1996 mot 8,1% i 2006 ifølge undersøkelsen. Bruk av hasj og marihuana ligger ikke langt fra Oslosnittet som var 9,6 i 2006. Det samme gjelder for bruk av andre narkotiske stoffer. Ifølge undersøkelsen er tendensen tydelig i retning av at de unge bruker mindre narkotiske stoffer i Oslo Vest, Etablert Østkant og Ytre Øst fra 1996 til 2006.

Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) foretok en undersøkelse blant ungdomsskolelever i gamle Bydel Østensjø i 2002. De fant at en betydelig andel av ungdom hadde erfaring med bruk av rusmidler, og at alkohol var det dominerende rusmiddel. Det var da en særlig høy andel av bydelens 13-åringer som hadde prøvd alkohol og som hadde vært beruset, sammenlignet med andre undersøkelser. Andelen unge som hadde prøvd narkotiske stoffer var litt lavere i gamle Bydel Østensjø enn det man fant i andre undersøkelser, men 13-åringene var også her et unntak.

Manglerud politistasjon har nylig gjennomført en undersøkelse på ungdomsskolene (9. og 10. trinn) i Manglerud krets knyttet til ungdom og deres forhold til narkotika. 468 ungdommer besvarte undersøkelsen. 34% sier de noen gang har sett jevnaldrende bruke narkotika og 25% kjenner noen som bruker narkotika flere ganger i måneden. 18% har en eller flere ganger blitt tilbudt narkotika fra jevnaldrende og 3% har en eller flere ganger prøvd narkotika. 1 % har prøvd cannabis kun 1 gang. 2% sier de har forsøkt flere ganger og vil bruke cannabis igjen dette skoleåret. Disse andelenene når det gjelder bruk av cannabis har vært de samme de siste tre år ifølge politiet.

Politiet ser at bruk av narkotika øker med alderen på ungdommen. Når elevene begynner på videregående skole er andelen som forsøker å røyke cannabis en del høyere, samt at de utforsker flere typer stoffer f.eks er kokain et aktuelt stoff i tillegg til at methamfetamin, amfetamin og piller brukes. Politiet tror at andelen som prøver/bruker disse stoffene er betydelig mindre enn den var i perioden 2000 – 2003 hvor andelen var oppe i 6% blant ungdom over 15 år. Nå ser det ut til at denne andelen ligger rundt 2-3%.

Ifølge Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) rapport nr 8/2007 har det gjennomsnittlige beregnede årlige alkoholkonsumet blant unge voksne (21-30 år) på landsbasis økt fra 4,5 liter i 1998 til 5,3 liter ren alkohol i 2006. Unge voksne i Oslo drikker i

gjennomsnitt over en liter ren alkohol mer enn gjennomsnittet for landet som helhet. Menn i alderen 21-30 år drikker omtrent dobbelt så mye som kvinner i samme alder. Alkoholforbruket synker med økende alder (21-30 år), men stiger med økende inntekt. Gjennomsnittlig debutalder når det gjelder alkohol er ca 15 år på landsbasis og i Oslo.

Ovennevnte Sirusrapport viser at andelene i aldersgruppa 21-30 år som har brukt cannabis noen gang har økt i perioden 1998 – 2006 både i landet som helhet og i Oslo. På landsbasis var det i 1998 22 prosent som oppgav at de noen gang hadde brukt cannabis. De tilsvarende andelene i 2002 og 2006 var henholdsvis 30 prosent og 34 prosent. I Osloutvalget oppgav 35 prosent i 1998 at de noen gang hadde brukt cannabis. Den tilsvarende andelen var i 2002 41 prosent og i 2006 47 prosent. I rapporten rapporterer flere menn enn kvinner å ha brukt cannabis og det ble også rapportert om økt tilgjengelighet av stoffet. Ifølge rapporten ser det ut til at de som oppga å ha brukt cannabis i større eller mindre grad enn andre har lav inntekt, og ikke er i jobb eller studiesituasjon. Andelen på landsbasis som oppgav å ha brukt amfetamin økte fra fem prosent i 1998 til ti prosent i 2006, mens andelen som oppgav å ha brukt kokain økte fra tre prosent i 1998 til ni prosent i 2006. For Osloutvalgte var det i 1998 ti prosent som oppgav å ha brukt amfetamin. I 2006 var denne andelen steget til 13 prosent. Andelen i Oslo som oppgav å ha brukt kokain økte fra syv prosent i 1998 til 14 prosent i 2006. Størst økning i bruk av kokain har funnet sted blant unge menn i Oslo.

De eldre drikker stadig mer alkohol ifølge SIRUS. I 1985 drakk menn over 60 år 1,95 liter ren alkohol i året. 20 år senere drikker de 2,63 liter årlig. Eldre kvinners konsum har økt fra 0,75 liter til 1,16 liter ren alkohol i den samme perioden.

Tall fra Kripos viser at 200 personer i Norge døde som følge av narkotikabruk i 2007 herunder 65 døde i Oslo.

2.3 Bydelens egne registreringer

Barneverntjenesten i Bydel Østensjø kartla i september 2006 klienter hvor rusbruk var en vesentlig del av problemet. Kartleggingen viste at hovedproblemet for 20 ungdommer var rusbruk. Av disse bodde 8 hjemme og 12 i institusjon. I 34 saker var den gang foreldres rusbruk et problem. Barneverntjenesten har på nytt kartlagt omfanget av rusproblemer hos barn og unge, og hos deres foreldre/omsorgspersoner. Kartleggingen viste per 01.05.2009 at 28 ungdommer har problemer knyttet til rus. For 9 av disse rus som ungdommenes hovedutfordring. 19 ungdommer har andre hovedutfordringer, men anses i tillegg å ha problemer knyttet til rus. Kartleggingen viste videre at 80 barn og unge har foreldre som har rusproblemer. For 45 barn og unge er rus hos foreldre hovedproblemet. Rusproblemer opptrer gjerne sammen med andre problemer, slik som psykiske lidelser, skolevegring, kriminalitet, økonomiske problemer og vold. Sett opp mot kartleggingen fra september 2006, synes det å være en økning når det gjelder rusproblemer hos både ungdom og særlig hos deres foreldre.

I perioden 2007 – 2009 har Østensjø sosialtjeneste, Tiltakssenteret mottatt 122 nye bestillinger hvor rus er hovedproblematikken. Ifølge Østensjø sosialtjeneste var det pr. 31.08.2009 totalt 50 personer som bodde eller var innlagt i Rusmidlestatens rehabiliterings- og omsorgssenter.

Sosialtjenesten har per 31.08.2009 registrert 14 personer innlagt i statlig behandlingsinstitusjon. Det finnes ikke nøyaktig tall for antall i behandlingsinstitusjoner da

også allmennlegene i tillegg til sosialtjenesten kan henvise til denne typen behandling. Per 01.06.2009 var 89 personer under legemiddelassistert rehabilitering (LAR) i bydelen.

Prosjektet "JA-du kan!" har kartlagt alle unge i sosialtjenesten i alderen 18-24 år. Kartleggingen har foregått i perioden februar – mai 2009. Totalt har 78 i aldersgruppen blitt kartlagt. For 1 av 4 er det ikke kartlagt noen spesiell problematikk utenom behov for økonomisk bistand. I kartleggingen kommer det frem at 1 av 3 har psykiske problemer, noen færre har rusproblemer. 1 av 8 (10 personer) har både rus- og psykiske problemer.

2.4 Omfang av salgs- og skjenkebevillinger

I henhold til alkohollovens § 1-7a kan kommunen ved vurdering av om bevilling bør gis, blant annet legge vekt på antall salgs- og skjenkesteder, stedets karakter, beliggenhet, målgruppe, trafikk- og ordensmessige forhold, næringspolitiske hensyn og hensynet til lokalmiljøet for øvrig.

I Oslo kommune kan bydelene komme med uttalelse i forbindelse med søknad om salgs- og skjenkebevillinger, men det er Næringsetaten som foretar endelig behandling av søknaden. Bydel Østensjø har 24 butikker med ølutsalg og 9 skjenkesteder.

Bystyret har 22.04.2009 vedtatt en prøveordning med å gi fem bydeler myndighet til å fastsette åpningstider i egen bydel. Dette gjelder for bydelene Ullern, Frogner, Grunerløkka, Alna og Søndre Nordstrand. Dette forsøket skal evalueres etter to år.

Totalt har det i Oslo vært en liten økning i omsetningen fra 2004 til 2006 når det gjelder skjenking av øl og vin, men en liten nedgang i skjenking av brennevin. Når det gjelder salg av øl fra butikk har det vært en liten økning fra 2004 til 2006. Antall skjenkebevillinger har økt med 7,6% fra 2003 til 2006 i Oslo kommune.

2.5 Vurdering av rusmiddelsituasjonen og fokusområder fremover

Med bakgrunn i beskrivelsen over er det ingen alarmerende negativ utvikling. Under revideringen av planen har man sett at det er viktig for bydelen å ha særlig fokus på utvikling av samarbeid mellom tjenestene i planperioden. Innsatsen skal avspeiles i følgende fokusområder:

- Tidlig intervensjon
- Sviktzone
- Samtidighet

Under planens kapittel 4 vil konkrete tiltak for disse fokusområdene beskrives.

3 Målsetninger

3.1 Sentrale målsetninger

Regjeringen har utarbeidet en opptrappingsplan for rusfeltet. Regjeringens politikk på rusfeltet har som overordnet mål ”å redusere de negative konsekvensene som rusmiddelbruk har for enkeltpersoner og for samfunnet”.

Det overordnede mål deles opp i fem hovedmål:

- Mål 1: Tydelig folkehelseperspektiv
- Mål 2: Bedre kvalitet og økt kompetanse.
- Mål 3: Mer tilgjengelige tjenester og økt sosial inkludering.
- Mål 4: Forpliktende samhandling.
- Mål 5: Økt brukerinnflytelse og bedre ivaretagelse av barn og pårørende.

Ifølge veiledende mål for kommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan utgitt av Sosial- og helsedepartementet er tverrfaglig og tverretatlig samarbeid en forutsetning for å løse problemer knyttet til bruk av rusmidler.

I kommuneplanen 2008 – 2025 for Oslo kommune er et av de 5 generelle overordnede mål at Oslo kommune skal tilby brukertilpassede tjenester av høy kvalitet.

I følge alkoholpolitisk handlingsplan for Oslo kommune har Byrådet som mål at Oslo skal ha et variert og trygt uteliv med mange kvaliteter. Oslo kommunes mål for alkoholpolitikken kan konkretiseres i følgende delmål:

- Delmål 1: Sørge for at byen fremstår som en trivelig og trygg hovedstad.
- Delmål 2: Fremme seriøs drift av serverings- og skjenkesteder.
- Delmål 3: Hindre salg og skjenking til mindreårige.
- Delmål 4: Sikre alkoholfrie områder.

3.2 Lokale planer

Strategisk plan for Bydel Østensjø har som satsningsområde 2 en ”trygg og inkluderende bydel”. Her fremgår det at forebygging skal vektlegges både når det gjelder barn, unge og eldre. Innbyggere med sammensatte behov skal være sikret samordnet innsats, samt at bydelen skal ha et tjenestetilbud basert på brukermedvirkning. Strategisk plan er nå under revisjon.

Bydelens visjon er ”Bydel Østensjø – et godt sted å bo, hele livet!”

I handlingsplan psykisk helse 2009-2010 for Bydel Østensjø er et av målene at bydelen har et differensiert boligtilbud til personer med psykiske lidelser herunder for personer med dobbeltdiagnose rus og psykisk lidelse. Planen har også et mål som omhandler at hjemmeboende personer med psykiske lidelser unngår innleggelse og reinnleggelse i spesialisthelsetjenesten. Et tiltak i denne sammenheng er at psykisk helsearbeidere og sosialkonsulenter viderefører arbeidet med tett individuell oppfølging av personer med psykiske lidelser og med dobbeltdiagnose rus og psykisk lidelse.

Bydel Østensjø har vedtatt boligsosial handlingsplan for perioden 2009 – 2012. Med utgangspunkt i en omfattende boligkartlegging har en kommet fram til 5 hovedutfordringer:

1. Fremskaffe flere og mer egnede boliger til bydelens vanskeligstilte.
2. Gjøre flere vanskeligstilte i stand til å beholde boligen sin.
3. Bedre tilgjengelighet til og i boligene i bydelen.
4. Utvikle positive bomiljøer i dialog med beboerne.
5. Styrke boligbistandsarbeidet i bydelen.

SaLTo handlingsplan 2009 – 2012 for Bydel Østensjø har tiltak knyttet til følgende innsatsområder:

1. Sikre trygge skoler.
2. Tett og målrettet oppfølging av unge lovbrytere.
3. Forebygging og beredskap i forhold til konflikter og vold.
4. Forebygging i sentrum og mot utvalgte målgrupper og arenaer.
5. Utvikle gode modeller for arbeidet ovenfor målgruppe 18-23.
6. Informasjon, kunnskapsutvikling og kunnskapsoverføring.

Det er under utarbeidelse en handlingsplan for særlig innsats for utsatte barn og unge. Med utsatte barn og unge menes her barn og unge i en vanskelig livssituasjon med rusavhengige foreldre, psykisk syke foreldre, barn som lever med vold i familien eller som utsettes for tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse. Planen vil vektlegge rutiner som sikrer samhandling og koordinert innsats der det er behov for det.

3.3 Hovedmål i ruspolitisk handlingsplan

Hovedmålene er inndelt slik at de reflekterer de ulike nivåene i forebyggingsbegrepet og sikrer med det tiltak på alle nivåer.

1. Bydelen skal sikre økt brukermedvirkning.
2. Bydelen skal iverksette forebyggende tiltak for å hindre skadelig bruk av rusmidler, med særlig fokus på barn og unge.
3. Bydelen skal iverksette målrettede tiltak rettet mot risikoutsatte grupper med særlig fokus på barn og unge. Tidlig intervensjon er en målsetning.
4. Bydelen skal iverksette målrettede tiltak rettet mot behandling, rehabilitering, omsorg og livskvalitet i samarbeid med øvrige tiltaksapparat.
5. Bydelen skal ha et helhetlig, forpliktende og sammenhengende tilbud til personer med rusmiddelrelaterte problemer og deres pårørende.

4. Tiltak

4.1 Hovedmål 1

BYDELEN SKAL SIKRE ØKT BRUKERMEDVIRKNING.

4.1.1

Tiltak: *Alle klienter innlagt i behandlingsinstitusjon samt klienter under legemiddelassistert rehabilitering får tilbud om individuell plan (IP) i henhold til forskrift om individuell plan av 23.12.2004.*

Målgruppe: Klienter innlagt i behandlingsinstitusjon og klienter i legemiddelassistert rehabilitering som ønsker individuell plan.

Beskrivelse av tiltak: Sosialtjenesten bidrar til at alle klienter innlagt i behandlingsinstitusjon og i legemiddelassistert rehabilitering får tilbud om utarbeidelse av en individuell plan. Tiltaket gjennomføres i samarbeid med aktuelle samarbeidsinstanser for den enkelte.

Målsetning: Koordinert og samordnet hjelpetilbud, brukermedvirkning.

Metode: Arbeid med individuell plan i henhold til forskrift.

Tidsperspektiv: Forløpende og senest innen utgangen av planperioden.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Sosialkonsulenter ved tiltakssenteret.

Kompetanseheving: Opplæring i bruk av individuell plan.

Evaluerings: Årlig gjennomgang.

4.2 Hovedmål 2

BYDELEN SKAL IVERKSETTE FOREBYGGENDE TILTAK FOR Å HINDRE SKADELIG BRUK AV RUSMIDLER, MED SÆRLIG FOKUS PÅ BARN OG UNGE.

4.2.1

Tiltak: *Utekontakten deltar på foreldremøter etter forespørsel fra skolene i bydelen eller foreldrenes arbeidsutvalg (FAU). Tema rus/kriminalitet og andre ungdomsrelaterte hendelser i nærmiljøet.*

Målgruppe: Foreldre og foresatte til barn i ungdomsskolen.

Beskrivelse av tiltak: Politiet, utekontakten og helsetjenester barn og unge deltar på skolens foreldremøter med informasjon, råd og veiledning. Fokus vil være på utsettelse av debutalder for utprøving av rusmidler og da særlig alkohol samt på konsekvenser av rusbruk og informasjon om situasjonen lokalt. I noen tilfeller inngår dette som en del av undervisningsopplegget "Ung og Rus" på 8. trinn.

Målsetning: Bevisstgjøring av foreldregruppen og utsettelse av debutalder.

Metode: Foredrag med dialog og spørsmål underveis i programmet.

Tidsperspektiv: Årlig. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder for utekontakten i dialog med skolene, FAU, politiet og helsetjenester barn og unge.

Kompetanseheving: Styrke kunnskapen om de ulike rusmidlene, nye trender, utviklingstrekk og hvordan kommunisere med ungdom i en vanskelig situasjon.

Evaluerings: Fortløpende etter foreldremøtene. Innspill bearbejdes i samarbeid med politiet og helsetjenester barn og unge.

4.2.2

Tiltak: *Bedre rutinebeskrivelse for saksbehandler på vurderingsbesøk.*

Målgruppe: Saksbehandlere, bestiller 0-17 år.

Beskrivelse av tiltak: Utarbeide et nytt og eget punkt i "Saksbehandlers vurderingsskjema vedrørende søknad om avlastning, støttekontakt og omsorgslønn" som sikrer at oppmerksomhet rettes mot mulig rusproblematikk, og at eventuell rusproblematikk meldes videre.

Målsetning: Avdekke mulig rusproblematikk hos foreldre og melde dette videre til rette instans (bekymringsmelding til barnevernet).

Metode: Endre saksbehandlers vurderingsskjema.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Avdelingssjef barn og kultur.

Kompetanseheving: Saksbehandlere må få kunnskap om hvordan rusavhengighet kan arte seg i familier med barn med nedsatt funksjonsevne og / eller psykiske vansker.

Evaluerings: Årlig per januar.

4.2.3

Tiltak: *Lage oversikt over alle tiltak i Bydel Østensjø rettet mot unge.*

Målgruppe: Aktuelle ansatte og brukere i bydelen.

Beskrivelse av tiltak: NAV- sosial skal utarbeide en oppdatert oversikt over alle tiltak for unge i Bydel Østensjø.

Målsetning: Sikre en oppdatert og fullstendig oversikt til bruk for ansatte som arbeider med unge i bydelen samt som informasjon til aktuelle brukere eller pårørende.

Metode: Innsamling av opplysninger. Oversikten legges på bydelens internettside.

Tidsperspektiv: Innen 01.03.2010.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: NAV-leder.

Evaluerings: Årlig per januar.

4.2.4

Tiltak: *Oppsøkende virksomhet i bydelen dag og kveld.*

Målgruppe: Barn og unge i alderen 10-23 år.

Beskrivelse av tiltak: Utekontakten oppsøker steder hvor bydelens unge til enhver tid oppholder seg – på skolene dagtid og ute på aktuelle treffsteder kveldstid. Dette for å få en oversikt over hva som rører seg i miljøene og for å bygge gode relasjoner til aktuelle unge. Dette danner grunnlag for å iverksette tiltak på et tidlig tidspunkt både generelt og på individnivå.

Målsetning: Få et godt bilde av rusituasjonen i bydelen for å kunne sikre tidlig intervensjon.

Metode: Oppsøkende virksomhet.

Tidsperspektiv: Årlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder utekontakten.

Evaluerings: Årlig per januar.

4.2.5

Tiltak: *Arbeidstrening for ungdom i alderen 16-25 år som har falt ut av skole eller arbeid.*

Målgruppe: Ungdom i alderen 16-25 år.

Beskrivelse av tiltak: Arbeidstreningen fanger opp og gir tilbud til ungdom som ikke har et ordinært dagtilbud som skole eller jobb. Tiltaket skal bidra til normalisering av døgnrytme, reduksjon av rusbruken samt forberede ungdom som har vært ute av jobb eller skole til en tilbakeføring til dette. Arbeidstreningen driftes av en arbeidsleder, en sosialarbeider og de av utekontaktene som har en relasjon til den aktuelle ungdommen. Opptil 8 ungdom kan

sysselsettes i dette heldagstiltaket. Arbeidstreningen har en egen base og utfører oppgaver for bydelen. I tillegg drifter tiltaket bydelspatroljen.

Målsetning: Tilbakeføring til skole eller jobb samt redusere rusbruk.

Metode: Arbeidstrening i faste rammer med tett oppfølging både i gruppe og enkeltvis.

Deltakerne har individuelle planer.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder utekontakten.

Evaluerings: Årlig per januar.

4.2.6

Tiltak: *Rusvaner tas opp med alle gravide i svangerskapskontrollene av jordmor.*

Målgruppe: Gravide som benytter jordmor på helsestasjonen.

Beskrivelse av tiltak: Ved første kontroll (uke 8-12): Ta opp levevaner knyttet til tobakk, alkohol og ev. andre rusmidler. Informere om røykeavvenningskurs for kvinner som røyker eller nylig har sluttet å røyke. Eventuelt oppfølgingssamtaler ved behov. Gravide rusavhengige henvises til sosialtjenesten og eller spesialist/fødepoliklinikk

Målsetning: Bevisstgjøre mor i forhold til skadevirkninger for barnet ved bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler i svangerskapet. Bidra til at rusavhengige gravide får oppfølging fra spesialist.

Metode: Samtale.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder helsetjenester barn og unge.

Behov for kompetanseutvikling: Styrke kompetanse på samtaleteknikk og motivasjonssamtaler.

Evaluerings: Årlig.

4.2.7

Tiltak: *Bruk av rusmidler tas opp på faste konsultasjonstidspunkter av helsesøster og/eller lege.*

Målgruppe: Småbarnsforeldre med barn 0-5 år

Beskrivelse av tiltak: I henhold til anbefalt helsestasjonsprogram tas bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler opp på følgende konsultasjoner: Hjemmebesøket, 6 ukers, 1-års og 4- års konsultasjonen. Etterspørre foreldrenes holdninger og tanker vedrørende røykfritt innemiljø og bruk av rusmidler samt hvordan foreldres rusbruk påvirker barna.

Målsetning: Bevisstgjøre foreldre med hensyn til holdninger vedrørende røyk, alkohol og andre rusmidler. Tilby råd og veiledning samt henviser avhengige videre i hjelpeapparatet.

Metode: Samtale.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder helsetjenester for unge.

Behov for kompetanseutvikling: Styrke kompetanse på samtaleteknikk og motivasjonssamtaler.

Evaluerings: Prosedyre gjennomgås 2. hvert år.

4.2.8

Tiltak: *Tematreff om skadelig rusbruk i åpen barnehage tilknyttet familiesenteret i samarbeid med helsestasjonen.*

Målgruppe: Foreldre med barn 0-1,5 år.

Beskrivelse av tiltak: Det arrangeres tematreff der rusbruk blir eget tema og diskutert.
Målsetning: Småbarnsforeldre reflekterer og blir bevisstgjort hvordan tobakk og rus påvirker barna deres.
Metode: Gruppetreff.
Tidsperspektiv: Fra vår/høst 2010.
Kostnad: Innen ordinær drift.
Ansvarlig: Leder helsetjenester barn og unge.
Behov for kompetanseutvikling: Styrke kompetanse på samtaleteknikk knyttet til rus.
Evaluerings: Årlig.

4.2.9

Tiltak: *Tobakk og rus tas opp i grupper på 5. trinn ledet av helsesøster.*
Målgruppe: Elever på 5. trinn.
Beskrivelse av tiltak: I henhold til program for skolehelsetjenesten gis gruppetilbud som omhandler temaer som blant annet pubertetsutvikling, psykisk helse og skadelig rusbruk.
Målsetning: Elever i barneskolen gis informasjon om skadelig rusbruk og får mulighet til å skape gode holdninger.
Metode: Gruppesamtale.
Tidsperspektiv: Kontinuerlig.
Kostnad: Innenfor ordinær drift.
Ansvarlig: Leder helsetjenester barn og unge.
Behov for kompetanseutvikling: Erfaringsutveksling i gruppe eventuelt samtaleverktøy knyttet spesifikt til rus.
Evaluerings: Prosedyre gjennomgås 2. hvert år.

4.2.10

Tiltak: *Kartlegging ved hjelp av helseskjema og gruppesamtaler.*
Målgruppe: Elever på 8. trinn.
Beskrivelse av tiltak: Alle på 8. trinn får utdelt helseskjema der de skal svare på ulike spørsmål om blant annet tobakk, snus, alkohol og narkotika. Alle 8. klassinger blir deretter innkalt i grupper til helsesøster, hvor blant annet rus er tema. Elever som avkrysser for bruk av rusmidler får i tillegg tilbud om individuell samtale med helsesøster.
Målsetning: Rusbruk i 8. klasse kartlegges og det gis differensierte samtaletilbud.
Metode: Spørreskjema, samtaletilbud individuelt og i gruppe.
Tidsperspektiv: Kontinuerlig.
Kostnad: Innenfor ordinær drift.
Ansvarlig: Leder helsetjenester barn og unge.
Behov for kompetanseutvikling: Erfaringsutveksling i gruppe, eventuelt samtaleverktøy knyttet spesifikt til rus.
Evaluerings: Prosedyre gjennomgås 2. hvert år.

4.2.11

Tiltak: *Ruseinformasjon vedrørende rus og skadevirkninger.*
Målgruppe: Avgangselever videregående skole.
Beskrivelse av tiltak: Alle avgangselever i videregående skole får informasjon av helsesøster vedrørende rus og skadevirkninger med fokus på holdninger til eget rusbruk.
Målsetning: Elever i avgangsklassene er informert om rusmidlers skadevirkninger, og har fått noen spørsmål til refleksjon vedrørende egen rusbruk.
Metode: Undervisning, samtale.
Tidsperspektiv: Årlig.

Kostnad: Innen ordinær drift.

Ansvarlig: Leder helsetjenester barn og unge.

Behov for kompetanseutvikling: Utveksling av erfaringer i gruppe.

Evaluering: Årlig per juni.

4.2.12

Tiltak: *Kurs rus og ungdom.*

Målgruppe: Fritidsklubbledere og klubbledere ungdom.

Beskrivelse av tiltak: Kurs/utvekslingsseminar for ledere hvor hovedtema er forebyggende tiltak og metoder innenfor rusfeltet.

Målsetning: Øke kompetansen for leder i klubbsektoren i forebyggende rusarbeid.

Metode: Ekstern opplæring.

Tidsperspektiv: Innen 31.12.2010.

Kostnad: ca. kr. 10.000.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Behov for kompetanseutvikling: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluering: Innen 31.01.2011.

4.2.13

Tiltak: *Temakveld.*

Målgruppe: Ansatte på fritidsklubbene (deltid).

Beskrivelse av tiltak: Temadag for ansatte hvor hovedtema er fakta om ungdom og rus samt samtaleteknikk i hvordan snakke med ungdom om rus.

Målsetning: Øke kompetansen og bevisstheten til ansatte om rus.

Metode: Temakveld.

Tidsperspektiv: En temakveld per klubbår.

Kostnad: Kr. 4000 per år.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Behov for kompetanseutvikling: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluering: Årlig.

4.2.14

Tiltak: *Sene lørdagsarrangementer.*

Målgruppe: Ungdom 13 -18 år.

Beskrivelse av tiltak: Attraktive arrangementer i helgen på de lokale ungdomsklubber.

Målsetning: Hindre ungdom i å dra ned til sentrum, samt utsette alkoholdebut og alkoholbruk.

Metode: Se beskrivelse av tiltak

Tidsperspektiv: Gjennom hele året. Igangsatt.

Kostnad: Midler fra byrådsavdelingen.

Ansvarlig: Fritidsledere

Evaluering: Arrangementene blir evaluert kontinuerlig og egen rapport sendes byrådsavdelingen i desember hvert år.

4.2.15

Tiltak: *Attraktive aktiviteter på ungdomsklubben.*

Målgruppe: Ungdom 13 -18 år.

Beskrivelse av tiltak: Gjennomføre aktiviteter for ungdom 13-18 år.

Målsetning: Gi ungdom alternative aktiviteter spesielt fredagskvelder som gjør at de velger et rusfritt alternativ.

Metode: Bruke klubbråd, ungdomsråd og brukermedvirkning for å sikre at tilbudene tilpasses ungdommenes behov og ønsker.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig gjennom hele året.

Kostnad: Innenfor ordinær drift samt søke om eksterne midler.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Evaluerings: Kontinuerlig.

4.2.16

Tiltak: *Idrett og utfordring.*

Målgruppe: Ungdom 13 – 16 år.

Beskrivelse av tiltak: 3 idrett -og utfordringsgrupper som møtes en ettermiddag/kveld i uken.

Målsetning: Oppnå positiv kontakt ungdom-voksne, bevisstgjøre ungdommen på konsekvenser, egne valg, empati, holdninger, ønsker og muligheter. Skape positiv endring for den enkelte i skole, arbeid og fritid. Oppnå mestring og utnytte gruppedynamikken.

Metode: Aktivitetsgruppe.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig – følger skoleåret.

Kostnad: Bydelens egne midler finansierer lønn og midler fra Oslo idrettskrets finansierer aktiviteter.

Ansvarlig: Fritidsleder Skullerud.

Evaluerings: Årlig gjennom rapport til Oslo idrettskrets.

4.2.17

Tiltak: *Barnehagene skal gi informasjon til foresatte om barnehagens prosedyrer til henting av barn av foresatte i ruset tilstand. Barnehagene skal utarbeide felles prosedyrer angående henting av barn av foresatte i ruset tilstand.*

Målgruppe: Barn og foreldre.

Beskrivelse av tiltak: Den enkelte barnehage utarbeider en prosedyre på hvordan foresatte informeres om barnehagens reaksjon på henting av barn av voksne i ruset tilstand. Dette for at foresatte skal ha fått informasjon ved barnehageoppstart om hvordan barnehagen forholder seg til dette. Barnehagene skal ha en felles prosedyre på hvordan man forholder seg til foresatte i ruset tilstand.

Målsetning: Gi klare retningslinjer til de foresatte, samt trygge de ansatte.

Metode: Utarbeidelse av skriftlig informasjon og prosedyrer.

Tidsperspektiv: 31.12.2009.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Seksjonsleder for barnehager.

Evaluerings: Per 31.03.2010.

4.2.18

Tiltak: *Samarbeidsmøte med næringsdrivende, Bydel Østensjø og Samfor (samarbeidsorgan mellom Næringsetaten, Rusmiddelstatens kompetansesenter, Utdanningssetaten, Oslo politidistrikt, "Av og til" og SaLTo rettet mot salg over disk) vedrørende ungdommers tilgang på alkohol i Bydel Østensjø.*

Målgruppe: Ungdom under 18 år.

Beskrivelse av tiltak: Det utarbeides en plan som kan bidra til å begrense salg av alkohol til ungdom under 18 år. Planen utarbeides i dialog med næringsdrivende i bydelen som retter seg mot salg av alkohol over disk.

Målsetning: Stanse salg og langing av alkohol til ungdom under 18 år.

Metode: Beskrivelse av effektive skjenke-og salgstiltak rettet mot ungdom under 18 år i andre kommuner i samarbeid med Samfor. Metode for samarbeidsmøte kan være en dialogkonferanse.

Tidsperspektiv: Samarbeidsmøtet holdes innen desember 2010.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder bydelsutvalget og Bydelsdirektør.

Kompetanseheving: Økt kunnskap om ungdoms tilgang på alkohol i Bydel Østensjø.

Evaluerings: Evaluering innen 31.01.2011.

4.2.19

Tiltak: *Representasjon i bydelen gjøres alkoholfri.*

Målgruppe: Politiske utvalg, komiteer og råd.

Beskrivelse av tiltak: All representasjon i politiske utvalg, komiteer og råd gjøres alkoholfri.

Målsetning: Sikre at alle politiske møter er alkoholfrie soner.

Tidsperspektiv: Fra og med 01.01.2010.

Kostnad: Ingen kostnad forbundet med tiltaket.

Ansvarlig: Leder Bydelsutvalget.

Evaluerings: Våren 2013.

4.3 Hovedmål 3

BYDELEN SKAL IVERKSETTE MÅLRETTEDE TILTAK RETTET MOT RISIKOUTSATTE GRUPPER MED SÆRLIG FOKUS PÅ BARN OG UNGE. TIDLIG INTERVENSJON ER EN MÅLSETNING.

4.3.1

Tiltak: *Prosjekt "JA – du kan!"*

Målgruppe: Risikoutsatte barn og unge i alderen 12-24 år.

Beskrivelse av tiltak: Tiltak for å forebygge og redusere rusmiddelproblemer blant risikoutsatte barn og unge. Matriseorganisert med forankring i barneverntjenesten, utekontakten, NAV Østensjø, Skullerud aktivitetshus og tiltakssenteret. Helsetjenester barn og unge er representert i prosjektgruppen.

Målsetning: Forebygge og redusere rusmiddelproblemer blant risikoutsatte barn og unge.

Fokus på tidlig identifisering og intervensjon, sviktproblematikk, samarbeid, samhandling og økt kunnskap og kompetanse om feltet.

Metode: Tett individuell oppfølging med fokus på familie, nettverk, helse, behandling, skole, arbeid, bolig, fritid og økonomi. Relasjonsbygging, kartlegging, skriftlige planer og ansvarsgrupper vil være viktige verktøy i arbeidet.

Tidsperspektiv: 3-årig prosjekt i perioden 01.01.2009 – 31.12.2011. Igangsatt.

Kostnad: 5 stillinger finansiert via statlige midler fra Helsedirektoratet og NAV drift og utvikling.

Ansvarlig: Avdelingssjef velferd og fritid.

Evaluerings: Årlig.

4.3.2

Tiltak: *Rustesting med urinprøver etter godkjent prosedyre.*

Målgruppe: Ungdom 13-18 år bosatt i bydelen, som har et rusproblem.

Beskrivelse av tiltak: Helsestasjon for ungdom kan rusteste ungdom ved hjelp av urinprøver etter ungdommens eget ønske eller om de blir henvist fra andre instanser. Det er en forutsetning at rustestene er frivillige, ikke knyttet til sanksjoner og at det gis informert

samtykke om gjennomføring. Det må være utarbeidet kontrakt, underskrevet samtykkeskjema og gjort avtale om oppfølgingssamtaler. For 1. halvår 2009 er det gjennomført 40-50 rustester, hvor flere av disse er for samme ungdom.

Målsetning: Gi et forsvarlig tilbud om rustesting for å bidra til at ungdom med et rusproblem får hjelp og oppfølging av en eller flere tverrfaglige instanser.

Metode: Frivillig rustesting etter godkjent prosedyre.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig. Ny prosedyre er under slutføring.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder helsetjenester barn og unge.

Behov for kompetanseutvikling: Veiledning for drøfting av etiske dilemma og ansvarsfordeling mellom ulike tverrfaglige samarbeidspartnere.

Evaluerings: Årlig.

4.3.3

Tiltak: *Individuelt samtaletilbud.*

Målgruppe: Barn og unge 13-21 år.

Beskrivelse av tiltak: Elever/ungdom med antatt rusproblematikk får et individuelt samtaletilbud hos helsesøster i skolehelsetjenesten eller ved Helsestasjon for ungdom. Ved behov for tverrfaglig oppfølging bidrar helsesøster med å etablere et samarbeid med andre instanser, eksempelvis "Ja, du kan."

Målsetning: Et samtaletilbud for å avdekke og hjelpe barn/unge som har et rusproblem selv eller i familien. Det er viktig å henvise og dra inn tverrfaglig kompetanse i videre oppfølging.

Metode: Samtaler.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder helsetjenester barn og unge.

Behov for kompetanseutvikling: Samtaleverktøy i forhold til rusbruk.

Evaluerings: Fortløpende.

4.3.4

Tiltak: *Opplæring i Europ ADAD kartleggingsverktøy for målgruppen under 18 år.*

Målgruppe: Sosialtjenesten (2 personer), skolehelsesøstre/helsestasjon for ungdom/familiesenteret (2 personer) og utekontakten (2 personer).

Beskrivelse av tiltak: I forbindelse med Ruspolitisk handlingsplan 2007- 2009 tiltak 4.1.6 "Rustesting med urinprøver" ble det påpekt at det er nødvendig å foreta en form for kartlegging før det konkluderes om det er behov for rustetsing. Europ ADAD er et strukturert intervju og benyttes både til kartlegging og som evalueringsmetode av iverksatte tiltak. Sosialtjenesten har gjennomført opplæring i det tilsvarende Europ ASI til målgruppen over 18 år våren 2007. En opplæring av tjenestene som arbeider med unge rusavhengige 15-23 år vil bidra både til en profesjonalisering og styrking av et langsiktig tverrfaglig arbeid mellom fagavdelingene.

Målsetning: Innføre et kartleggingsverktøy som bidrar til økt kvalitet i rusarbeidet.

Metode: Tverrfaglig opplæring i kartleggingsverktøyet Europ ADAD og utarbeidelse av prosedyrer i bruken av dette.

Tidsperspektiv: Opplæring totalt 20 timer, gjennomføres våren 2010.

Kostnader: Ca. kr. 3000 per person (Rusmiddeletaten har støttet tiltaket med opplæringsmidler i 2008).

Ansvarlig/arrangør: Avdelingssjef velferd og fritid og avdelingssjef barn og kultur og SIRUS.

Evaluering: Ansatte som har gjennomført opplæringen skriver en rapport innen 31.12.2010 hvor det blant annet er beskrevet antall intervjuer, hvilken sammenheng intervjuet er benyttet og erfaringer. Det utarbeides prosedyrer i forhold til oppbevaring av sensitivt materiale, faglig oppfølging av brukeren og systematisk og langsiktig bruk av kartleggingsverktøyet.

4.3.5

Tiltak: *Fange opp risikoutsatt ungdom.*

Målgruppe: Ungdom 13- 18 år.

Beskrivelse av tiltak: Fange opp risikoutsatt ungdom gjennom observasjon på klubbene, henvendelser fra foresatte og andre samarbeidspartnere.

Målsetning: Integrere ungdom som faller utenfor i ungdomsmiljøet for å hindre negativ utvikling.

Metode: Tilrettelegge for tiltak i klubbens regi og/eller knytte dem opp til bydelens øvrige tiltak som Idrett og utfordring og prosjektet "JA - du kan!"

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Evaluering: Årlig.

4.3.6

Tiltak: *Rutiner for oppfølging av ungdom som prøver/bruker rusmidler.*

Målgruppe: Ungdom 13 - 18 år.

Beskrivelse av tiltak: Alle klubbene har klare retningslinjer for oppfølging av brukere som prøver/bruker rusmidler. Retningslinjene skal være nedfelt i klubbens rutinebeskrivelser. Brukerne er kjent med konsekvenser gjennom medlemsreglement, generell informasjon på samlinger samt individuelle samtaler.

Målsetning: Tidlig intervensjon, samt utsette rusdebut og rusbruk.

Metode: Samtaler, varsling av foresatte, eventuelt igangsetting av individuelle tiltak. Sørge for videreformidling til prosjektet "JA – du kan!" der det er aktuelt.

Tidsperspektiv: Hele året. Igangsatt.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Fritidsledere.

Evaluering: Rutinen evalueres årlig.

4.3.7

Tiltak: *Kartlegging ved hjelp av Europ ADAD.*

Målgruppe: Ungdom som etableres på hybel i regi av Ofot.

Beskrivelse av tiltak: I forbindelse med nyetablering på hybel skal Europ ADAD vurderes som kartleggingsverktøy i alle saker, og det skal brukes der det anses som hensiktsmessig.

Målsetning: Bruk av dette kartleggingsverktøyet skal bidra til å sikre at det fokuseres på ungdommens forhold til rus, og at aktuelle tiltak innarbeides i tiltaksplanen.

Metode: Kartleggingsverktøyet Europ ADAD.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Den enkelte barnevernskonsulent som har hovedansvar for ungdommen.

Kompetanseheving: 3 barnevernskonsulenter er sertifisert, og det er et mål at flere sertifiseres.

Evaluering: September 2010.

4.3.8

Tiltak: *Ungdom som mottar etterverntiltak fra barneverntjenesten og som står i fare for å utvikle rusmiddelrelaterte problemer, skal knyttes til prosjektet "JA-du kan!". Det skal utarbeides en felles plan i samarbeid med ungdommen.*

Målgruppe: Ungdom som har eller står i fare for å utvikle rusmiddelrelaterte problemer, og som vurderes å ha behov for tjenester både fra barneverntjenesten og NAV.

Beskrivelse av tiltak: Se tiltak over.

Målsetning: Sikre at ungdommen får koordinert og samordnet innsats fra bydelens hjelpeapparat, og at kompetansen til de ulike tjenestene kommer ungdommen til nytte.

Metode: Prosjektet "JA-du kan!".

Tidsperspektiv: I prosjektperioden 2009 – 2011.

Kostnad: Innenfor ordinær drift og via statlige prosjektmidler.

Ansvarlig: Seksjonsleder Ofot.

Evaluerings: September 2010.

4.4 Hovedmål 4

BYDELEN SKAL IVERKSETTE MÅLRETTEDE TILTAK RETTET MOT BEHANDLING, REHABILITERING, OMSORG OG LIVSKVALITET I SAMARBEID MED ØVRIGE TILTAKSAPPARAT.

4.4.1

Tiltak: *Prosjekt "Bolig som base".*

Målgruppe: Et avgrenset antall klienter som skal etableres i egen bolig i bydelen etter opphold i institusjon.

Beskrivelse av tiltak: Helhetlig og individuelt tilpasset oppfølging som omfatter bolig, nettverk, rusmestring, aktiviteter på dagtid og prekvalifisering der det er aktuelt.

Målsetning: Gjennom en treårsperiode har redusert bruk av rusinstitusjoner for klienter som allerede har gjennomført rusbehandling i institusjon.

Metode: Benytte bolig som base for videre rehabilitering i form av tett oppfølging. Måle progresjon ved bruk av strukturert kartleggingsverktøy blant annet Europ ASI.

Tidsperspektiv: Prosjektperiode frem til 31.12.2009. Det søkes nye midler til forlenging av prosjektperioden.

Kostnad: Finansieres via statlige midler ved Helsedirektoratet.

Ansvarlig: Leder tiltakssenteret.

Evaluerings: Kontinuerlig ved styringsgruppe samt sluttrapport.

4.4.2

Tiltak: *Rusarbeidet ved tiltakssenteret.*

Målgruppe: Klienter mellom 18 og 67 år med rusrelaterte problemer samt pårørende til rusmiddelavhengige.

Beskrivelse av tiltak: Kvalitetssikre tiltakssenterets rådgivnings- og oppfølgingsarbeid på området herunder kartlegging av behov for tiltak. Gjøre målrettet bruk av tiltak i spesialisthelsetjenesten og på kommunalt nivå.

Målsetning: Gi den enkelte kvalifisert bistand på laveste effektive omsorgsnivå og være et sikkerhetsnett for den enkelte. Trekke inn bruker- og pårørendeerfaring i planleggingsarbeid for å sikre brukermedvirkning.

Metode: Individuell oppfølging tilpasset den enkeltes behov.

Tidsperspektiv: Hele planperioden 2010-2013. Igangsatt.

Kostnad: Innefor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder tiltakssenteret.

Kompetanseheving: Innarbeides i kompetansehevingsplan.

Evaluering: Kontinuerlig.

4.4.3

Tiltak: Sikre samarbeidsavtaler om oppfølging ved tildeling av kommunal bolig til personer som har rusproblemer eller som er under rehabilitering (jmfør forskrift om kommunal bolig).

Målgruppe: Se tiltak.

Beskrivelse av tiltak: Boligkontoret og tiltakssenteret sørger for iverksetting av vilkår om oppfølging der dette vurderes nødvendig, samt sikrer at ansvarlig oppfølger utarbeider samarbeidsavtale om oppfølging med beboer.

Målsetning: Redusere antall utkastelser fra bolig.

Metode: Vilkår om samarbeidsavtale om oppfølging, inngåelse av oppfølgingsavtaler.

Tidsperspektiv: Hele planperioden 2010- 2013.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder tiltakssenteret og leder boligkontoret.

Evaluering: 01.12.2011.

4.4.4

Tiltak: Kontinuerlig oppfølging av personer med opphold i Rusmiddeletatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner.

Målgruppe: Beboere i Rusmiddeletatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner.

Beskrivelse av tiltak: Sosialkonsulentene samarbeider med beboer og institusjon/ansvarsgruppe om individuell plan og vurdering av funksjonsnivå med tanke på videre tiltak. Alle i målgruppen skal følges opp jevnlig for å sikre riktig omsorgsnivå.

Målsetning: Sikre oppfølging av beboere ved Rusmiddeletatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner.

Metode: Se beskrivelse av tiltak. Gjennomgang av beboerlisten innen 01.01 og 01.07 hvert år.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Teamleder tiltakssenteret og teamledere NAV sosial.

Evaluering: Årlig per januar.

4.4.5 Kontinuerlig gjennomgang av økonomisk ytelse for rusavhengige klienter under oppfølging.

Tiltak: Alle sosialkonsulenter ved tiltakssenteret gjennomgår klienter under oppfølging for å finne aktuelle kandidater til Oppfølgingsforum i NAV.

Målgruppe: Sosialkonsulenter ved tiltakssenteret.

Beskrivelse av tiltak: Gjennomgang av klientlistene to ganger per år med tanke på utvelgelse av aktuelle kandidater til Oppfølgingsforum i NAV.

Målsetning: Bidra til en riktig inntektssikring for rusavhengige.

Metode: Oppfølgingsforum.

Tidsperspektiv: Innen 01.01 og 01.07 hvert år.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Teamleder rus- og boligsosialt team ved tiltakssenteret.

Evaluering: Årlig per januar.

4.4.6

Tiltak: Sikre at bydelen til enhver tid har 2 kommunale boliger klausulert som treningsboliger for rusavhengige.

Målgruppe: Personer som er i behov av utprøving av selvstendig boforhold med oppfølging fra bydel.

Beskrivelse av tiltak: Det opprettes eget tildelingsteam (boligkontor/sosialtjeneste) med ansvar for utvelgelse av beboere og sikring av booppfølgingsavtaler, for til enhver til 2 gjennomgangsboliger. Leilighetene skal blant annet brukes som base i videre oppfølging av klienter som har behov for treningsbolig.

Målsetning: Hindre re-innleggelse i institusjon.

Metode: Individuell booppfølging, erfaringsoverføring fra prosjekt "Bolig som base".

Tidsperspektiv: Løpende i hele planperioden 2010 – 2013.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Leder tiltakssenteret og leder boligkontoret.

Evaluerings: Evaluering 31.12.2010.

4.5 Hovedmål 5

BYDELEN SKAL HA ET HELHETLIG, FORPLIKTENDE OG SAMMENHENGENDE TILBUD TIL PERSONER MED RUSMIDDELRELATERTE PROBLEMER OG DERES PÅRØRENDE.

4.5.1

Tiltak: Revidering av gjeldende kompetansehevingsplan på rusområdet.

Målgruppe: Aktuelle ansatte i de ulike avdelingene.

Beskrivelse av tiltak: Det er utarbeidet en kompetansehevingsplan med ulike tiltak for å øke kompetanse blant ansatte på rusområdet. Planen må revideres.

Målsetning: Å utvikle kunnskaper og ferdigheter hos de ansatte i de ulike tjenestene. Skape felles kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av de ansattes forståelse og ferdigheter i arbeidet med brukerne.

Metode: For eksempel bruk av veiledning, verktøy for kartlegging og resultatmåling, hospitering, kurs/videreutdanning og fagkafe.

Tidsperspektiv: Ferdig revidert innen 01.09.2010.

Kostnad: Innenfor ordinær drift, bydelens opplæringsmidler og søke om eksterne midler.

Ansvarlig: SaLT-koordinator med en representant fra de ulike avdelingene.

Evaluerings: Årlig evaluering og rullering.

4.5.2

Tiltak: Videreføre bruk av kartleggingsverktøyet Europ-ASI.

Målgruppe: Ruskonsulent, sosialkonsulenter og teamledere i sosialtjenesten.

Beskrivelse av tiltak: Sosialkonsulenter og ruskonsulent skal minimum gjennomføre to Europ-ASI-intervjuer per halvår og ved det blant annet vedlikeholde økt kompetanse når det gjelder kartlegging og vurdering av personer med rusproblemer. Dette for å sikre rett tiltak til rett tid.

Målsetning: Sikre at implementert kartleggingsverktøy benyttes i aktuelle saker. Langsiktig målsetning er at en av sosialtjenestens ansatte gjennomfører det antall intervjuer og gjennomgår den nødvendige opplæring som kreves for at vedkommende selv skal kunne bli godkjent opplærer, og dermed drive internopplæring i bydelen.

Metode: Europ-ASI.

Tidsperspektiv: Innen 01.01 og 01.07 hvert år.

Kostnad: Innenfor ordinær drift. Søke ekstern finansiering ved Opplærings-og utviklingsfondet (OU-fondet) og Rusmiddelstatens kompetansesenter ved behov for at nye sosialkonsulenter sertifiseres.

Ansvarlig: NAV-leder og leder tiltakssenteret.

Evaluerings: Årlig per 01.01 og 01.07.

4.5.3

Tiltak: *Informasjon om Østensjø sosialtjenestes tilbud til rusavhengige og deres pårørende.*

Målgruppe: Rusavhengige og deres pårørende samt befolkningen for øvrig.

Beskrivelse av tiltak: Sette inn fast annonse på bydelens sider i Nordstrand Blad. Oppdatere sosialtjenestens beskrivelse av tjenestetilbudet på bydelens internettside.

Målsetning: Gjøre tjenestetilbudet kjent for befolkningen.

Metode: Nordstrand Blad og internett.

Tidsperspektiv: Innen 01.01.2010.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Ruskonsulent og leder tiltakssenteret.

Evaluerings: Årlig per januar.

4.5.4

Tiltak: *Utpeke koordinator når flere av bydelens instanser jobber med en ungdom.*

Målgruppe: Alle tjenestesteder i Bydel Østensjø som jobber med unge med rusproblemer.

Beskrivelse av tiltak: For å sikre kontinuiteten i oppfølgingen av unge til og med 24 år skal det utnevnes en koordinator der hvor flere enn to av bydelens tjenester er inne i saken.

Målsetning: Sikre kontinuitet og tydelig ansvarsfordeling i arbeidet med unge.

Metode: Koordinator.

Tidsperspektiv: Innen 01.03.2010.

Kostnad: Innenfor ordinær drift.

Ansvarlig: Avdelingssjef velferd og fritid og avdelingssjef barn og kultur.

Evaluerings: Årlig per januar.

4.5.5

Tiltak: *Implementering av Ruspolitisk handlingsplan 2010 – 2013.*

Målgruppe: Ledere og ansatte ved aktuelle tjenestesteder i bydelen samt aktuelle eksterne samarbeidspartnere.

Beskrivelse av tiltak: Sikre implementering av revidert ruspolitisk handlingsplan og samarbeid rundt tiltakene.

Målsetning: Sikre at planen i sin helhet gjøres kjent og at hovedmål og tiltak er implementert hos aktuelle ledere, ansatte og samarbeidspartnere. Samt videreutvikle og bedre interne samarbeidsstrukturer.

Metode: Bistand fra Rusmiddelstatens kompetansesenter til å finne egnet metode for implementering av planen.

Tidsperspektiv: Innen 01.05.2010.

Kostnad: Ukjent og avhengig av metode. Søke opplæringsmidler og eventuelt eksterne midler ved behov.

Ansvarlig: Arbeidsgruppe for utarbeidelse av ruspolitisk handlingsplan.

Evaluerings: Evaluerings etter implementeringen er gjennomført. Innsjill bearbejdes deretter av arbeidsgruppen for utarbeidelse av handlingsplanen.

5 Gjennomføring og oppfølging av planen

5.1 Oppfølging av tiltakene/rapportering/implementering

Hvert tiltak har en person som har ansvar for oppfølging og fremdrift i forbindelse med de ulike tiltakene. Den ansvarlige rapporterer til sin nærmeste overordnede som har et overordnet oppfølgings- og rapporteringsansvar.

Arbeidsgruppen for utarbeidelse av den ruspolitiske planen fortsetter etter planarbeidets avslutning. Dette for å bidra til kontinuerlig implementering av handlingsplanen og sikre samarbeid på tvers av tjenestene.

5.2 Evaluering og rullering av planen

Tiltakene tas inn i årsplanen for bydelen. Planen evalueres våren 2013 med ny og revidert rusplan fra 2014.

6. Informasjon om tjenestetilbudet innenfor lokalt rusarbeid.

6.1 Barneverntjenesten:

Barneverntjenesten arbeider på individplan der foreldre eller barn/ungdommen har eller har hatt problemer knyttet til rus. Rusproblematikk er ofte en del av en sammensatt problematikk som også kan omfatte psykisk lidelse, økonomiske problemer og i noen saker også vold. Barneverntjenesten benytter blant annet Europ ADAD for å kartlegge rusproblematikk sett i relasjon til andre livsområder.

Barneverntjenesten følger opp ungdom med rusproblemer, som regel i samarbeid med f.eks Ruspoliklinikk, døgntilbudsinstitusjoner eller lignende. Barneverntjenesten kan også gi råd og veiledning til foreldre som sliter med rusproblemer og deres pårørende, herunder også informasjon om andre instanser som kan bistå med behandling og støtte. Det formidles kontakt om nødvendig.

6.2 Sosialtjenesten:

Sosialtjenesten skal i henhold til Lov om sosiale tjenester bistå mennesker med rusmiddelproblemer slik at de får nødvendig hjelp. Sosialtjenesten kan gi oppfølging, råd og veiledning til rusmiddelavhengige og deres pårørende. Det tilbys kartlegging og henvisning til spesialisert rusbehandling, legemiddelassistert rehabilitering eller innsøking til Rusmiddelstatens tiltak. Videre tilbys det støttesamtaler og annen sosialfaglig oppfølging.

Fra 01.01.2004 trådte rusreformen i kraft ved at fylkeskommunens ansvar for tiltak til rusavhengige ble overført til staten, ved de regionale helseforetakene. Hensikten med reformen var å styrke helsetjenestetilbudet og sikre helhet i behandlingstilbudet til rusavhengige. Kommunens helhetlige og koordinerende ansvar for tiltak til rusavhengige fortsatte som før. Sosialtjenesten har blant annet ansvar for å tilby og iverksette tiltak utenfor institusjon. Spesialisthelsetjenesten skal tilby tverrfaglig spesialisert rusbehandling. De rusavhengige har rettigheter etter pasientrettighetsloven.

Videre forbereder sosialtjenesten saker om bruk av innleggelse i institusjon uten eget samtykke etter sosialtjenesteloven §§ 6-2 og 6-2a. Sosialtjenesten er også henvisende instans

til LAR-behandling. Oppfølgingen av LAR-brukere består i hovedsak av ansvarsgruppedeltakelse, koordinering av samarbeid, booppfølging og aktivisering på dagtid. Samt bistand til å finne et hensiktsmessig botilbud der dette mangler.

Sosialtjenestens tilbud til pårørende består hovedsakelig i veiledning og rådgivning. Pårørendegrupper har vært forsøkt, men vist seg vanskelig å rekruttere til. Familiene har heller ytret ønske om individuell familieoppfølging etter modell av pårørendegruppen.

6.3 Barnehagene

Barnehagene har fokus på at barn ikke skal utleveres til foresatte som er påvirket av rus og har rutiner for håndtering av slike situasjoner. Det foreligger ikke statistikk på omfanget av slike hendelser, men det meldes om at det er et fåtall slike episoder.

6.4 Utekontakten

Utekontakten jobber hovedsakelig rusforebyggende, men ved noen tilfeller jobbes det også med ungdom som har utviklet en rusavhengighet både i forhold til illegale og legale rusmidler. Utekontakten identifiserer ofte tidlig ungdom som er i ferd med, eller som har etablert skadelig rusavhengighet fordi tjenesten arbeider oppsøkende både på dag- og kveldstid. Utekontakten tilbyr ungdommene råd og veiledning, eller hjelp videre i det offentlige hjelpeapparatet der dette viser seg å være nødvendig. Den tilbyr også råd og hjelp til foresatte som trenger støtte i en vanskelig foreldresituasjon. Videre deltar tjenesten i foreldremøter på skolene i bydelen når rus er tema. Utekontakten samarbeider med andre instanser som politi, barnevern, skoler, foreninger, lokale idrettslag og lignende.

Det viktigste arbeidet for utekontakten er likevel det direkte arbeidet med enkeltungdom på et rent forebyggende nivå hvor det kan tilbys samtaler og relasjonsbygging samt forskjellige tiltak for grupper og enkeltungdom.

6.5 Helsetjenester barn og unge

Helsetjenester barn og unge utgjøres av helsestasjonen 0-5 år, inklusive svangerskapsomsorgen, skolehelsetjenesten i grunnskolen og videregående skole, helsestasjon for ungdom og Eplehagen familiesenter. I tillegg kommer ergo- fysioterapitjeneste som det kan sees bort fra i denne sammenhengen.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har et lovpålagt ansvar for å overvåke, og til enhver tid ha oversikt over, helsetilstanden i barne- og ungdomsbefolkningen og de faktorer som kan virke inn på denne. Gjennom sin direkte kontakt med hele barne- ungdomsbefolkningen har tjenesten en stor mulighet til å spre informasjon og opplysning om helsefremmende atferd, og også om faktorer som truer helsen. Tjenesten har gjennom ulike kontaktformer, blant annet konsultasjoner, gruppesamling og tverrfaglig samarbeid, store muligheter for å fange opp og følge opp og/eller viderehenvise utsatte barn og unge. Denne muligheten forsterkes av at bydelen har etablert Eplehagen familiesenter i helsetjenesten, som et lavterskeltilbud for befolkningen.

I skolehelsetjenesten tas rus rutinemessig opp som tema i flere sammenhenger. Det samarbeides også tverrfaglig, i en viss utstrekning, om enkeltelever med rusproblematikk.

6.6 Skolene i bydelen

Når det gjelder generelt rusforebyggende arbeid deltar skolene i det tverretatlige samarbeidssystemet på tre nivåer – nettverksgruppene, samordningsutvalget og

styringsgruppen. Ungdomsskolene er i ferd med på systematisere og styrke samarbeidet med bydelens oppfølgingstjeneste. Videre deltar de i "Ung og Rus" i 8.klasse. På enkelte skoler inviteres politi, utekontakt og helsetjenester barn og unge til å informere om rusrelaterte temaer i klassene og på foreldremøter. Skolene tilrettelegger for at politiet hver vår kan informere alle klassene på ungdomstrinnet om sin satsning på ungdom og rus. To barneskoler har hatt et lengre samarbeid med IOGT.

Rekruttering og organisering av natteravnvirksomheten er forankret i FAU. I tillegg er prosjektet "Utviklingsfremmende samtaler" i videregående skole et lavterskeltilbud som tilbys av BUP og helsetjenester barn og unge sammen med den videregående skolen. Prosjekt "Psykisk helse i Osloskolen" er startet på alle bydelens ungdomsskoler og videregående skoler og har tiltak både på universelt, indikert og selektert nivå.

I tillegg til det generelt rusforebyggende arbeidet driver skolene også arbeid i enkeltsaker for eksempel ved tilrettelagt undervisning for å unngå skulking. Enkeltelever henvises også til andre hjelpeinstanser der man er bekymret over situasjonen.

6.7 Manglerud politistasjon

Manglerud politistasjon driver forebyggende rusarbeid på flere områder. De deltar i skoleundervisning, foreldremøter og et prosjekt rettet mot ulegitimert skolefravær. Videre har de bekymringssamtaler, iverksetter urinprøvekontrakter, oppsøkende ruspatruljering i dialog med barnevernet og skoleaksjoner.

7. Vedlegg

7.1 Definisjoner

Rusmidler

Med begrepet rusmidler menes her alle vanlige rusmidler som for eksempel sigaretter, alkohol, cannabis, amfetamin, ecstasy, hallusinogener, opiater, løsningsmidler, anabole steroider samt smertestillende, beroligende og søvnmidler. Begrepet skiller ikke mellom legale og illegale avhengighetsfremkallende midler.

Rusavhengighet

Med rusavhengighet menes her en lidelse som karakteriseres ved manglende kontroll over bruk av rusmidler på tross av skadelige konsekvenser, der rusbruket prioriteres fremfor andre forpliktelser (Forebygging.no).

Misbruk i russammenheng

Det amerikanske klassifiseringssystemet DSM-IV definerer misbruk. I denne planen benyttes skadelig bruk av rusmidler eller rusavhengig istedenfor rusmisbruk eller rusmisbruker.

Skadelig bruk av rusmidler

Det amerikanske klassifiseringssystemet ICD-10 definerer skadelig bruk. Betegnelsen tydeliggjør at det er den negative effekten av rusmidlene på individet som er det sentrale fokus sett fra et helsemessig perspektiv. Den anbefales brukt av verdens helseorganisasjon (WHO).

Risiko for skader

Bruk av rusmidler kan representere en risiko for tre ulike typer av problem. Forebyggende-, tidlig intervensjons- og behandlingstiltak må tilpasses hvilke typer problemrisiko målgruppens atferd representerer:

1. Risiko for skader i forhold til sykdom, ulykker og ytelse som for eksempel produktivitet i arbeidslivet og forpliktelse overfor familie og venner.
2. Risiko for avvik fra normer. Det vil si ved bruk av rusmidler på feil sted, til feil tid, i feil mengder og/eller av feil grunner. Avvik fra normer fører ofte til stigmatisering og videre til marginalisering og ekskludering.
3. Risiko for avhengighet.

Debutalder

Debutalder er betegnelsen på alderen hvor en prøver ut et rusmiddel for første gang. Begrepet er viktig, fordi en rekke studier tyder på at lav debutalder kan innebære et negativt forløp, med senere skadelig bruk og avhengighet.

Forebygging

Forebygging er en mangetydig og positivt ladet betegnelse for forsøk på å eliminere eller begrense en uønsket utvikling. Primær-, sekundær - og tertiærforebygging er en begrepsmessig tredeling som er definert ut i fra hvilken fase i en problemutviklingsprosess innsatsen eller tiltakene settes inn, og for å identifisere målgrupper og problemområder. Den bygger på Gerald Caplans definisjon av forebygging fra 1964.

Primærforebygging er begrepet som brukes om en innsats som søker å forhindre at et problem, skade eller sykdom oppstår.

Sekundærforebygging er begrepet som brukes om innsats som søker å begrense varighet av et problem, skade eller sykdom. Omfatter også personer i risikozonen.

Tertiærforebygging er begrepet som brukes om innsats som søker å hindre eller begrense følgetilstander av et problem, skade eller sykdom.

Det har i mange år vært vanlig å dele forebyggingsbegrepet inn i primær, sekundær og tertiær forebygging. Disse har i løpet av de siste årene i økende grad blitt erstattet med begrepene universell, selektiv og indikativ forebygging selv om de ikke er helt overlappende. Dette fordi det i fagmiljøene har vært et skifte fra fokus på sykdom, risiko og problemer til fokus på helsefremmende arbeid ved styrking av prosessene som beskytter mot at problemer oppstår. Man har derfor valgt å ta med begge inndelingene i planen.

Universell/allmenn forebygging er tiltak som styrker de prosessene som beskytter mot at problemer kan komme til å oppstå i grupper eller befolkningen generelt. Dette kalles som regel universelle tiltak eller primærforebyggende tiltak. Forskning på området viser at mange personer i ulike risikogrupper ikke klarer å nyttiggjøre seg universelle tiltak. Det bør derfor suppleres med selektive og indikative tiltak rettet mot dem som har den største risikoen for å utvikle rusproblemer.

Selektiv forebygging er tiltak rettet mot spesielle grupper som er mer utsatt enn andre for å utvikle problemer. Slik forebygging er rettet mot hele gruppen uavhengig av hvilken risiko den enkelte i gruppen måtte være utsatt for. Hensikten er å forebygge problemutvikling ved å styrke beskyttelsesfaktorer som selvbildet og evnen til å løse problemer og hjelpe mennesker til effektivt å takle risikofaktorer som f.eks å leve i et miljø preget av narkotikaforbruk.

Indikativ forebygging er tiltak som rettes mot enkelt individer hvor risikofaktorer eller rusproblemer allerede er observert eller opplevd.

Tidlig intervensjon på rusfeltet

Tidlig intervensjon er å identifisere og starte håndteringen av et sosialt- eller helsemessig problem på et så tidlig tidspunkt at problemet forsvinner eller blir minimalisert med en svært liten innsats.

Begrepet brukes om tiltak som settes inn tidlig i en definert problemutviklingsprosess. Problemutviklingsprosessen deles gjerne inn i tre faser:

1. I første fase kan man observere at det hos en gruppe personer er en svekkelse i beskyttelsesfaktorene og risikofaktorer som man vet kan gi en forhøyet risiko for utvikling av problematferd. Det er da grunnlag for å sette inn tiltak mot hele gruppen. Dette kalles **selektive tiltak**.
2. I andre fase er det mulig å observere at enkeltpersoner har begynt å utvikle en konkret atferd som etablert kunnskap tilsier gir en forhøyet risiko for definerte problemer. Dette gir grunnlag for å sette inn tiltak som rettes mot personer på en indikasjon om begynnende risikofylt atferd altså **indikative tiltak**.

3. I den tredje fasen kan det observeres symptomer på at et definert problem har oppstått. Det er vanlig å trekke et skille mellom tidlig intervensjon og behandling når problemutviklingen er kommet til det punktet der kriteriene for å stille en diagnose er oppfylt.

Det er hittil dokumentert at tidlig intervensjon på rusfeltet kun har vist å ha effekt i en så tidlig fase av problemutviklingen at en person ikke vil kunne fanges opp av rusbehandlingssystemet.

Mål for tidlig intervensjon på rusområdet:

- Målet er å forhindre avhengighet ved å intervenere i forhold til risikofylt alkoholbruk og/eller begynnende misbruk av alkohol eller narkotika før avhengigheten har utviklet seg.
- Det vil også være et mål å identifisere og intervenere på enda tidligere stadier for å stoppe en utvikling i retning risikofylt bruk av rusmidler.
- I forhold til barn vil tidlig intervensjon sjelden rettes direkte mot rusatferd, men må i stedet knyttes opp mot barns eventuelle atferdsvansker eller omgivelser som for eksempel barns utsatthet for foreldres eller andre voksnes rusatferd.
- Tidlig intervensjon vil også ha som mål å forhindre negative konsekvenser som helseskader rundt den enkelte rusbruker eller nærstående personer.

Samtidighet

Med samtidighet menes å handle sammen samtidig for å oppnå en forsterket effekt av samhandlingen. For eksempel kan flere tjenester ha tiltak i en enkeltsak på samme tidspunkt for å gi et best mulig tilbud til brukeren. Disse tiltakene er vurdert faglig i sammenheng med hverandre og koordinert i en helhet.

Sviktsone

I planen har man valgt å bruke begrepet sviktsone om personer som på ulike måter er marginalisert i forhold til samfunnets krav og forventninger uten å få tilstrekkelig oppfølging eller tiltak. De kan være på vei inn i rusavhengighet, kriminalitet, gjengvirkosomhet eller lignende. Begrepet blir gjerne brukt om en tilstand/posisjon hvor behovet for tiltak er forholdsmessig mye større enn tilgangen. Begrepet blir også brukt om mangel eller sviktende samhandling mellom tjenesteytere.

Flere faginstanser har påpekt at det i hjelpeapparatet kan være uklare gråsonerområder – ”sviktsoner” – hvor det er ønskelig å utvikle bedre samhandling mellom de ulike instansene. Spesielt gjelder dette svikt i samhandling i overgangsfasene mellom skoler, barnevern og voksentjeneste samt mellom fengsel og tilbud ved løslatelse.

Risikofaktorer

En risikofaktor er hvilken som helst faktor hos individet eller i oppvekstmiljøet som kan assosieres med økt sannsynlighet for negativ psykososial utvikling i fremtiden. Eksempler kan være tidlig debut i bruk av alkohol, utagerende atferd, mobbing, positiv til rusmidler, sensasjonssøkende, manglende kunnskaper om rus og risiko, utsatt for vold eller seksuelle overgrep, omsorgssvikt, rus og/eller psykiske problemer i familien, stor fattigdom, venner med rusbruk, kriminalitet/antisosiale normer, lav sosial status hos venner, dårlige skoleprestasjoner, skulk, lærevansker og barn og unge som lever i utsatte geografiske områder.

Definisjonene universell, selektiv og indikativ forebygging samt tidlig intervensjon, sviktsone og risikofaktorer er hentet fra sosial- og helsedirektoratets rapport IS1455 - "Tidlig intervensjon på rusfeltet" fra 2007. Rapport IRIS – 2007/021: Tidlig intervensjon på rusfeltet – en kunnskapsoppsummering.

7.2 Ordliste over forkortelser brukt i planen.

- DPS – distriktpsikiatrisk senter.
- FAU – foreldrenes arbeidsutvalg.
- IP – individuell plan.
- LAR – legemiddelassistert rehabilitering.
- NOVA- Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- NIBR – Norsk institutt for by- og regionsforskning.
- OU-fondet – opplærings- og utviklingsfondet.
- RIO – Rusmisbrukernes interesseorganisasjon.
- SaLTo – koordinator – samarbeidsmodellen mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt, Sammen lager vi et trygt Oslo.
- SAMFOR – samarbeidsorgan mellom Næringssetaten, Rusmiddelstatens kompetansesenter, Utdanningsetaten, Oslo politidistrikt, "Av og til" og SaLTo.
- SFO – skolefritidsordning.
- SIRUS – Statens institutt for rusmiddelforskning.
- WHO – Verdens helseorganisasjon.

7.3 Idebank

Idebanken består av forslag som kom frem da tiltakene ble utarbeidet. Dette er ideer som kan videreutvikles og eventuelt danne grunnlag for nye tiltak på sikt.

- Bydelen skal kunne tilby arbeidsrettede tiltak til personer som er under rehabilitering.
- Nedsette arbeidsgruppe for å finne boalternativer til personer med langvarige og sammensatte rusproblemer.

7.4 Innsøking i rusinstitusjoner

Avrusningsinstitusjonene og A-klinikkene:

Personen tar selv kontakt eller ber om bistand til dette fra sosial- eller helsetjenesten.

Behandlingsinstitusjonene:

Sosialtjenesten og fastlegene kan henvise til spesialisthelsetjenestens rusinstitusjoner.

Innsøking til legemiddelassistert rehabilitering (LAR) skjer via sosialtjenesten.

Når det gjelder innleggelse uten eget samtykke etter Lov om sosiale tjenester §§ 6-2, 6-2a og 6-3 forberedes vedtak i sosialtjenesten, og behandles endelig i fylkesnemnd.

Rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner:

Sosialtjenesten sender søknad til Rusmiddelstatens rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner.

Sosialkontoret videreformidler søknaden til Rusmiddelstaten som registrerer søknaden og videreformidler den til aktuell institusjon.

Akuttinstitusjoner:

For innleggelse ved Avdeling avgiftning og narkotika, Montebello og Avrusningen i Storgata skjer innleggelse primært via samarbeidspartnere i bydelens helse- og sosialtjeneste.

Oslo kommune
Bydel Østern
Bydelsadministrasjonen

OVK 66/09

Torstein Ramberg as
Akersgata 7
0158 OSLO

Dato: 08.10.2009

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

200800809-4

Eigil Lunden, 23 43 85 71

512

BØLERLIA 73B REGULERINGSFORSLAG TIL FORHÅNDSUTTALELSE

Det vises til reguleringsforslag til forhåndsuttalelse for Bølerlia 73B, med svarfrist 22.10.2009. Da det ikke avholdes bydelsutvalgsmøte før 16.11.2009 er bemerkningene til reguleringsforslaget gitt administrativt. Eventuelle endringer av bemerkningene ettersendes etter avholdt bydelsutvalgsmøte.

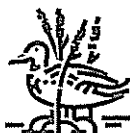
Bydel Østern har følgende bemerkninger til reguleringsforslaget:

Med en estimert øket trafikkmengde på 934 bilturer pr døgn, og planområdets nærhet til barnehager og skole, må trafiksikkerhetsmessige tiltak gjennomføres som foreslått i vedlagte konsulentrapport for trafikkarealer og adkomst fra Sweco Grøner AS. Dette innebærer skilting og et mulig forbud mot parkering i deler av Bølerlia i tillegg til parkeringsforbudssonen på 25 meter i hver retning fra midten av adkomsten.

Med hilsen

Tove Stien
bydelsdirektør

Kari Bjørneboe
bydelsoverlege

Bydel Østern
Bydelsadministrasjonen

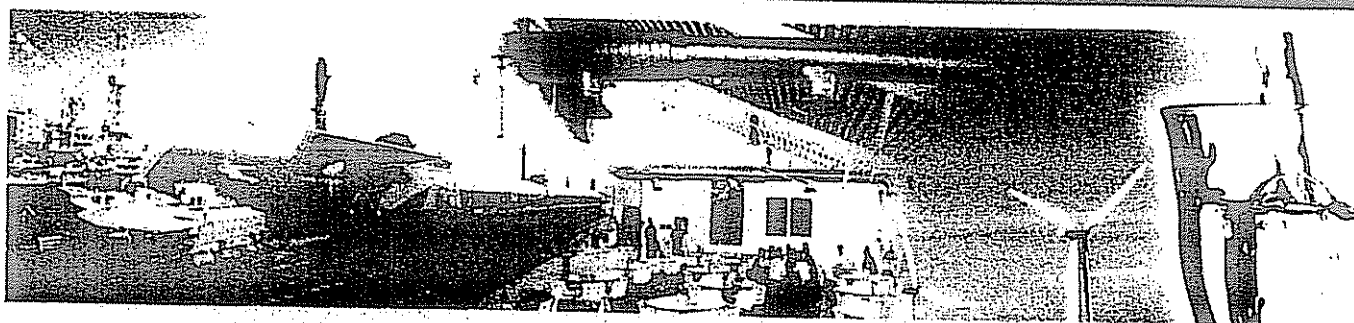
Postadresse:
Postboks 157, Manglerud
Ryensvingen 1
0612 Oslo

Telefon: 02 180
Telefax: 23 43 85 01

Bankgiro: 60040612087
Org. nr.: 974778807

JVK 66/09

Bøler Parkering AS

Bølerlia 73 Forslag til endret reguleringsplan Trafikkarealer og adkomst

SWECO

VEDLEGG 4

RAPPORT

Bølerlia 73 Forslag til endret reguleringsplan Trafikkarealer og adkomst

Rapport nr.: 1	Oppdrag nr.: 252731	Dato: 08.09.2009
Kunde: Bøler Parkering AS		
Bølerlia 73 Forslag til endret reguleringsplan Trafikkarealer og adkomst		
Rev.	Dato	Revisjonen gjelder
Utarbeidet av: Julia Ljungqvist		Sign.:
Kontrollert av: Terje Wølneberg		Sign.:
Oppdragsansvarlig / avd.: Kimme Arnesen / AT		Oppdragsleder / avd.: Terje Wølneberg / AT

Innhold

1	Innledning.....	1
2	Dagens bruk av eiendommen.....	2
2.1	Dagens arealbruk.....	2
2.2	Trafikkmengder til og fra området.....	2
2.3	Trafikkforhold i området.....	3
3	Planforslaget.....	3
3.1	Planlagt arealbruk.....	3
3.2	Trafikkmengder.....	3
3.3	Biltrafikk.....	4
3.4	Gang- og sykkeltrafikk.....	5
3.5	Varemottak.....	5
3.6	Adkomst.....	5
4	Trafikksikkerhet.....	6

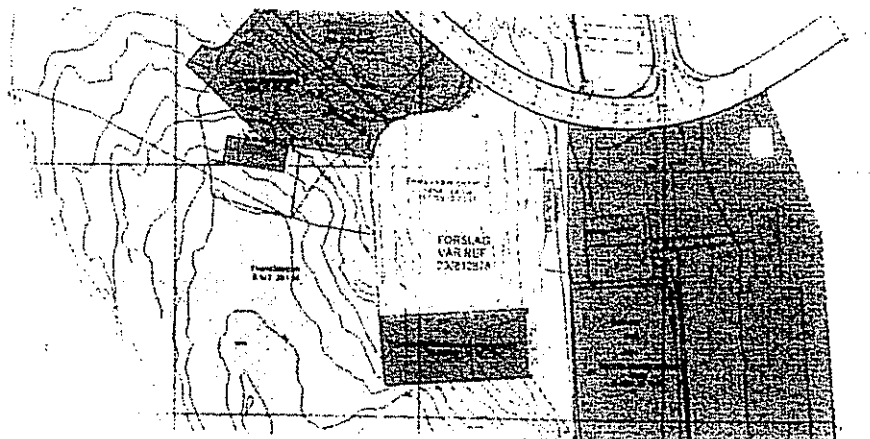
1 Innledning

Bøler Parkering AS besitter en eiendom i bydelen Bøler, Bølerlia 73, som har beliggenhet sørøst i Oslo. Sweco AS er engasjert for å redegjøre for trafikale konsekvenser ved en omregulering fra parkering til forretning og parkering. Se Figur 1 for orientering.

Figur 1 Bølers nærområde og plassering i Osloregionen.

Eiendommen ligger mellom to barnehager og Nøklevann skole. Sør om eiendommen har Hafslund Nett et nettanlegg med samme adkomst fra Bølerlia som til planområdet. Det aktuelle området for regulering vises i Figur 2.

Figur 2 Område for regulering. Kilde: Plan- og bygningsetaten, Oslo.

2 Dagens bruk av eiendommen

2.1 Dagens arealbruk

Bygningen i planområdet består av tre etasjer hvorav første og andre etasjen brukes til parkering for nærliggende boliger og i tredje etasje er det i dag et lager for beboere og næring. Det er 99 st. parkeringsplasser i første respektive andre etasje, hvilket gir et totalt antall parkeringsplasser på 198. Lagerarealet i tredje etasjen utgjør ca. 2100 kvm.

2.2 Trafikkmengder til og fra området

I henhold til Oslo sin parkeringsnorm for boliger og en antagelse om at gjennomsnittlig leilighetsstørrelse er 3 rom, antas at 89 boliger per etasje bruker det aktuelle parkeringsanlegget. Med en ytterligere antagelse om at leilighetene i gjennomsnitt har en areal på 80 kvm, fås en total boligareal på 7120 kvm per etasje i parkeringsanlegget. Dette gir et teoretisk grunnlag for beregning av trafikkmengder til og fra boligparkeringen.

Ved beregning av trafikkmengder for boligparkeringene er benyttet bilturproduksjonstallet 3,5 bilturer per hushold og døgn. (Prosam rapport 137 *Turproduksjon Oslo og Akershus*). Dette er også samsvarende med håndbok 146 *Trafikkberegninger, Statens vegvesen*. Bilturproduksjonstall gir en trafikkmengde på 312 bilturer per døgn og etasje. Tall for å beregne maks. time på formiddagen og ettermiddagen er hentet fra en samsvarende trafikkanalyse for Sandstuveien 70 (Sweco, 2007) i Oslo. Disse redegjøres for i Tabell 1.

I tredje etasje er i dag et lager som har et areal som er 2100 kvm stort. Lagret utgjøres av mindre bokser som leies av privatpersoner og næring. I henhold til håndbok 146 *Trafikkberegninger* er gjennomsnittlig turproduksjonstall 3,5 bilturer per 100 kvm og døgn, med et variasjonsområde mellom 2,0 og 6,0. På grunn av at lagret har varierende typer leietakere, eksempelvis privat utleie til beboere brukes det lavere tallet 2,0 bilturer per 100 kvm og døgn.

Tabell 1 Genereringsfaktorer, bilturer per 100 kvm areal.

Formål	Biltur- produksjonstall, døgn	Maks. time morgen		Maks. time ettermiddag	
		Til	Fra	Til	Fra
Bolig	3,5	0,15	0,45	0,45	0,15
Lager	2,0	0,45	0,15	0,15	0,45

Ovenstående genereringsfaktorer gir følgende trafikkmengder, som vises i Tabell 2.

Tabell 2 Trafikkmengder planområdet, dagens situasjon.

Etasje	Bilturer per døgn ADT	Maks. time morgen		Maks. time ettermiddag	
		Til	Fra	Til	Fra
1+2, parkering	624	22	64	64	22
3, lager	42	9	3	3	9
Sum	666	31	67	67	31

2.3 Trafikkforhold i området

Målpunkter i området foruten den aktuelle eiendommen er boliger, Nøkle vann skole, Haraløkka idrettsanlegg og diverse småbutikker. Største delen av boligene består av leiligheter. Disse målpunkter mates hovedsaklig av Bølerlia og Utmarkveien. På Bøler finnes også et kjøpesenter og en mellomstor matbutikk.

Langs Bølerlia som løper forbi planområdet er det lov at parkere gratis og det står mange biler på begge sider av veien. Dette minsker fremkommeligheten for større kjøretøy og på vinteren er det ikke nok plass til at to biler kan møtes.

Kollektivtrafikkutbudet er godt på Bøler med en egen tunnelbanebanestasjon og bussruter med liten tidsluke mellom turene.

3 Planforslaget

3.1 Planlagt arealbruk

I planforslaget skal den eksisterende bygningen beholdes og første etasjen skal gjøres om til delvis dagligvarehandel og til parkeringsplasser for besøkende til denne. Arealet for butikk planlegges til 1100 kvm, hvorav salgsareal skal være 800 kvm. I andre etasjen er det tenkt at boligparkering skal beholdes som i dag og at lageret i tredje etasjen skal gjøres om til boligparkering. Utearealet er tenkt oppgradert og å gi plass for parkering og varemottak.

3.2 Trafikkmengder

Ved beregning av hvor mye trafikk den nye butikken kommer til å generere er turproduksjonstall fra Prosam rapport 121 *Turproduksjonstall for daglivarebutikker* lagt til grunn. For gjeldende størrelse på butikk anbefales det å bruke et turproduksjonstall mellom 136 – 318 bilturer per virkedøgn per 100 kvm. Den nye butikkens kundegrunnlag antas begrenset til tiliggende boliger på Bøler. Konkurransen i nærområdet fra kjøpesenteret og en annen mellomstor matbutikk samt godt kollektivtrafikktilbud gir grunnlag for å velge det lavere turproduksjonstallet 136 bilturer per virkedøgn per 100 kvm. Korrigering for at årsdøgntrafikken (ADT) utgjør ca. 90 % av virkedøgnstrafikken, (YDT) gir turproduksjonstallet 122 bilturer per døgn per 100 kvm.

Tabell 3 Genereringsfaktorer dagligvarehandel, bilturer per 100 kvm areal.

Formål	Bilturproduksjonstall per døgn	Maks. time morgen		Maks. time ettermiddag	
		Til	Fra	Til	Fra
Daglivarehandel	122	0,35	0,35	8,71	8,71

Dette gir en trafikkmengde fra første etasje tilsvarende 976 bilturer per virkedøgn. For andre og tredje etasje brukes samme turproduksjonstall som i dagens situasjon, se Tabell 1, og generer derfor samme trafikkmengder som boligparkeringene gjør i dag. I Tabell 4 nedenfor vises trafikkmengdene for planområdet i en framtidig situasjon.

Tabell 4 Trafikkmengder planområdet, framtidig situasjon.

Etasje	Bilturer per døgn ADT	Maks. time morgen		Maks. time ettermiddag	
		Til	Fra	Til	Fra
1, dagligvarehandel	976	3	3	70	70
2 + 3, parkering	624	22	64	64	22
Sum	1600	25	25	134	134

Forskjellen mellom antall bilturer per virksomhetsdøgn for dagens situasjon og framtidig situasjon blir derfor differensen mellom 666 og 1600, dvs. en økning med 934 bilturer per døgn. Angående maks. timetrafikk så beregnes den å øke med totalt 48 bilturer om morgenen og 170 bilturer om ettermiddagen.

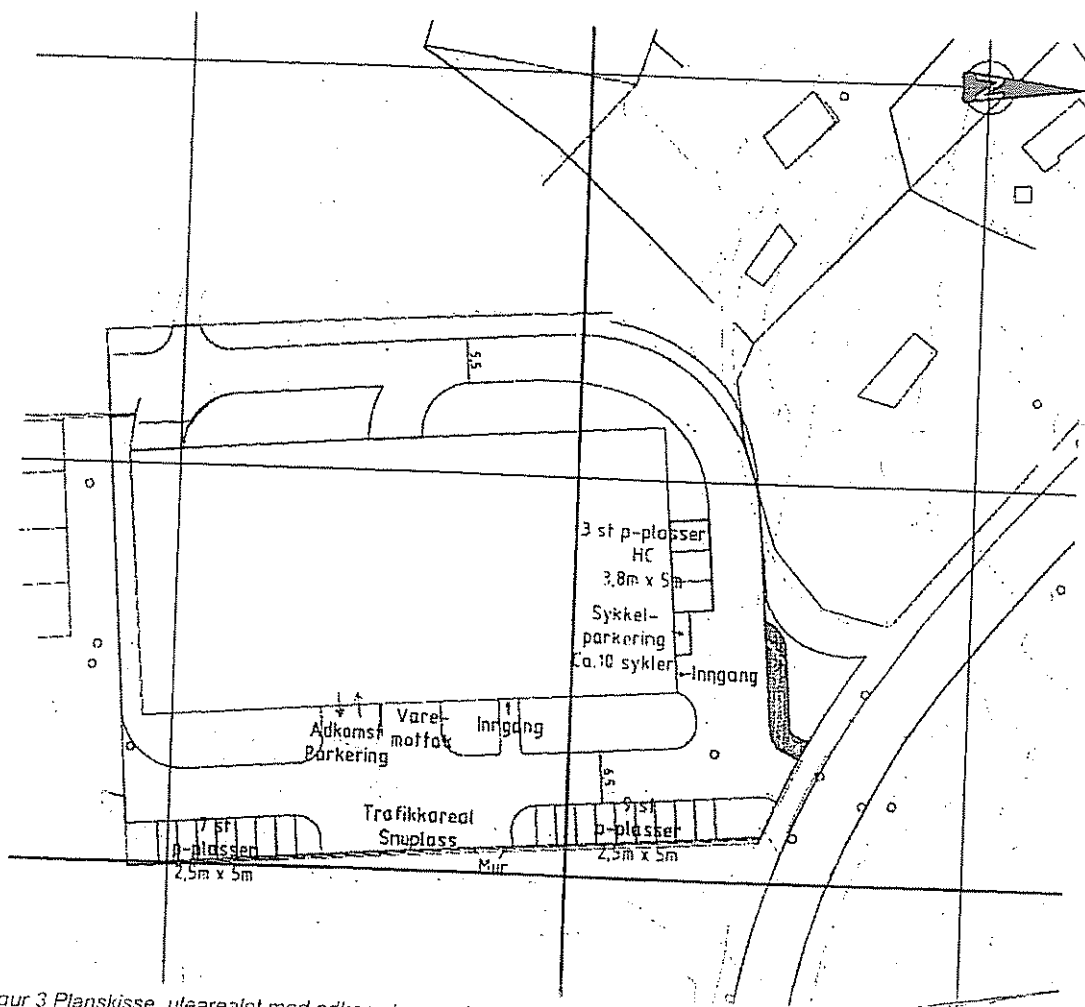
Slik tidligere nevnt er influensområdet for den foreslåtte butikken antageligvis ikke utenfor Bøler. Sånn sett generer butikken derfor ikke mer trafikk utenfor Bøler, men forslaget kan i stedet komme til å endre kjøremønstret innenfor Bøler. En del av beboerne i nærområdet vil antagelig bytte butikk hvor de gjør sine daglige innkjøp. Dette kan like gjerne føre til mindre lokal biltrafikk, eventuelt kortere turer.

I Oslo kommunes *Parkeringsnormer for næring og offentlig formål i Oslo (2004)* klassifiseres planområdet til å ligge i den åpne byen. Dette medfører en veiledende parkeringsnorm på 13 – 35 bilplasser per 1000 kvm forretning/detaljhandel areal. I henhold til normen skal det derfor ikke være flere parkeringsplasser enn 39 i forbindelse med butikken. Planforslaget viser til sammen 54 p-plasser i 1 etasje og i uteområdet. Ca. 15 plasser kan således vurderes benyttet til boligparkering.

3.3 Biltrafikk

I Figur 3 vises det tenkte utearealet. Adkomst til besøkparkeringen i første etasjen er plassert langs østre siden av bygningen, innenfor varemottaket. Adkomsten er 6,5 meter bredd med plass for møtende biler og adkomst til parkeringsplassene utendørs. Antall plasser tilgjengelig for besøkparkering er 37 inne i bygningen og på utearealet er det foreslått 17 plasser, hvorav 3 er handikapparkering. Det antas behov for en støttemur langs planområdets avgrensning mot øst.

Trafikk til andre og tredje etasjen har adkomst på vestre siden av bygningen som i dag. Veien som går hit har en bredde på 5,5 meter.

Figur 3 Planskisse, utearealet med adkomst og parkering.

3.4 Gang- og sykkeltrafikk

For fotgjengere er det foreslått et fortau inne på området med bredde 2,5 meter. Dette skal fungere som en link mellom det gjennomgående fortauet på Bølerlia og inngangen til butikken, se Figur 3. Dette for å øke trygghetsfølelsen for fotgjengere.

Syklende kan enten bruke fortauet som gående eller det åpne kjørearealet på området. Det er planlagt for sykkelparkering med plass for 10 sykler ved inngangen til butikken,.

3.5 Varemottak

Et varemottak til butikken er foreslått på den østre siden av bygningen. Utenfor dette er et trafikkareal med snuplass for lastebil. Det er også mulig for en lastebil å kjøre in foran inngangen og rygge mot varemottaket.

3.6 Adkomst

Adkomsten fra Bølerlia skjer over nedsenket kantstein. På grunn av en lastebils svingebevegelser må adkomstbredden være 6 meter.

4 Trafikksikkerhet

I henhold til økende trafikkmengde og at det ligger en barnehage og en skole i nærheten av området, må adkomsten sikres trafikksikkerhetsmessig utforming. For både bilister, gående og syklende er sikten god og eksponeringen av fotgjengere og syklende er god.

Fartsgrensen på Bølerlia er 30 km/t og fartsnivået ved konfliktpunktet antas å bli lav ved at adkomstens er utformet med gjennomgående fortau og nedsenket kantstein. Det bør likevel varsles om at barn beveger seg i området og trafikkskilt "142 Barn" anbefales derfor langs Bølerlia i nærheten av adkomsten, se Figur 4. I håndbok 050 står at "Skiltet varsler om sted på eller langs veg hvor barn ofte ferdes eller oppholder seg i forbindelse med skole, barnehage, lekeplass e.l."

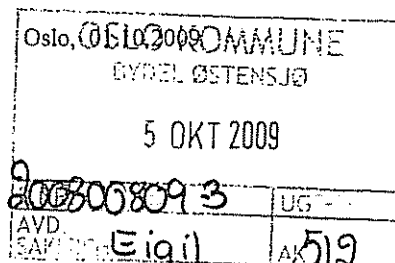
Figur 4 Trafikkskilt 142 Barn. Kilde: SVV

Langs Bølerlia parkerer, som nevnt ovenfor, mange biler langs veien. Dette reduserer fremkommeligheten. Mulige tiltak for å forbedre situasjonen kan derfor være å forby parkering på deler Bølerlia. Utenfor adkomsten må det ikke stå parkerte biler nærmere enn 25 meter i hver retting fra midten av adkomsten for at varelevering skal være mulig med lastebil.

OVK 66/09

Til :
Kommunale instanser,
Bydelsutvalget i bydelen,
Opplysningstjenesten i bydelen,
Barnas representant i plansaker,
Interessesammenslutninger
Hjemmelshavere,
Naboer / grunneiere/gjenboere

Adresse : Akersgata 7
: 0158 OSLO
Telefon : 24.14.86.00
Telefaks : 24.14.86.40
E-post : firmapost@torsteinramberg.as
Internett : www.torsteinramberg.as
Foretaksnr. : NO 962356567 MVA

SAK : BØLERLIA 73B
G.NR. 163 / B.NR. 85
REGULERINGSFORSLAG TIL FORHÅNDSUTTALELSE

I henhold til Plan- og bygningsetatens mal for utarbeidelse av reguleringsforslag vedlegges forslagsdokumenter for deres forhåndsuttalelse.

Kunngjøringsannonse har vært på trykk i Aftenposten og Dagsavisen fredag 05.06.2009.

Reguleringsforslaget utarbeides av Torstein Ramberg AS Sivilarkitekt MNAL på vegne av Bøler Parkeringshus AS, v/ Tønnevold Eiendom AS.

Eventuelle bemerkninger til forslaget sendes innen 22.10.2009 til:

Torstein Ramberg AS Sivilarkitekt MNAL

Adr.: Akersgata 7, 0158 OSLO

E-post: ellen@torsteinramberg.as

Faks: 24148640

Vi ber om at den oppgitte frist for bemerkninger innen 3 uker, overholdes av hensyn til sakens videre framdrift. Bemerkninger vil bli innarbeidet i reguleringsforslagets dokumentasjon før innsendelse til Plan- og bygningsetaten.

Vedleggene:

- 1: gjeldende reguleringsplan
- 2: reguleringsendring, omfattende bruksendring til blandet formål parkering og varehandel
- 3: liste over innkomne uttalelser ved samrådsinnspill og kunngjøringsinnspill
- 4: Rapport fra konsulent for trafikkarealer og adkomst fra Sweco Grøner AS
- 5: Fotografi av eksisterende bygning

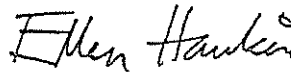
Reguleringsforslaget omfatter endring av reguleringsplandokumentet og reguleringsbestemmelser vedr. formål. Eksisterende bygnings ytre form og byggegrense opprettholdes uendret. Lokale for Varehandel tillates ihht ny plan og endring av reguleringsbestemmelser innredet i parkeringshusets 1.etasje, med maksimal gulvflate 1.160 m²BRA. Fasadeendring forutsettes i overensstemmelse med bruksendring for det aktuelle arealet og meldes inn med tegninger av fasadeendring som rammesøknad etter godkjent reguleringsendring.

Ved samrådsinnspill og kunngjøringsinnspill er det reist spørsmål om konsekvenser trafikalt ved endringen. Dette er det redegjort for i konsulentrapporten fra Sweco Grøner som følger vedlagt.

Med hilsen

Torstein Ramberg

Ellen Haukås
saksbehandler

VEDLEGG 3

Innspill ved kommunalt samråd

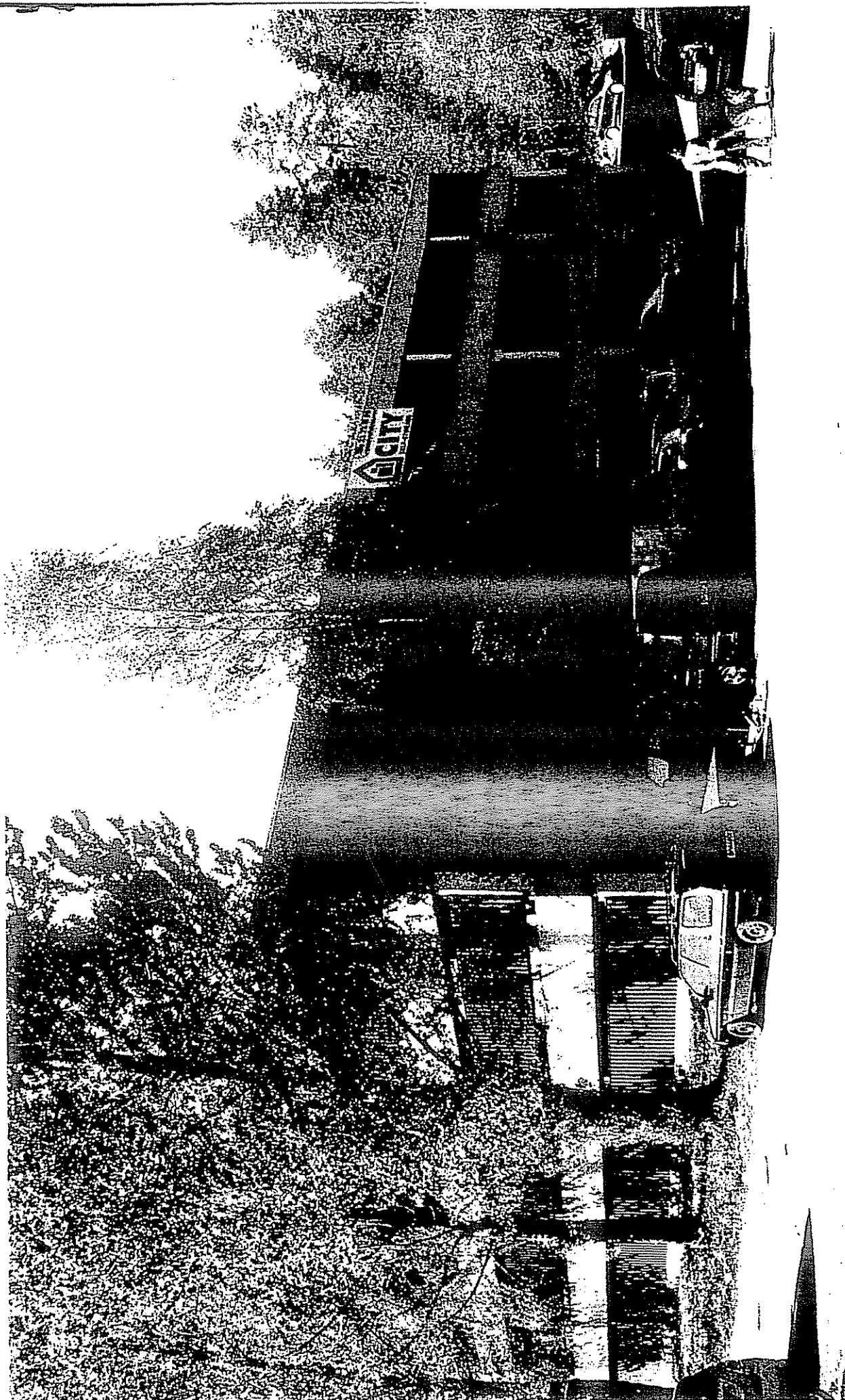
Liste over innkomne samrådsinnspill

1. Bydel Østensjø, Bydelsadministrasjonen	10.12.2008
2. Brann- og redningsetaten	30.12.2008
3. Byantikvaren	16.12.2008
4. Eiendoms- og byfornyelsesetaten	08.12.2009
5. Friluftsetaten	15.12.2008
6. Haslund Nett AS	10.12.2008
7. Omsorgsbygg	06.01.2009
8. Samferdselsetaten	18.12.2008
9. Vann- og avløpsetaten	29.07.2009

Kunngjøringsinnspill

Liste over kunngjøringsinnspill

1. Nøklevann barnehage	24.06.2009
2. Bøler barnehage	24.06.2009
3. BU representant for Høyre	25.06.2009
4. Utdanningsetaten	26.06.2009

VEDUEGG 5

